

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V
PRAZE

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2023

Bc. Karel Vacek

**Policejní akademie České republiky v Praze
Fakulta bezpečnostního managementu
Katedra krizového řízení**

**Zlepšení připravenosti obyvatelstva na zdolávání
mimořádných událostí a krizových situacích ve
městě Neratovice**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Improving the readiness of the population to deal
with emergencies and crisis situations in the city
Neratovice**

VEDOUCÍ PRÁCE

doc. Ing. Otakar Jiří Mika, CSc.

AUTOR PRÁCE

Bc. Karel Vacek

PRAHA
2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 14. března 2023

Bc. Karel Vacek

Anotace

Diplomová práce mapuje historii obrany a ochrany obyvatelstva. Autor se zaměřuje na připravenost člověka na mimořádné události a krizové situace. Autor diplomové práce přináší rady pro individuální zvládnání a připravenost na mimořádné a krizové situace od dopravní nehody po hrozbu rozpadu společnosti. Autor přináší moderní pohled na složení evakuačního zavazadla lékárničky, budování krytu a zlepšení individuální ochrany. V praktické části se autor věnuje připravenosti města Neratovice na mimořádné události. Součástí diplomové práce je i průzkum připravenosti obyvatel a návrhy na zlepšení v systému ochrany obyvatelstva.

Klíčová slova: Ochrana obyvatelstva, připravenost, prepper, mimořádná situace, krizová situace, varování, ukrytí, přežití

Annotation

The thesis maps the history of defence and protection of the population. The author focuses on human preparedness for emergencies and crisis situations. The author of the thesis provides advice for individual coping and preparedness for emergencies and crisis situations ranging from a traffic accident to the threat of societal breakdown.

The author provides a modern perspective on the composition of evacuation luggage, first aid kits, shelter building and improving individual protection. In the practical part, the author discusses the preparedness of the city of Neratovice for emergencies. The thesis also includes a survey of the preparedness of the population and suggestions for improvement in the system of protection of the population.

Keywords: Population protection, preparedness, prepper, emergency, crisis situation, warning, shelter, survival

Poděkování

Velké poděkování patří především vedoucímu práce, kterým je doc. Ing. Otakar Jiří Mika, CSc. za jeho odborné vedení, trpělivost a konzultace, které mi v průběhu vytváření diplomové práce velice pomohly. Dále bych chtěl poděkovat RNDr. Jaroslavu Tupému, který mi byl velice nápomocný při řešení mé diplomové práce. Dále děkuji Bc. Nikol Segertové, která mi byla nápomocna při sběru informací a dat pro mou práci a rád bych i poděkoval všem občanům Neratovic a okolí, kteří se zapojili do diskusí a byli nápomocni při rozboru připravenosti obyvatelstva na mimořádné události a krizové situace.

Obsah

Úvod.....	8
1. Základní pojmy	9
1.1. Mimořádná událost	9
1.2. Krizová situace.....	9
1.3. Hrozba	9
1.4. Riziko	10
1.5. Ochrana obyvatelstva.....	10
1.6. Integrovaný záchranný systém	10
2. Mimořádné události.....	11
2.1. Přírodní mimořádné události.....	11
2.2. Antropogenní mimořádné události	12
3. Civilní ochrana / obrana v ČSSR.....	13
4. Vzdělávání v rámci připravenosti obyvatelstva na krizové události.....	17
4.1. Historie vzdělávání – branná výchova	17
4.2. Základní vojenská služba	20
4.2.1. Historie základní vojenské služby	20
4.2.2. Život v ČSLA	22
4.3. Obyvatelstvo a obrana.....	23
4.4. POKOS.....	24
4.5. Junák – český skaut.....	25
4.6. Mladý hasič.....	26
4.6. Kurzy	27
4.6.1. Kurz první pomoci	27
4.6.2. Kurzy přežití.....	28
4.6.3. Zbrojní průkaz	28
4.6.4. Střelecké kurzy	29
4.6.5. Ostatní kurzy	29
5. Varování a vyzoomění.....	31
5.1. Varování	31
5.2. Co dělat při varování.....	32
5.2. Vyzoomění.....	32
6. Evakuace	33
6.1. Evakuační zavazadlo	34
7. Ukrytí obyvatelstva a nouzové přežití	37

7.1.	Improvizované ukrytí.....	38
7.2.	Stále úkryty.....	38
7.3.	Improvizované úkryty.....	39
7.4.	Jak najít stálý nebo improvizovaný úkryt.....	40
7.5.	Nouzové přežití.....	41
7.6.	Ukrytí a přežití na vlastní pěst.....	41
7.6.1.	Scénář jaderného útoku.....	41
7.6.2.	Soukromé úkryty.....	42
8.	Prepper – survivalista.....	44
8.1.	Voda.....	45
8.2.	Jídlo.....	45
8.3.	Elektrická energie.....	47
8.4.	Lékárnička a léky.....	48
8.5.	Spojení.....	51
8.6.	Evakuace a ukrytí.....	52
8.7.	KPZ.....	52
8.8.	Finance.....	54
8.9.	Zbraně.....	56
9.	Co dělat když.....	56
9.1.	Útok agresora.....	56
9.3.	Požár.....	57
9.4.	Dopravní nehoda.....	58
9.5.	Povodně.....	59
9.6.	Větrná smršť.....	60
9.7.	Únik nebezpečné látky.....	61
9.8.	Únik radioaktivního záření.....	63
9.8.1.	Prostředky individuální ochrany.....	64
9.9.	Blackout.....	68
9.10.	Zhroucení státu a společnosti.....	69
10.	Připravenost na mimořádné a krizové situace města Neratovice.....	70
10.1.	Charakteristika města Neratovice.....	70
10.1.1.	Doprava.....	70
10.1.2.	Průmysl.....	71
10.2.	Charakter možného ohrožení.....	72

10.2.1 Únik nebezpečné látky	72
10.2.2. Historie úniků nebezpečné látky na Neratovicku.....	73
10.2.3. Povodně	73
10.3. Varování obyvatelstva.....	74
10.4. Záchrané a bezpečnostní složky ve městě Neratovice.....	75
10.5. Připravenost ORP Neratovice na mimořádné události	76
10.6. Nouzové přežití.....	77
10.7. Ukrytí obyvatelstva	77
11. Dotazník	79
11.1. Data z dotazníkového průzkumu	80
12. Návrhy na zlepšení připravenosti obyvatelstva	92
12.1. Systém vzdělávání	92
12.2. Základní vojenská služba.....	92
12.3. Osobní přístup.....	94
12.4. Přístup samosprávy.....	95
13. Závěr.....	97
Seznam použitých zdrojů	98
Seznam použitých zkratk.....	101
Seznam tabulek, obrázků, grafů.....	102
Seznam příloh	103

Úvod

V období studené války byla obrana obyvatelstva velice důležitým tématem. Probíhala výuka na školách v oblasti obrany obyvatelstva, investovalo se do budování stálých krytů, sklady byly vybaveny prostředky civilní obrany pro obyvatelstvo. Muži schopní základní vojenské služby odcházeli na vojnu a celkově bylo podvědomí o obraně obyvatelstva a ochraně sebe sama velice silné.

Od 90. let minulého století se podvědomí veřejnosti o ochranu obyvatelstva snižuje. Byla zrušena branná výchova i základní vojenská služba. Ve školách se problematika ochrany obyvatelstva nevyučuje a pokud ano, tak velmi okrajově. Cvičení v nasazování ochranné masky jsou minulostí, tak jako individuální zájem obyvatel o tuto problematiku. Obyvatelstvo si zvyklo na období míru a začalo se spoléhat, že vše zařídí státní orgány. Vznikem konfliktu na východě Ukrajiny se dostává opět ochrana obyvatelstva do popředí.

Tato diplomová je zaměřena na připravenost občana jako jednotlivce na mimořádné události a krizové situace. Autor mapuje historii ochrany a obrany obyvatelstva a programy, které na ní navazují v dnešní době. Velká část diplomové práce je zaměřena na zkvalitnění připravenosti obyvatel od mimořádných situací jako je dopravní nehoda nebo útok agresora až po hrozbu zhroutilí společnosti. Autor přináší moderní pohled na složení evakuačního zavazadla, tak i na skladbu lékárničky, kterou považuje díky osobním zkušenostem ze služby u Hasičského záchranného sboru za nedostatečnou. Přináší přehled dovedností, rad a typů pro každého občana. Ve své práci se pokouší o myšlenku, že každý občan je zodpovědný sám za sebe a neměl by se v plném rozsahu spoléhat, že vše vyřeší záchranné složky.

Dále autor diplomové práce mapuje ochranu obyvatelstva na území města Neratovice, které má velké zkušenosti s úniky nebezpečných látek a s povodněmi. Zaměřuje se zejména na varování, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva. Součástí diplomové práce je i dotazník na obyvatele Neratovic a přilehlého okolí. Do dotazníku mohli dotazovaní i napsat svůj podnět na nedostatky v ochraně obyvatelstva.

Autor přináší i vlastní pohled na zlepšení ochrany obyvatelstva v rámci celého systému.

1. Základní pojmy

Základní pojmy vztahující se k tématu přípravy obyvatelstva na mimořádné události a krizové situace.

1.1. Mimořádná událost

Zákon č. 239/2000 Sb., o IZS definuje mimořádnou událost jako škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací.¹

Pro běžného člověka je mimořádnou událostí každá událost, která ovlivní jeho život ať pozitivně, tak negativně. Může to být například porucha automobilu při cestě do zaměstnání.

1.2. Krizová situace

Mimořádná událost podle zákona o integrovaném systému, narušení kritické infrastruktury nebo jiné nebezpečí, při nichž je vyhlášen stav nebezpečí, nouzový stav nebo stav ohrožení státu.²

1.3 Hrozba

Je přírodní nebo člověkem podmíněný proces představující potenciál, tj. schopnost zdroje být aktivován a způsobit škodu. Tento potenciál může být spuštěn záměrně nebo náhodně využit pro atakování specifických zranitelností aktiva. Hrozba bývá zdrojem rizika.³

¹ Zákon 239/2000 Sb.: o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů [online]. Zákony pro lidi, 2022 [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>

² Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení [online]. In: , Ministerstvo Vnitra ČR. Praha, 2016, s.34 [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>

³ Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení [online]. In: , Ministerstvo Vnitra ČR. Praha, 2016, s.23 [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>

1.4 Riziko

Možnost, že s určitou pravděpodobností vznikne událost, kterou považujeme z bezpečnostního hlediska za nežádoucí. Riziko je vždy odvoditelné a odvozené z konkrétní hrozby. Míru rizika, tedy pravděpodobnost škodlivých následků vyplývajících z hrozby a ze zranitelnosti zájmu, je možno posoudit na základě analýzy rizik, která vychází i z posouzení naší připravenosti hrozbám čelit. Riziko také představuje účinek nejistoty na dosažení cílů nebo pravděpodobnost výskytu nežádoucí události s nežádoucími následky. Rizika jsou často charakterizována odkazem na potencionální události a následky nebo na jejich kombinaci, riziko se často také vyjadřuje jako kombinace následků událostí (včetně změn okolností) a s ní související možností výskytu.⁴

1.5 Ochrana obyvatelstva

Ochrana obyvatelstva je souhrn opatření, která napomáhají k zabezpečení ochrany života a zdraví lidí, majetku a životního prostředí. Úkoly ochrany obyvatelstva plní nejen složky IZS, ale svůj podíl na ní mají také orgány kraje, obce, právnické a podnikající fyzické osoby i samotní občané. Právě občané velmi často zapomínají, že mají spoluodpovědnost za ochranu života a zdraví jak svého, tak svých blízkých.⁵ Úkoly ochrany obyvatelstva jsou plněny za mírového i válečného stavu, a především obsahují varování, vyrozumění, evakuaci, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva.

1.6 Integrovaný záchranný systém

Integrovaným záchranným systémem je koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.⁶

⁴ *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení* [online]. In: , Ministerstvo Vnitřní ČR. Praha, 2016, s.75 [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-řízení-a-planování-obrany-státu.aspx>

⁵ *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030* [online]. In: , Ministerstvo Vnitřní ČR a GŘ HZS ČR. Praha, 2013, s. 9 [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Koncepce-ochrany-obyvatelstva-2020-2030_1_.pdf

⁶ *Zákon 239/2000 Sb.: o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů* [online]. Zákony pro lidi, 2022 [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>

2. Mimořádné události

Mimořádné události lze rozdělit do dvou hlavních skupin, a to tedy na **přírodní** a **antropogenní**. Jak již název napovídá přírodní mimořádné události též živelné pohromy jsou události, které vznikají v důsledku působení přírodních sil a živlů. Antropogenní mimořádné události jsou způsobené činností člověka.

2.1. Přírodní mimořádné události

Přírodní mimořádné události můžeme rozdělit z **hlediska rozsahu působení**, a to na charakter **lokální**, které působí jen na určitém místě v určitou dobu. Příkladem můžeme jmenovat povodně na Moravě v roce 1997. Druhým charakterem je **celosvětové** působení. Nejnovějším příkladem je pandemie COVID-19, která byla způsobena virem SARS-CoV-2 a během roku 2020 se onemocnění rozšířilo po celém světě.

Abiotické – způsobené neživou přírodou

- Tsunami
- Sopečná činnost
- Vysychání vodních zdrojů
- Zemětřesení
- Povodně a dlouhodobé deště
- Tornáda, vichřice, silné poryvy větru

Biotické – způsobené živou přírodou

- Epifylie – rozsáhlá nákaza rostlin
- Epizootie – rozsáhlá nákaza zvířat
- Epidemie – rozsáhlá nákaza lidí
- Přemnožení škůdců, parazitů
- Rychlé vymírání druhů

Kosmogenní – způsobené kosmickými vlivy

- Narušené ozónové vrstvy
- Velké sluneční erupce
- Pád kosmických těles
- Extrémní kosmické záření
- Výbuch supernovy

2.2. Antropogenní mimořádné události

Základní dělení způsobených člověkem můžeme rozdělit na:

- Způsobené úmyslně
- Způsobené neúmyslně
- Mající vojenský charakter
- Mající nevojenský charakter

Podobnější dělení:

Technogenní – provozní havárie a havárie spojené s infrastrukturou

- Výbuchy
- Průmyslové havárie
- Velké dopravní nehody
- Smog
- Radiační havárie
- Havárie s únikem nebezpečných látek,
- Nepříznivé působení člověka na životní prostředí
- Rozsáhlé ekologické havárie

Sociogenní – společenské a sociální

- Migrační vlny
- Terorismus
- Závažné narušení veřejného pořádku
- Psychosociální negativní jevy
- Stávky
- Přelidnění
- Záškodnictví
- Rozpad společnosti

Ekonomické – mající hospodářský charakter

- Globální hospodářská krize
- Zhroucení ekonomik států
- Hospodářské sankce
- Narušení finančního a devizového hospodářství státu

3. Civilní ochrana / obrana v ČSSR

Před rokem 1945

Civilní ochrana má v naší zemi tradici již od 30. let 20. století. 11. dubna 1935 přijetím zákona č. 82/1935 Sb., o ochraně a obraně proti leteckým útokům, byla zřízena civilní protiletecká ochrana, jejímž řízením bylo pověřeno ministerstvo vnitra. Angažovaly se do ní jak politické orgány v čele s ministerstvem vnitra, tak podniky a i jednotlivci. Složitá struktura civilní protiletecké ochrany (CPO) se dělila na mnoho služeb např. poplachovou, požární, dezinfekční (zaměřenou na ochranu před chemickými zbraněmi) nebo zastírací (pečující o zatemnění). Města a obce se dělily na obvody a okrsky v čele s velitelem CPO jmenovaným starostou. Do každodenního života ve městech vstoupila povinná cvičení CPO, během nichž byl simulován letecký útok. Ověřovala se souhra jednotlivých složek, od domovních velitelů civilní protiletecké obrany přes zdravotníky až po hasiče. Obyvatelstvo mělo povinnost se co nejrychleji ukryt v nejbližším domě, postarat se o zatemnění oken a ukázněně se podřídit dalším pokynům ochranné služby. V zájmu obrany státu byli občané nuceni ukrajovat nejen z vlastního rozpočtu, ale i z volného času. Občané si museli na vlastní náklady pořizovat protiplynové masky. Majitelé domů byli povinni na vlastní náklady budovat protiletecké kryty. Za porušování těchto ustanovení mohla být udělena peněžitá pokuta až do tehdy astronomické výše sto tisíc korun, nebo až šestiměsíční trest odnětí svobody. A v případě válečného období mohl být postih i trest smrti. 8. dubna 1938 zákon č. 75 doplňuje zákon o ochraně a obraně proti leteckým útokům v návaznosti na možné ohrožení Německem.

Po okupaci v roce 1939 německými vojsky přešlo v roce 1940 řízení Civilní protiletecké ochrany na protektorátní polici. Od července roku 1941 byly složky protektorátní CPO začleněny do německého Luftschutzu a tímto opatřením vstoupila v platnost říšská nařízení Luftschutzu.

Od roku 1945 do současnosti

Po osvobození od německých okupantů se civilní protiletecká ochrana nezdála jako potřebná, protože zavládla víra v trvalý mír. Vláda ČSR nařídila likvidaci pozůstatků materiálního a technického vybavení CPO. V roce 1947 byl prodej a likvidace zastaveny. Po změně orientace ČSR na východ a hrozby studené války

se práce na obnovení a zlepšení CPO staly znova intenzivnější. K tomuto rozhodnutí přispěl i korejský konflikt (1950 – 1953).

Komunističtí předáci rozhodli o povolání poradce z SSSR, který se podílel na vytvoření nové podoby organizace. 13. července 1951 bylo přijato Vládní usnesení o civilní obraně (CO), kde byly základní prvky organizace civilní obrany, která spadala do působnosti Ministerstva vnitra. Pevná organizační struktura byla tvořena vojenskou a nevojenskou částí. CO byla považována za strategické zabezpečení, a proto se počítalo s jejím i vojenským charakterem. Funkce CO měla zabránit ztrátám na životech civilistů při leteckém útoku trhavými, tříštivými či zápalnými bombami, případně chemickými či biologickými zbraněmi. V každém městě či podniku měla vzniknout soběstačně fungující sestava CO. V prvotní fázi se nepočítalo se spoluprací jejich složek na úrovni okresů a krajů. Plánovači kladli důraz na varování civilního obyvatelstva, individuální protichemickou ochranu a hromadné ukrývání. Pro případ války vznikly odstupňované varovné signály (ohrožení, příprava, vzdušný poplach) k vyhlášení poplachu se využíval rozhlas i sirény, jejichž síť byla dobudována roku 1954. Při organizování, CO se využívala kategorizace území. Analytici věděli, že nelze ochránit celé území státu a vytypovali pravděpodobné cíle útoku a ty byly rozděleny do kategorií podle významu. Do kategorií byla rozdělena i města, kde o jejich zařazení rozhodoval politický, administrativní, hospodářský a vojenský význam. Do kategorií byly rozděleny také objekty CO: komplexy budov a zařízení, které byly významné pro obranu nebo válečnou produkci. Šlo hlavně o továrny, doly, ústavy, vysílací stanice, železniční uzly, letiště, elektrárny, rozvodny a vodní díla. Důležité byly i objekty infrastruktury jako mosty a tunely. Nejvíce sil a prostředků CO se koncentrovalo ve velkých městech a průmyslových areálech. Kategorizace se během let měnila a celý proces podléhal přísnému utajení.

Jaderná hrozba

V roce 1955 Spolková republika Německo vstoupila do vojensko-politické organizace NATO. Reakcí východního bloku bylo vytvoření obranného vojensko-politického paktu Varšavské smlouvy jako protikladu NATO. Československo se stalo součástí Varšavské smlouvy. Poloha Československa byla na hranici soupeřících velmocí, a tak se předpokládalo, že v případě vypuknutí konfliktu bude Československo nejohroženější zemí a hrozba jaderného útoku byla velice

vysoká. Civilní obrana prošla reorganizací s cílem zařadit do praxe protiatomovou ochranu obyvatelstva.

První změny nastaly v kategorizaci měst i objektů, vzrostl význam okresů a krajů. Přibyla nová kategorie Z čili „zvláštní“ pro města a objekty považované za nejpravděpodobnější cíle jaderného útoku. V kategorii Z byla Praha, Brno, Ostrava, Bratislava a později i Plzeň. CO získala nové úkoly: rozpracovat plány evakuace, připravit návrhy zdravotnického zabezpečení, zásobování vodou, zlepšení protipožárního zabezpečení na celém území a stanovit technické specifikace pro stavbu protiatomových bunkerů.

15. ledna 1958 bylo přijato Usnesení vlády Republiky československé č. 49 o civilní obraně Republiky československé s přílohou Směrnice o civilní obraně Republiky československé, na základě opatření proti zbraním hromadného ničení. V souvislosti se změnou územně-administrativního uspořádání republiky a se změnou názvu státu byl 18. dubna 1961 přijat zákon č. 40 o obraně Československé socialistické republiky, který obsahuje příslušná ustanovení týkající se civilní obrany.

Evakuace podle nových povinností měla mít následující charakter. V případě války mělo odejít nejen 30-40 % obyvatel měst ohrožených jaderným útokem ale také děti do 15 let z okolí ohrožených závodů. Evakuace měla trvat maximálně dva dny, zbytek obyvatelstva se měl ukryt ve zbudovaných nebo improvizovaných úkrytech. Podle výzkumů provedených v 60. letech by při částečné evakuaci zemřelo 1,18 milionu civilistů. Plány tak byly přepracovány pro absolutní vyklizení ohrožených oblastí, což představovalo přesun asi 2,5 milionu obyvatel. Přesun takového množství obyvatelstva by byl velice logisticky náročný a náročné byly i opatření nouzového přežití. Vedení protiatomové ochrany se tedy rozhodlo jít cestou ukrytí civilistů. Normy stanovily nejen třídy odolnosti bunkerů ale i jejich počty a velikost.

60-70 % obyvatelstva by bylo ukryto v odolných krytech a 20-30 % v polních krytech, které by byly budovány v případě rostoucího nebezpečí. Výstavba bunkerů byla začleněna do investiční bytové výstavby a stávající bunkry procházely modernizací a dovybavením. Byly spuštěny i hromadné programy vzdělávání osob a jejich příprava na nouzové situace a jaderný útok.

Karibská krize a další události ze začátku 60. let 20. století opět vedly k přepracování CO, protože se počítalo s jaderným útokem za pomoci letadel a tím i určitého času pro přípravu protiatomové ochrany a civilní obrany. Nově se ale do popředí dostávají balistické rakety, které čas na přípravu rapidně zkracují. Opět byla přepracována kategorizace měst a hlavní význam se upnul na objekty spojené s válečnou výrobou (munice, zbraně, vozidla). Vznikla samostatná kategorie vodních děl, protože každá zničená přehrada by vyvolala rozsáhlé záplavy. Nová koncepce upřednostnila evakuaci před ukrytím. Z nejhroženějších částí měli odejít všichni civilisté kromě těch potřebných pro výrobu v klíčových závodech. U dalších kategorií měst se měly evakuovat děti do 15 let a ukrytí zbylých osob. Obyvatelé regionů, které nepodléhaly kategorizaci si museli vystačit s jednoduchými a polními kryty. Vznikaly evakuační komise a přesunutě obyvatelstvo mělo mít zajištěno přechodné ubytování (kulturní domy, školy, tělocvičny)

V letech 1952–1964 se postavělo v rámci staveb CO 1,8 miliardy Kčs. Dbalo se více na hospodárnost a objekty měly užití jak v rámci CO, tak v rámci míru jako sklady, garáže a víceúčelové prostory jako například kina.

1. ledna 1976 byla civilní obrana převedena z působnosti ministerstva vnitra do působnosti ministerstva obrany. Poslední velká změna, CO proběhla v 80. letech 20. století, kdy byla velká snaha přizpůsobovat složky CO i v mírových dobách a reagovat na přírodní katastrofy a průmyslové havárie. V tomto stavu byla, CO převzata samostatnou Českou republikou, kdy jako první změna byla změna názvu z Civilní obrana opět na Civilní ochrana. V současnosti je zaveden název ochrana obyvatelstva. Mezi hlavní úkoly ochrany obyvatelstva patří varování, vyrozumění, evakuace, nouzové přežití, ukrytí. Tyto opatření jsou dnes v kompetenci složek IZS v čele s Hasičským záchranným sborem ČR. Hlavním dokumentem ochrany obyvatelstva je Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2025 s výhledem do roku 2030.⁷

⁷ *Chronologická geneze civilní ochrany (obran)* [online]. Ostrava: HZS MSK [cit. 2023-01-30]. Dostupné z: http://www.hzsmsk.cz/sklad/kraoo/vyvoj_co.htm

4. Vzdělávání v rámci připravenosti obyvatelstva na krizové události

Připravenost obyvatelstva na mimořádné události a na krizové situace musí vycházet ze správné přípravy, a to již na úrovni základního vzdělávání. Základní dovednosti, které si člověk odnese ze základní školy může dále rozvíjet díky velkému množství kurzů, návodů knih, dokumentací, videí nebo i ve skupinách s ostatními nadšenci. Ve dřívějších dobách socialismu se formovala branná výchova, která se později dostala i do školních vzdělávacích osnov. Byla to odpověď na hrozící nebezpečí eskalace konfliktu východu a západu. Předmět branná výchova připravoval žáky, jak se zachovat v případě nebezpečí a nastalé krizové situace. Branou výchovu doplňovaly pravidelná cvičení a branné dny, kde si mládež mohla své dovednosti procvičit i zábavnou formou.

4.1. Historie vzdělávání – branná výchova

Před rokem 1918

Systematická branná průprava byla v Rakousku-Uhersku do škol zaváděna po vypuknutí první světové války. Již předtím se sice mohli studenti středních škol věnovat šermu a střelbě, na nižších stupních podobné prvky chyběly. Za války se ovšem výuka týkala pouze chlapců, samostatný předmět pro tento účel zaveden nebyl, prvky branné výchovy prolínaly výuku napříč předměty. Učebním rámcem se stalo posilování vlastenectví a loajality k panovnickému domu.

Meziválečné Československo 1918–1938

První výnos o výchově k brannosti vydalo ministerstvo školství v roce 1934. Byl zaměřen na střední školy a učitelské ústavy. V jeho rámci se otázky brannosti a civilní ochrany staly součástí občanské výchovy. O rok později byl vydán výnos také pro národní školy. V rámci prvouky, a tělesné výchovy bylo žactvo všech stupňů vedeno k brannosti jako k řádnému plnění občanských povinností. Výuka byla rámována morálním rozměrem občanské a národní povinnosti.

V roce 1935 se zrodila Civilní protiletectká ochrana a vzdělávání či povinnosti pokračovaly pod záštitou CPO.

Období 2. světové války

V roce 1939 přejali Civilní protiletadlovou ochranu němečtí okupanti a začlenili ji do svého Luftschutzu tedy německé protiletadlové obrany.

Státní socialismus 1948–1972

Sovětský model branné výchovy a civilní obrany byl v Československu zaveden v roce 1951 zřízením Svazarmu, centrální instituce pro spolupráci s armádou. Zároveň vznikaly tzv. štáby civilní obrany, které řídily systém varování, úkrytů i individuální ochrany. Začala výstavba tisíců podzemních protiatomových krytů. Množství protiatomových krytů dosahovalo v Československu do roku 1989 přibližně 5 500, což pokrývalo potřebu pro necelých 12 % populace.

Od roku 1952 se branná výchova objevuje v osnovách druhého stupně základních škol a na středních školách (s dotací 116, resp. 114 hodin ročně). K tělocviku pak byla pro tyto potřeby přidána také jedna hodina týdně a zavedena letní a zimní branná cvičení. Protože však obsah výuky příliš předjímal vojenský výcvik, začal být důraz na vojenskou stránku vnímán teoretiky branné výchovy kontraproduktivně. Od šedesátých let byla proto připravována změna výuky, která měla spočívat v cílení na vnitřní provázanost jednotlivých prvků civilní ochrany, jednotlivým prvkem se měla stát ideová výchova.

Státní socialismus 1973–1989

V roce 1971 vznikl jednotný systém branné výchovy, který v roce 1973 zastřešil zákon č. 73/1973 Sb., o branné výchově. Cílem zákona bylo učinit z branné výchovy celistvý program celoživotního vzdělávání, od předškolního, školního a univerzitního vzdělávání po celou škálu volnočasových aktivit. Kromě technických zálib zahrnovala také sportovní aktivity, péče o tělo je zde považováno za celospolečenskou povinnost, tělo je vnímáno jako součást vnějšího celku.

Školní výuka branné výchovy tak byla jen jednou z částí komplexního systému. Prostupovala všemi stupni školského systému od mateřské školy po vysokou. Kromě utváření ideového profilu budoucího obránce socialistické vlasti byl kladen důraz na odbornost. Obsah samostatného učebního předmětu se dělil na část politickou (ideologickou), odborně-technickou (ochrana před nebezpečnými

látkami, první pomoc, topografie), tělovýchovnou a psychologickou (posilování psychické odolnosti). Novinkou bylo rozšíření na předškoláky.

Současnost

Po roce 1989 systém branné výchovy v podstatě zanikl. Do výuky na školách lze sice začleňovat prvky ochrany obyvatelstva za mimořádných událostí, přičemž tvorba pomůcek či školení pedagogických pracovníků garantuje Hasičský záchranný sbor ČR, nicméně zavedení problematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do studijních základů doposud není pro školy závazné.

Obor branná výchova v rámcovém vzdělávacím plánu neexistuje, témata branné výchovy jsou nicméně součástí rámcového vzdělávacího plánu roztroušeně v různých vzdělávacích oblastech (Člověk a jeho svět, výchova k občanství, výchova ke zdraví, přírodopis a další). Další prvky je možné v rámcovém vzdělávacím programu najít v cílech základního vzdělávání, v klíčových kompetencích či v charakteristikách vzdělávacích oblastí. Pokud školy chtějí, smí si předmět branná výchova vytvořit. Spíše ale témata branné výchovy bývají integrována jinými formami (exkurze, debaty s hosty, adaptační kurzy – např. první pomoc).⁸

Ze života

Děti se v rámci branné výchovy učily nejrůznějším dovednostem - oblékat si pláštěnku, ochranou masku a ostatní pomůcky proti radioaktivnímu a chemickému útoku, házely gumovým granátem do vyznačeného prostoru, topografická orientace v terénu s mapou, zdravotvědu, improvizaci jako sestavení nouzových nosítek a další dovednosti. Tyto dovednosti byly ověřovány za pomoci branných cvičení, kdy se na čas děti oblékaly do improvizované protichemické ochrany. Pan školník na dvoře zapálil dýmovnici a děti musely kouřem proběhnout, což ověřilo správnou funkčnost a nasazení ochranné masky. Dekontaminace byla simulována oplachem vodou z hadice. Velice oblíbená byla pochodová cvičení „pochodáky“. Třída se vydala na pochod v pláštěnkách, pytlíkách na ruku, které byly zajištěny gumičkami a sebou si nesly ochranné masky. Po cestě zkoušely získané

⁸ *Branná výchova ve 20. století* [online]. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2022 [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://tohlejsmeprozili.cz/branna-ychova-ve-20-stoleti>

dovednosti např. určování severu a práci s mapou. V chlebníku měl žák buřt a chléb, který si na konci za odměnu všichni opekli a láhev od octu s pitím. Láhev byla od octu, protože v té době to byla jediná plastová dostupná láhev, ovšem pod víčkem musel být igelit, protože víčko často netěsnilo. Kdo měl z dětí čutoru neboli polní láhev, tak byl mezi dětmi vážený. To ovšem mohlo poukazovat, že taková polní lahev byla odcizena na vojně třeba otcem. Ve zdravotě se děti učily první pomoci, sestavení nosítek, vyndání a zajištění jazyka, a právě získané dovednosti zachránily jednoho žáka. Příběh ze života. Děti si hrály na hřišti a jedno z nich dostalo epileptický záchvat. Jeho kamarádi věděli, co se děje, protože měli vědomosti právě z branné výchovy a svého kamaráda zalehli, vyndali mu jazyk a do úst vložili klacík. Další z kamarádů běžel pro dospělého a ten zavolal záchranou službu.

4.2. Základní vojenská služba

Mezi vzdělání a přípravu na mimořádné situace bych zahrnul i základní vojenskou službu. Stav ohrožení státu a válečný stav jsou krizové stavy a právě na tyto krizové stavy základní vojenská služba připravovala. Občan, který prošel základní vojenskou službou by byl v případě mobilizace cennější a hodnotnější než občan, který základní vojenskou službou neprošel. Výhoda člověka, který prošel, jak se mezi lidmi říká „vojnou“ nebo „byl na vojně“ spočívá v získaných zkušenostech. Základní vojenská průprava v taktice a vedení boje, ovládání zbraní a jiných zbraňových systémů (podle určení), základ zdravotě, topografická orientace v mapě a mnoho dalších cenných znalostí a zkušeností.

4.2.1. Historie základní vojenské služby

Roku 1781 Josef II. zavádí vojenskou povinnost pro nejchudší vrstvy obyvatelstva. Osvobozena byla šlechta, duchovní a inteligence. Verbování nahradily odvody. Vojáci se upisovali na doživotí. Pokud se neválčilo, mohli odcházet na dlouhodobou dovolenou, která trvala i několik let. V roce 1802 nastává konec doživotní služby. U pěchoty se zkrátila služba na 10 let, u jezdeckva na 12 let, u dělostřelectva na 14 let. 1845 se vojenská služba zkracuje na 8 let a zůstávají dlouhodobé dovolené. Velká změna nastává roku 1868. V Rakousku začíná platit branný zákon, který zavádí všeobecnou brannou povinnost.

Od té doby se povinná vojenská služba v českých zemích týkala většiny mužské populace. Délka služby byla stanovena na tři roky, u námořnictva na čtyři. Potom následovalo sedm let zálohy a dva roky v takzvané zeměbraně. V roce 1912 se služba zkracuje na dva roky (u speciálních druhů zbraní na tři, u námořnictva na čtyři). Ponechány byly sedmileté zálohy a dvouletá služba v zeměbraně. Odvody byly dvakrát ročně. Po první světové válce ve vzniklém Československu je v roce 1920 vyhlášen branný zákon zahrnující všeobecnou brannou povinnost. Délka služby byla stanovena zpočátku na 14 měsíců, ovšem dočasně prodloužena. Od roku 1924 se sloužilo 18 měsíců. Novela branného zákona z roku 1927 zavedla institut náhradní zálohy; muži odvedení nad stanovenou hranici branců v jednom roce (určena na 70 000 mužů) byli zařazováni do náhradní zálohy. Od roku 1933 s ohledem na mezinárodní situaci byla základní vojenská služba prodloužena na dva roky. Po ukončení základní vojenské služby byl každý povinen absolvovat čtyři cvičení v celkové délce 14 týdnů, důstojníci a rotmistři pět měsíčních cvičení. Po roce 1945 až na drobné změny zůstal v platnosti branný zákon z doby předmnichovské republiky. Branná povinnost vznikla v 17 letech věku, k odvodu se chodilo v 19 letech, na dvouletou službu se nastupovalo ve 20. roce věku. V roce 1949 byl přijat nový branný zákon, který byl v následujících desetiletích několikrát novelizován. Stanovil délku základní vojenské služby pro muže od 17 let do 60 let věku na 24 měsíců.⁹

Po společensko-politických změnách v roce 1989 došlo ke zkrácení základní vojenské služby v roce 1990 na 18 měsíců a o tři roky později na 12 měsíců. V následujících letech nepříznivý demografický vývoj. Pokles počtu branců schopných vojenské služby a vzrůstající snaha se vojenské službě vyhýbat, ukázaly limity pro fungování armády založené na služební povinnosti občanů. Svou roli sehrála stoupající angažovanost Armády České republiky v humanitárních operacích a mírových misích, neboť vojáky základní vojenské služby nebylo možné nasadit mimo území státu, a i snižující se rozpočet Ministerstva obrany. Přednostně byly přezbrojovány a vybavovány jednotky

⁹ *Historie základní vojenské služby v českých zemích* [online]. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2023 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.army.cz/scripts/detail.php?id=3895>

určené do misí. Ostatní jednotky mohly stěží absolvovat základní výcvik a mnoho vojáků základní služby si během ní ani nevystřelilo.

Původní koncepce výstavby armády počítala s budováním poloprofesionální armády. Ještě v roce 2009 měla mít AČR cca 40 tisíc mužů, z nichž by „základáci“ tvořili zhruba polovinu. Koncepce z roku 2002 počítala s vytvořením profesionální armády v roce 2006, ale další vývoj ukázal, že přeměnu armády je nutné urychlit. Dne 4. listopadu parlament schválil zákon o ukončení základní vojenské služby ke konci roku 2004. Posledním nástupním termínem pro vojáky základní služby se tak stal 30. březen téhož roku. Do nového roku 2005 Armáda České republiky vstupovala již plně profesionální.¹⁰

4.2.2. Život v ČSLA

Až do roku 1990 trvala základní vojenská služba 2 roky, tedy celkem 730 dní. Tato služba byla povinná pro každého občana Československé republiky staršího 18 let, který byl odvodovou komisí uznán schopným výkonu vojenské služby. Nejprve bylo nutné vyplnit dotazník brance a na vyzvání Okresní vojenské správy se dostavit před odvodní komisi. Z branců se stali odvedenci. Časem všichni odvedenci obdrželi povolávací rozkazy s datem a místem nástupu základní vojenské služby. Po nástupu byl zařazen do přijímače, kde se učil základním vojenským dovednostem. Mezi základní dovednosti patřilo pořadové cvičení, střelba, učení se hodnotit a přísahy. Po měsíci, který byl zakončen slavnostní přísahou a následovalo zařazení na roty, kde začal první půlrok nováčků. Prvních šest měsíců nebyvalo nejjednodušších. Po příchodu na rotu nastala nekonečná doba rajónů, služeb a šikany. Po půl roce se z nováčků, kteří se nazývali draci, myši nebo bažanti stávají „půlky“. Šikana se přesunula na nově příchozí, stejně jako rajóny. Po dalším půlroce se z půlek stávají mazáci. Vojna se tedy přesouvá do své druhé poloviny. Mazáci měli řadu privilegií. Půl rok na vojně každý odsloužil jako tzv. „suprák“. Po skončení vojenské základní služby se každý musel dostavit na Okresní vojenskou správu, kde byl zařazen do zálohy.

¹⁰ *Konec základní vojenské služby* [online]. Praha: Jaroslav Láník - Vojenský historický ústav, 2013 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.army.cz/scripts/detail.php?id=3895>

Život v Československé lidové armádě zachycuje mnoho filmů a seriálů. Mezi nejznámější patří Chlapci a chlapi (1988), Zelená léta (1985), Každý mladý muž (1965).

Názory na vojenskou základní službu se ve společnosti velice různí. Někteří na ní vzpomínají v dobrém. Poznali nové kamarády, získali nové dovednosti a zažili dobrodružství. Druzí tvrdí, že to byla ztráta času a sebrání mládí. I na znovu zavedení povinné vojenské základní služby se názory širokou veřejností různí. Část je pro znovu zavedení a obhájí svůj názor získání disciplíny, osamostatnění se a získání důležitých dovedností. Odlišné názory panují mezi mladými, kteří si znovu zavedení vojenské základní služby nedokážou ani představit a jsou názoru, že je to velmi zbytečné a vše by se mělo nechat na profesionální armádě a bezpečnostních sborech. Moderní společnost se odvrací od tématu vzniku války nebo násilí a stává se vysoce protivojenskou. Konflikt mezi Ruskem a Ukrajinou by mohl poukázat na to, jak je důležité mít připravené obyvatelstvo na každý krizový stav a krizovou situaci. Vzhledem k dlouhodobému podfinancování Ministerstva obrany a nedostatku financí je návrat vojenské základní služby v čistě teoretické rovině.

4.3. Obyvatelstvo a obrana

Vzhledem ke zrušení vojenské základní služby je příprava obyvatelstva na dobrovolnosti občanů. Zákon č. 222/1999 Sb. o zajišťování obrany státu hovoří v § 52 následovně.

(1) Příprava občanů k obraně státu je dobrovolná, pokud tento zákon nebo zvláštní předpis nestanoví jinak.

(2) Za stavu ohrožení státu nebo válečnému stavu je příprava občanů povinná.

(3) Příprava občanů k obraně státu zahrnuje zejména zdravotnickou přípravu, přípravu k civilní obraně. Zájmovou činnost s technickým a sportovním zaměřením, přípravu obyvatelstva k sebeobraně a vzájemné pomoci a dalším činnostem spojené s branností a se zabezpečením přípravy k obraně státu.

(4) Příprava občanů k obraně státu má charakter vzdělávání a provádí se v rámci základního a středního vzdělávání i v rámci jiné státem uznané vzdělávací činnosti. Občany k obraně státu připravují zejména školy, školská zařízení a další vzdělávací zařízení.

(5) Na přípravě občanů k obraně státu se mohou podílet i občanská sdružení, církve, náboženské společnosti a další právnické osoby podle svého účelu a poslání v součinnosti s územními samosprávnými celky.

(6) Za přípravu občanů k obraně státu podle tohoto zákona a podle zvláštních právních předpisů odpovídají ministerstva, správní úřady a územní samosprávné celky. Ministerstvo spolupracuje s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy na zabezpečení odborné složky obsahu vzdělávání ve vydávaných učebních dokumentech v oblasti přípravy občanů k obraně státu.¹¹

Podle rozhovorů provedených s kantory základních škol se příprava obyvatelstva v rámci základního ani středního takřka nevyučuje. V tělovýchovné přípravě je na některých školách ještě zařazen hod kriketovým míčkem, který může simulovat hod granátem. Příprava na krizové situace je zabezpečena ve spolupráci s bezpečnostními sbory zejména Hasičského záchranného sboru ukázkou techniky a krátkou přednáškou. Výuka zdravotní a první pomoci nebyla zjištěna a s největší pravděpodobností se nevyučuje. Příprava na krizové situace tedy zůstává na dobrovolnosti občanů a na jejich individuálnímu přístupu.

4.4. POKOS

POKOS neboli Příprava občanů k obraně státu je program, který zaštituje Armáda České republiky a Ministerstvo obrany. Armáda nezůstala netečná ke zrušení vojenské základní služby, protože branná povinnost obyvatel nadále trvá za stavu ohrožení státu a válečného stavu. Pokos je tedy program, který cílí na osvětu obyvatel v přípravě na obranu státu.

V lednu 2013 vláda schválila koncepci POKOSu. Koncepce se dělila na dvě části, a to vojenskou a civilní. Vojenská koncepcí cílí na přípravu vojenského i civilního personálu Ministerstva obrany na školení obyvatelstva, což se realizuje za pomoci studia na akreditovaných vojenských školách anebo neakreditovaných kurzů. Ministerstvo obrany k tomu využívá Vojenskou střední školu a vyšší vojenskou školu v Moravské Třebové, dále Univerzitu obranu v Brně, kde je problematika POKOSu zařazena v bakalářských, magisterských i doktorských studijních

¹¹ Zákon 222/1999 Sb.: o zajišťování obrany České republiky [online]. Praha: Zákony pro lidi, 2022 [cit. 2023-02-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-222>

programech jako například studijní obor bezpečnostní management bakalářského studijního programu Ekonomika a management. Součástí je i Vojenská akademie Vyškov, kde se provádí základní, odborná i speciální příprava vojáků i aktivních záloh.

Civilní část koncepce si bere za cíl oslovení civilního obyvatelstva. POKOS má ze zákona vzdělávací charakter a tedy od 1. září 2013 jsou realizovány přednášky na základních školách. Přednášky předkládají žákům fungování Armády ČR, základní informace o členství ČR v NATO. Školy navštěvují i vojáci, kteří mají za sebou službu na zahraniční misi a v rámci aktivit POKOS seznamují žáky i učitele se současnými bezpečnostními hrozbami i návody na řešení krizových situací. Velké oblibě se těší prezentace současné výstroje a výzbroje či praktické ukázky vojenských činností chemiků, zdravotníků či jiných odborností. Děti si mohou aktivně vyzkoušet nácvik první pomoci, otestovat si svou fyzickou zdatnost nebo si vyzkoušet ovládání replik zbraní.¹²

4.5. Junák – český skaut

Vzhledem k dobrovolnosti přípravy obyvatelstva na mimořádné a krizové situace se získání znalostí obrací na volnočasové aktivity. Mezi tradiční zájmové spolky patří Junák – český skaut.

Historie Skautu se píše už od roku 1907, kdy Robert Baden-Powell pořádá první skautský tábor na světě. V Československu je základ skautu položen v roce 1912. Junák – český skaut musel překonat první světovou válku a represe druhé světové války. Velký vzestup zažíval opět v letech poválečných. V roce 1948 se situace opět mění a organizace je začleněna do Svazu československé mládeže a roku 1950 rozpuštěna. Naděje svítla Pražským jarem ale rozmach činnosti opět s rokem 1970 končí. V roce 1989 jsou schváleny stanovy organizace Český Junák – svaz skautů a skautek. Skaut opět zažívá rozmach a od roku 2018 ten největší. Ve skautském oddíle se děti učí týmové práci, seberozvoji a sebevýchově, zodpovědnosti ale i konkrétním věcem jako je poznávání přírody, být k přírodě ohleduplný, první pomoci a dalším dovednostem, které děti připraví i na mimořádné a krizové situace. V nastalé krizové situaci mohou využít i rozdělení

¹² *Příprava občanů k obraně státu (POKOS)* [online]. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2014 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://pokos.army.cz/casto-kladene-otazky>

ohně, nebát se v noci v lese a spát pod širým nebem. Skauti se také učí, jak správně zacházet s nožem, sekat sekyrou, nespoléhat se na techniku a věřit vlastním dovednostem. Skauting dokáže děti připravit na mnohá nebezpečí, jak v běžném životě, tak při mimořádných událostech nebo krizových situacích, a to zábavnou formou, kde si všechny dovednosti vyzkouší i v praktickém použití.¹³ Z mého pohledu je Junák – český skaut - velice významnou a důležitou organizací v rámci přípravy obyvatel na mimořádné a krizové situace.

4.6. Mladý hasič

Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska je spolek, který má jako jeden ze svých hlavních cílů činnosti mimoškolní práci s dětmi a mládeží. Organizace je uznaná pro práci s dětmi a mládeží Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy a členskou organizací České rady dětí a mládeže.¹⁴ Vzdělávání a práce s mládeží probíhá pomocí spolků Sborů dobrovolných hasičů ve městech a obcích.

V kroužkách mladých hasičů se děti a mládež učí ovládat a udržovat hasičskou výstroj a výzbroj, znalosti z hasičské činnosti a ochrany obyvatelstva. Dále se zdokonalují v dovednostech jako topografie, uzlování, orientace v přírodě, střelba ze vzduchovky a další. Své znalosti si navzájem poměřují v různých hrách a soutěžích. Velkou výhodou spolků Sboru dobrovolných hasičů je, že jsou k nalezení takřka v každé obci nebo městě a mají velice širokou a fungují základnu. Dobrovolná hasičská činnost má v České republice velice dlouhou tradici a stále se těší velmi vysoké oblíbenosti. Sbor dobrovolných hasičů v menších obcích nebo Jednotka sboru dobrovolných hasičů obce se podílejí na ochraně obyvatelstva a fungují i v rámci IZS a PO.

¹³ *Skaut* [online]. Praha: Junák - český skaut, 2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting/>

¹⁴ *Mládež* [online]. Praha: SH ČMS, 2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://mladez.dh.cz/index.php/pro-rodic>

4.6. Kurzy

Občané se mohou na mimořádnou nebo krizovou situaci připravovat pomocí mnoha kurzů. Vždy platí, že získané dovednosti a znalosti se musí stát praxí a pravidelně procvičovat a zdokonalovat. Některé kurzy bývají finančně více náročné a jejich absolvování je na dobrovolnosti a chťiči zájemců.

4.6.1. Kurz první pomoci

Kurz první pomoci by měl být základní kurz pro každého občana. První pomoc je už zavolání na linku 155 nebo 112, kde záchránce navedou proškolení operátoři. Může nastat situace, kdy bude záchránce bez funkčního mobilního telefonu, v těchto případech je dobré ovládat první pomoc i prakticky. Další situací může být sebezáchrana, kdy se nám osobně stane nehoda a bude potřeba si ošetřit například zlomenou nohu nebo popáleninu. Kurzu první pomoci v různých rozsazích poskytuje celá řada organizací v čele s nejznámější, a to Český červený kříž. Kurzy jsou koncipovány pro začátečníky i pokročilé.

Probíraná témata:

- Základní chování ošetřujícího
- Kontrola životních funkcí poraněného
- Ošetření masivního krvácení
- Bezvědomí, bezdeší, zástava oběhu
- Náhlá interní onemocnění
- Poranění pohybového aparátu
- Tepelná poranění

Pro pokročilé je i možnost nasimulování různých scénářů (dopravní nehoda, pář z výšky, domácí násilí, interní stavy, a další)

Český červený kříž vydal i mobilní aplikaci pro chytré telefony s názvem **První pomoc**. Aplikace pomáhá lidem v poskytnutí první pomoci formou instruktážních videí i pokynů. Zároveň lze přímo z aplikace kontaktovat tísňovou linku. Aplikace zároveň poskytuje rady a informace pro mnoho mimořádných a krizových situacích jako jsou povodně, terorismus, oheň a další.

4.6.2. Kurzy přežití

Kurzy přežití mohou pomoci v mnoha situacích. Při toulkách divočinou, výletě do hor, na vodě, ztroskotání v pustině nebo při přírodní katastrofě. Na trhu je několik kvalitních organizací, které poskytují výuku přežití. Scénář všech je velice podobný, zejména se jedná o

- Budování přístřešku
- Rozdělení ohně
- Získání vody a potravy
- Navigace a orientace či nouzová signalizace

Kurzy mohou být rozděleny na více úrovní, kde se se zvyšující úrovní zvyšuje i náročnost kurzu. Dále se často kurzy dělí na:

- Přežití v přírodě
- Přežití na horách (v zimě)
- Přežití ve městě
- Přežití na vodě

Kurz přežití ve městě připraví člověka na kolaps systému, blackout nebo krizové situace v městském prostředí.

Kurzy přežití bývají většinou doménou nadšenců pro survivalismus a lidi, které to baví jako záliba či mají větší pravděpodobnost se do takové situace dostat například díky svému vykonávanému zaměstnání.

4.6.3. Zbrojní průkaz

Získání zbrojního průkazu se řídí zákonem č. 119/2002 Sb., Zákon o střelných zbraních.

(1) Zbrojní průkaz je veřejná listina, která fyzickou osobu opravňuje k nabývání vlastnictví a držení zbraně nebo střeliva do těchto zbraní v rozsahu oprávnění stanovených pro jednotlivé skupiny zbrojního průkazu a v rozsahu těchto oprávnění k jejich nošení. Doba platnosti zbrojního průkazu je 10 let. Zbrojní průkaz lze vydat podle posudku o zdravotní způsobilosti s dobou platnosti kratší než 10 let.

(2) Zbrojní průkaz se rozlišuje podle účelu užívání zbraně nebo střeliva a podle oprávnění do skupin

- a) *A – ke sběratelským účelům,*
- b) *B – ke sportovním účelům,*
- c) *C – k loveckým účelům,*
- d) *D – k výkonu zaměstnání nebo povolání, nebo*
- e) *E – k ochraně života, zdraví nebo majetku.*

Citace zákona č. 119/2002 Sb., Zákon o střelných zbraních

Držení, nošení a případné použití střelné zbraně v rizikové situaci může zachránit život, odradit či zneškodnit útočníka. Existuje i velké množství zbraní, které nepodléhají registraci a vlastnictví zbrojního průkazu a jsou tedy volně prodejné.

4.6.4. Střelecké kurzy

Vlastnictví zbrojního průkazu ještě nedělá z člověka skvělého střelce. Existuje řada střeleckých kurzů, kde se majitel zbrojního průkazu naučí lepší manipulaci se zbraní, prohlubování střeleckých dovedností, návyků a technik, které jsou potřebné pro použití zbraně v sebeobraně, sportu nebo případně služebním zákroku.

Střelecké kurzy jsou určeny pro manipulaci a střelbu s krátkou zbraní, dlouhou zbraní i brokovnicí. V pokročilejších kurzech je možno trénovat taktiku, maskování, odzbrojení a další pokročilé techniky.

4.6.5. Ostatní kurzy

Další kurzy budou pouze krátce zmíněny. Nejedná se již o tak jednosměrně založené kurzy jako byl kurz první pomoci nebo přežití. Následující kurzy jsou spíše kurzy určené čistě pro civilní život nebo pro určité profese.

Lezecký kurz

Lezecké kurzy pro práci ve výškách je určen pro pracovníky, rekreační lezce a podobně. Dovednosti a znalosti získané na kurzu mohou být použity i při mimořádných nebo krizových situacích. Překonání vodního toku nebo terénní prohlubně traverzováním, vytvoření lanovky, vytvoření kladkového mechanismu pro vytažení nebo přetažení břemene.

Lovecký kurz

Vhodný zejména pro milovníky myslivosti za účelem získání loveckého lístku. Za určitých podmínek může být zajímavým doplňkem pro kurz přežití a tím setrvání delšího času mimo civilizaci například při rozpadu společnosti.

Kurz práce s motorovou pilou

Kurz určený pro hasiče, tesaře, pracovníky lesní těžby. V kurzu se frekventant seznámí s ovládáním a údržbou motorové pily, tak jako s broušením a péčí o řetěz. Probírá se problematika různě padlých stromů a vývrátů následkem větru nebo jiných událostí. Správné a bezpečné postupy řezání stromů, a i konstrukčních prvků. Takové znalosti mohou pomoci při řešení přírodních mimořádných situací zejména po vichřicích, orkánech nebo bouřích.

Psychologická příprava

Vyrovnat se s mimořádnou nebo krizovou událostí může pomoci psychologický trénink. Propadnutí panice nebo „zamrznutí“ může v nepřehledné a nebezpečné situaci stát i život. Pobyt v úkrytech na delší dobu bývá psychicky náročný a správná psychická příprava může pomoci ke zvládnutí stresu při mimořádných a krizových situacích.

Kurz vaření

Zdá se to být úsměvné, ale zejména spousta mužů neumí vařit. Základní kurz vaření může pomoci k překonání situací, na které člověk zůstane sám. I ztráta blízkého člověka na nějaký čas může být pro někoho osobní mimořádnou situací a vaření k životu neodmyslitelně patří.

Řidičský průkaz

Řidičský průkaz je v moderní společnosti zcela běžný ale i tak je v naší společnosti mnoho obyvatel, kteří řidičské oprávnění nevlastní nebo se mu záměrně vyhýbají. V situaci, kdy se vám doma zraní člen rodiny a záchranné složky mohou být vlivem nějaké jiné mimořádné situace zcela vytíženy, tak nezbývá moc jiných možností, jak zraněného dopravit do zdravotnického zařízení. Existují varianty jako taxislužba nebo pomoc třetí osoby, ale tyto varianty nemusí být v danou chvíli možné nebo by prodlužovaly čas, za který se zraněný může dostat na ošetření.

Sebeobrana

Sebeobrana je velice důležitou součástí přípravy každého občana. Každý se denně vystavujeme hrozbě přepadení a v některých lokalitách nebo časech riziko

přepadení stoupá. Schopnost ubránit se by měla být prioritou každého. Trénink bojového umění nebo sebeobraného systému zvyšuje pravděpodobnost odvrácení útoku. Dále zlepšuje fyzickou kondici a další aspekty těla a mysli. Existuje celá řada tradičních bojových umění jako je Karate, Judo, Taekwondo, Tai chi, Aikido, Box, Zápas, Kickbox. A moderní jako například Krav maga, Musado, Systema, Sambo a další.

Pro větší pravděpodobnost odvrácení útoku je vhodné využít bojový styl, který obsahuje i prvky obrany proti noži a střelné zbraně nebo využívá okolní prostředí. Mezi takové styly patří například Izraelská Krav maga nebo Ruská Systema. Jako u všech předchozích dovedností i zde platí, že kvalitní trénink zvyšuje pravděpodobnost úspěchu.

5. Varování a vyzoomění

Varování je určeno pro obyvatelstvo a vyzoomění je určeno pro záchranné složky. Pro varování a informování obyvatelstva je v České republice používán Jednotný systém varování a vyzoomění (JSVV), který je budován od roku 1991. Ovládací centra umístěná zejména na krajských operačních a informačních střediscích Hasičského záchranného sboru ČR jsou bezdrátově propojena se sítí koncových prvků. Koncové prvky tvoří poplachové sirény (rotační a elektronické) a místní systémy jako jsou obecní rozhlas připojené do sítě JSVV. Momentálně je po celém území ČR TĚMĚŘ 8 000 sirén, které jsou ve vlastnictví HZS ČR a 3 000 v majetku jiných vlastníků.

Pravidelná zkouška funkčnosti sirén se provádí každou první středu v měsíci ve 12 hodin. Zkouška sirén je u elektronických sirén doprovázena informativním oznámením a následuje 140 sekund dlouhý nepřerušovaný tón. U rotačních sirén je vydáván pouze zkušební nepřerušovaný 140 sekund dlouhý tón.

5.1. Varování

V případě vzniku nebo hrozby vzniku mimořádné nebo krizové situace je obyvatelstvo varováno především prostřednictvím varovného signálu Všeobecná výstraha. Všeobecná výstraha je 140 sekund dlouhý kolísavý tón, který může být vyhlášován 3x za sebou ve tříminutových intervalech. Je to jediný tón určený pro veřejnost. Po akustickém tónu sirény bude následovat tísňová informace za

použití elektronických sirén a obecního rozhlasu. Další informování obyvatelstva bude probíhat prostřednictvím veřejných informačních prostředků jako jsou rozhlasové a televizní vysílání. Obyvatelstvu budou předány podrobnější informace o vzniklé události a informace, které budou obyvatele instruovat, co dále dělat. Uzavření oken a dveří, setrvání v úkrytech nebo informace o evakuaci. Některé systémy mohou obyvatele informovat i prostřednictvím SMS zpráv.

5.2. Co dělat při varování

V České republice jsou nejčastěji důvodem pro vyhlášení všeobecné výstrahy povodně nebo havárie s únikem nebezpečné látky. Pokud nejsou velké dlouhodobé deště, lze předpokládat, že nastala mimořádná situace jiného druhu než povodeň. Obyvatelstvo by tak mělo dbát několika základních pokynů.

- Okamžité ukrytí do budovy. Při jízdě autem zastavit a bezpečně odstavit vozidlo, tak aby nebránilo provozu a vyhledat nejbližší úkryt v budově.
- Využít primárně místnosti odvrácené od místa mimořádné události nebo využít místnosti s minimem otvorů (oken).
- Neukrývat se ve sklepních prostorech z důvodu, že nebezpečná látka může být těžší než vzduch.
- Uzavřít okna, dveře a podle možnosti utěsnit pomocí oblečení, prostěradel či jiného materiálu.
- Vypnout klimatizaci nebo ventilaci a otvory utěsnit,
- Zapnout televizi, rozhlas a sledovat mimořádné vysílání, které bude obsahovat podrobnější informace. V případě výpadku elektrického proudu použít přijímače na baterie. Sledovat i zpravodajství na internetu.
- Dbát pokynů záchranných složek.

V případě povodní se neukrývat do budovy ale vyhledat bezpečné vyvýšené místo.

5.2. Vyrozumění

Vyrozumění je souhrn opatření, které zabezpečují včasné informování složek IZS, orgánů územní samosprávy, státní správy, fyzickým a právnickým osobám o nastalé mimořádné události.

K vyrozumění se využívá systém vyhlašování poplachu pro jednotky IZS, které jsou ve službě. Telefonické spojení mobilní i pevné sítě, radiové sítě IZS nebo jiné datové služby (FIREPORT) či svolání jednotek za pomoci sirén.

Pro svolání jednotky požární ochrany se využívá tón sirény, který se nazývá Požární poplach. Jedná se o 1x přerušovaný tón po dobu 60 sekund. U elektronických sirén je doplněn o charakteristický zvuk trubky „HO-ŘÍ!!“

6. Evakuace

Evakuace je jedním ze základních prostředků ochrany obyvatelstva. Je souhrnem opatření, které zabezpečuje přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálu k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst ohrožených mimořádnou událostí do bezpečných míst, která poskytnou pro evakuované obyvatelstvo náhradní ubytování a stravování. Stejně tak ustájení pro zvířata nebo uskladnění pro věci.

Evakuace se vztahuje na všechny osoby v místě, pro které byla evakuace vyhlášena. Nevztahuje se na osoby, které se podílí na záchranných pracích nebo provádějí jinou neodkladnou činnost.

Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému v § 25 hovoří následovně.

(2) Fyzická osoba je povinna

a) strpět omezení vyplývající z opatření stanovených při mimořádné situaci a omezení nařízená velitelem zásahu při provádění záchranných a likvidačních prací.

V případě, kdy osoba evakuaci odmítne, zjišťuje se její totožnost a následně zahajuje správní řízení o spáchání přestupku. Když osoba odmítne evakuaci, tak se vystavuje ohrožení na životě a její pozdější záchrana může být komplikovanější a zaměstná síly a prostředky, které by byly použity na jiném místě.

Zásady před a při evakuaci

- Uhasit otevřený oheň – svíčky, topidla, krb
- Elektrické spotřebiče mimo mrazáku a lednice vytáhnout ze zásuvek či vypnout elektro jističe
- Uzavřít přívod vody a plynu

- Zvířata, která budou ponechána na místě (hospodářská zvířata) vybavit krmivem a vodou. V průběhu pobytu mimo domov bude možno zvířata navštívit, pokud to bezpečnostní situace dovolí
- Dětem dát do kapsy kartičkou se jménem a kontaktními údaji
- Evakuační zavazadlo – nejlépe mít již připravené
- Zamknout dům – V případě samo evakuace se doporučuje dát na dvěře lísteček s informacemi, kam jste se evakovali, kdo se evakoval a kdy, aby vás záchranné složky nehledaly. Je to ovšem dvousměrné, protože v případě brzké samo evakuace dříve, než proběhne vyhlášená evakuace může být lístek znamení pro zloděje, že dům je opuštěný.
- Dostavit se na shromaždiště nebo evakuační středisko
- V případě samostatné evakuace se nahlásit na obecním úřadě v místě nového přechodného pobytu.

Evakuaci můžeme rozdělit:

Krátkodobá – Opuštění domova je na krátkou dobu a pro evakuované se zřizuje nouzové přežití. Například výbuch nebo požár v panelovém domě, kdy se lidé evakuují jen na krátkou dobu a následně se po rozhodnutí velitele zásahu vrací zpět domů pokud je to možné.

Dlouhodobá – Opuštění domova na déle než 24 h. Pro evakuované se zajistí náhradní ubytování a zabezpečení k nouzovému přežití. Například povodně, kdy jsou lidé na nějaký čas nouzově ubytováni v tělocvičnách nebo školách a je jim zařízeno nouzové přežití.

6.1. Evakuační zavazadlo

Evakuační zavazadlo je zavazadlo, které obsahuje klíčové vybavení pro přežití v případě opuštění domova na nějakou dobu.

Základní pravidla pro evakuační zavazadlo:

Připravenost – mimořádná událost může přijít bez varování. Když začneme balit evakuační zavazadlo, díky stresu a časovému tlaku, je velká pravděpodobnost, že na něco zapomeneme.

Praktičnost – musíme pamatovat, že ne vždy může evakuace probíhat za pomoci automobilů. Je lepší použít krosnu, batoh nebo cestovní tašku s popruhy na záda než kufr. Je totiž lepší mít volné ruce. Volné ruce budou potřeba pro evakuaci domácích mazlíčků.

Funkčnost – Do obsahu evakuačního zavazadla vybírejte věci praktické, odolné a funkční, tak aby nebylo náročné na obsluhu a dokázali jste s ním pracovat i za stresové situace.

Zamyšlení – Když člověk bydlí poblíž chemické továrny, je dobré mít při sobě ochranou masku s příslušnými filtry. Pokud člověk bydlí v záplavové oblasti, je dobré mít všechny položky zavazadla zabalené v uzavíratelných igelitových sáčkách.

Hmotnost – Hmotnost evakuačního zavazadla pro dospělého max. 25 kg a pro dítě 10 kg.

Označení – Každé evakuační zavazadlo označit štítkem nebo identifikační kartičkou se jménem, příjmením a bydlištěm.

Každý člen rodiny jedno zavazadlo

Složení evakuačního zavazadla

Na internetu a v různých dokumentech se člověk dozví různá složení evakuačních zavazadel, ale každý by měl brát ohled na specifikaci oblasti, ve které bydlí. Také by měl člověk zohlednit, že v případě nouzové situace velkého rozsahu se nebude moct spolehnout na plné služby záchranných složek a bude si část muset zajistit sám.

Návrh evakuačního zavazadla

Černá – základní potřeby

- Léky – v dóze nebo uzavíratelné krabičce
- **Lékárnička**
- Potraviny – více kusů MRE (Meal Ready to Eat) bojová dávka potravin. Viz. kapitola 8.2. Jídlo
- **Sada na rozdělání ohně**
- **Plynový vaříč + plynová kartuše k vaříči + hrnec o objemu 1,25 l**
- **Káva, čaj**

Červená – doporučené potřeby

- Sada příborů + koření + nerezový hrnek
- Outdoorová láhev na vodu
- Pitná voda
- Filtr na vodu – Lifesaver (objem 400 ml, životnost 2 000 l)
- Dezinfekční tablety na vodu
- Hygienické pomůcky – zubní pasta, zubní kartáček, mýdlo, dezinfekce na ruce, toaletní papír, (dámské potřeby)
- Fleecová deka
- Karimatka
- Spací pytel
- Pončo (pláštěnka)
- Motouz (provázek) celé balení
- Ochranná maska + filtr
- Pepřový sprej – pro případ obrany
- Respirátory
- KPZ – věnována samostatná kapitola viz.
- Svítidla – baterka, čelovka
- Powerbanka + kabely pro telefon nebo pro nabíjecí přístroje + klasická nabíječka
- Solární nabíjecí panel pro nabíjení powerbanky
- Pracovní ochranné rukavice
- Sekera – malá, lehká
- Hrací karty, malé hry, kniha
- Lepící páska Duct tape
- Kvalitní nůž
- Flash disk – viz. níže
- Doklady, peníze
- Oblečení – viz. níže
- Armádní kompas
- Nouzové světlo
- Lighstick – chemické světlo v tyčinkách

Takto složené evakuační zavazadlo váží cca 12 kg bez oblečení. Při použití všech věcí je vhodné i pro nouzové přežití venku i pro náhlé opuštění domova a následnou záchranu díky položkám umožňujícím signalizaci a orientaci.

K porovnání můžeme použít evakuační zavazadlo podle doporučení USA.¹⁵

Flash disk

Každá domácnost a každý člověk má důležité dokumenty. Rodný list, osobní doklady, pojistné smlouvy, vysvědčení, potvrzení o dosaženém vzdělání, zápočtové listy ze zaměstnání a mnoho dalších důležitých dokumentů. Všechny kopie těchto dokumentů mohou být naskenovány a uchovány na odolném flash disku. Evakuovaný se tak vyhne zabalení spousty papírových dokumentů. Na flash disk je dobré uchovat i rodinné fotografie, které by mohly být nenávratně ztraceny. Papírové rodinné fotografie je dobré si vzít i do evakuačního zavazadla na podpoření psychického zdraví.

Oblečení

Velice často lidé zapomínají na kvalitní nepromokavé oblečení, kvalitní spodní termoprádlo, ponožky, čepici a v zimním období i bundu. Je důležité použít kvalitní obuv, ve které nebudou evakuovaného bolet nohy a bude pro něj pohodlná. Může nastat situace, kdy bude nutno být v obuvi velice dlouho, a i za zhoršených klimatických podmínek.

Evakuační zavazadlo by mělo být připravené k okamžitému použití. Po zabalení je důležité evakuační zavazadlo umístit na snadno dostupné místo (pod postel, do šatny, do spíže). Musí být pravidelně kontrolováno kvůli datu spotřeby potravin a hygienických pomůcek a pravidelně dobíjeny baterie a powerbanky.

Evakuační zavazadlo si může každý sestavit sám nebo lze zakoupit již hotové sestavené evakuační zavazadlo u několika prodejců.

7. Ukrytí obyvatelstva a nouzové přežití

Ukrytím obyvatelstva je využití úkrytů a jiných vhodných prostorů k ochraně obyvatelstva před účinky světelného a tepelného záření, pronikavé radiace, kontaminace radioaktivním prachem, chemickými nebo biologickými látkami

¹⁵ *Pack an Emergency* [online]. Mary Marlowe Leverette, 2021 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.thespruce.com/emergency-go-bag-4165380>

a proti tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení. K tomuto účelu se využívají improvizované a stálé úkryty.¹⁶

7.1. Improvizované ukrytí

Improvizované ukrytí je každé ukrytí, které ochrání člověka před následky mimořádné události, a to zejména před zasažením nebezpečnými látkami anebo účinky radioaktivního záření. Nejvhodněji poslouží uzavřená místnost s minimem oken a s možností příjmu televizního, rádiového či internetového signálu.

Při úniku nebezpečných látek se doporučuje vyhledat místnost ve vyšších patrech budovy, která je odvrácena od místa havárie nebo úniku nebezpečných látek. Většina nebezpečných látek se díky své vyšší hmotnosti, než je vzduch drží u země, proto je nebezpečné se ukrýt do sklepních prostor.

Při radioaktivním záření se naopak doporučuje vyhledat míst ve středu budovy, protože se tím zvyšuje množství zdiva, kterým musí radioaktivní záření proniknout. Dále jsou vhodné sklepní prostory s minimálním počtem oken a otvorů.

Zásady:

- Vypnout veškerou ventilaci
- Utěsnit otvory, mezery u dveří, klíčové dírky
- Závěsy či záclony namočit vodou

7.2. Stále úkryty

Využití stálých krytů je omezeno na stav ohrožení státu a válečný stav. Důvodem je jejich nerovnoměrné umístění a časová náročnost pro uvedení do pohotovosti. Nevýhodou tedy je, že nemohou sloužit při mimořádných událostech a krizových situacích nevojenského charakteru.

Stálé kryty jsou trvalými ochrannými prostory, které jsou součástí staveb nebo stavbou stojící samostatně. Většina stálých krytů byla budována v 50. až 80. letech 20. století v rámci civilní obrany. Většina stálých krytů má dvojí využití a za mírového stavu jsou využívány jako sklady, garáže a podobně.

¹⁶ *Úkrytí obyvatelstva* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2023 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ukryti-obyvatelstva.aspx>

Dělení:

- Stálé tlakově neodolné úkryty
- Stálé tlakově odolné úkryty
- Ochranné systémy podzemních dopravních staveb

7.3. Improvizované úkryty

Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 S., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva uvádí:

§ 16

(3) Improvizované úkryty se budují k ochraně obyvatelstva před účinky světelného a tepelného záření, pronikavé radiace, kontaminace radioaktivním prachem a proti tlakovým účinkům zbraní hromadného ničení v případě nouzového stavu nebo stavu ohrožení státu a v době válečného stavu v místech, kde nelze k ochraně obyvatelstva využít stálých krytů.

§ 22

(1) Stavebně technické požadavky na stavby civilní ochrany a stavby dotčené požadavky civilní ochrany zahrnují požadavky na

c) stavby financované s využitím prostředků státního rozpočtu, stavby škol a školských zařízení, ubytovny a stavby pro poskytování zdravotní nebo sociální péče z hlediska jejich využitelnosti jako improvizované úkryty

(3) Improvizované úkryty se navrhují v souladu s plánem ukrytí v dosažitelných vzdálenostech k zabezpečení ukrytí obyvatelstva, jemuž nelze poskytnout stálé úkryty.¹⁷

Improvizované úkryty jsou prostory určené a stavebně upravené ze strany státní správy či samosprávy a právnickými osobami. Slouží zejména pro ukrytí zaměstnanců organizace.

Proti radioaktivnímu spadu nebo leteckému útoku jsou vhodné sklepní prostory s klenutými nebo železobetonovými stropy a co nejmenšími okenními

¹⁷ Vyhláška 380/2002 Sb.: Vyhláška k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva [online]. Praha: Zákony pro lidi, 2022 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-380>

otvory. Vhodné jsou i suterénní prostory ve střední části objektu, které jsou zapuštěny do terénu.

Na ochranu před nebezpečnými látkami je vhodný prostor ve vyšších patrech budovy, který je odvrácené straně budovy od místa útoku nebezpečnou látkou.

Na webových stránkách Záchraného hasičského sboru České republiky je ke stažení příručka Sebeochrana obyvatelstva ukrytím – Metodická pomůcka pro orgány státní správy, územní samosprávy, právnické osoby a podnikající fyzické osoby, která je vydaná Ministerstvem vnitra – generálním ředitelstvím Hasičského záchranného sboru ČR v Praze v roce 2001. Příručka poskytuje rady, doporučení a návody na parametry improvizovaných úkrytů.

7.4. Jak najít stálý nebo improvizovaný úkryt

Na webovém portálu Hasičského záchranného sboru České republiky je uveden Přehled všech stálých a improvizovaných úkrytů v České republice bez ochranných systémů podzemních dopravních staveb. Jedná se o soubor ve formátu pdf., kde nalezneme nic neříkající evidenční číslo úkrytu, část obce, obec a kraj. Příklad:

7010001	Adamov	Adamov	Jihomoravský
2060041	Neratovice	Neratovice	Středočeský

Adamov má celkem 13 úkrytů, Neratovice 20 úkrytů. Seznam má celkem 91 stran a více než 6 000 položek. Ze seznamu není patrná adresa ani umístění úkrytu. Webové stránky měst a obcí poskytují ucelenější informace, ale často jsou špatně dohledatelné či nejsou dohledatelné vůbec. Na webovém portálu města Adamov nebylo možné seznam úkrytu nalézt, oproti tomu webový portál města Neratovice (www.neratovice.cz) v sekci Město – krizové situace – co dělat když, obsahuje několik dokumentů pro obyvatele s informacemi, co dělat při mimořádných událostech a krizových situacích. V dokumentu Seznámení veřejnosti s charakterem možného ohrožení je uveden i seznam tlakově stálých úkrytů ve městě Neratovice včetně adres a kapacity. Jedná se celkem o 8 úkrytů. Úkryt evidenčního čísla 2060041 se nachází v ulici Bratří Čapků č.p. 828 s kapacitou 110 osob.

Z pohledu autora diplomové práce by bylo na místě vytvořit webový portál, nebo mobilní aplikaci, se seznamem stálých a improvizovaných úkrytů na území České republiky, včetně jejich umístění, kapacity a aktuálního stavu, zda vyhovuje či nevyhovuje.

7.5. Nouzové přežití

Zabezpečení nouzového přežití je rozpracováno v Plánu nouzového přežití, který je součástí havarijního plánu kraje. Jedná se o souhrn činností a postupů zabezpečující dočasný způsob přežití obyvatelstva zasaženého následky mimořádné události nebo krizové situace.

Jedná se především o:

- Nouzové ubytování
- Nouzové zásobování potravinami
- Nouzové zásobování pitnou vodou
- Nouzové základní služby obyvatelstvu
- Nouzové dodávky energií
- Organizace humanitární pomoci

7.6. Ukrytí a přežití na vlastní pěst

Nespoléhat se v krizové situaci jen na bezpečnostní složky a samosprávu se vzhledem k okolnostem, které panují na východě Ukrajiny dostává čím více do popředí. Spolehnout se sám na sebe bylo dříve velice rozšířené v USA za dob hrozby studené války a udrželo se i do dnešních dní, protože hrozba jaderného útoku může pro obyvatele USA přijít ze Severní Koreje, Ruské Federace či Íránu. Zkušenosti od obyvatel USA mohou být použity i pro zlepšení vlastní ochrany obyvatel České republiky.

7.6.1. Scénář jaderného útoku

Jednou z nejhorších variant při válečném konfliktu je útok zbraněmi hromadného ničení. Čím je člověk blíže k epicentru jaderného výbuchu, tím je šance na přežití menší. Následující hodnoty jsou pouze orientační. Pro přesnější hodnoty záleží na síle atomového výbuchu, a i v jaké výšce výbuch nastane.

Ve vzdálenosti 3–5 km od místa výbuchu se šance na přežití rovná nule. Kdyby na úrovni zemského povrchu explodovala atomová bomba s náloží o hmotnosti 50 kilotun, vyvolala by tlakovou vlnu o rychlosti 3200 km/h, která by ve vzdálenosti 1,5 km klesla na rychlost zhruba 270 km/h. I tlakové vlně o rychlosti 270 km/h zvládnou odolat pouze nejpevnější budovy a ostatní by byly srovnány se zemí. Ve vzdálenosti 3 km by tlaková vlna měla rychlost zhruba 100 km/h a zde jsou šance na přežití mnohem vyšší. Ale je tu ještě jedno velké smrtelné nebezpečí, radioaktivní spad.

Během půl hodiny po výbuchu do vzdálenosti 15 km od výbuchu by k zemi začal padat radioaktivní spad. Po dalších 3 hodinách by se radioaktivní spad dostal až do vzdálenosti 80 km a v závislosti na větru by za zhruba 6 hodin dosáhl území 150 km od místa výbuchu. První týden by radioaktivita v zóně 15 km od centra výbuchu byla smrtelná, ale poté by pravděpodobně začala rapidně klesat až na úroveň přežití. Největší šanci na přežití by měli lidé, kteří by vydrželi v úkrytech zhruba čtyři týdny.

7.6.2. Soukromé úkryty

Pokud člověk chce maximalizovat svou šanci na přežití, může uvažovat i nad zřízením vlastního úkrytu vybudovaném svépomocí nebo za pomoci stavební firmy. Oslovený projektant bude zakázkou nejprve udiven, protože v českých podmínkách není stavba soukromých úkrytů běžná. Nesmí se zapomenout na požadavky stavebního úřadu, protože stálý úkryt je přeci jen stále stavbou, i když na první pohled na pozemku nemusí být vůbec vidět. Úkryt musí však být vybudovaný v předstihu před krizovou situací, protože vybudování bude stát nemalé finanční prostředky a čas.

Zásady pro budování

Při budování úkrytu je třeba řídit se několika zásadami.

Trvale zbudovaný úkryt sám o sobě poskytne pasivní ochranu vždy, ale správnou volnou umístění a terénu můžeme ochranu maximalizovat. Jako první je důležité zmapovat si prostředí a svůj pozemek vzhledem k okolnímu nebezpečí, zda je v okolí potencionální cíl útoku (letišťe, důležitá továrna, elektrárna, vojenské objekty a další cíle). Mezi úkrytem a místem pravděpodobného výbuchu by se mělo nacházet, co nejvíce hor, kopců nebo alespoň budov. Každá hmota mezi

úkrytem a výbuchem je překážka pro tlakovou vlnu a tepelné záření. Ochrana proti radioaktivnímu spadu bude všude stejná, protože padá z oblohy podobně jako sníh či déšť. Dále je důležité si zmapovat, kde vedou inženýrské sítě (voda, plyn, elektro, kanalizace) kvůli výkopovým pracím a v jaké hloubce se nachází hladina spodní vody. Při výskytu spodní vody je stavba komplikovanější. Velkou roli hraje promrzání půdy v zimních podmínkách (zámrazná hloubka). Je nutné i vyřešit odtok dešťové vody od úkrytu.

Stěnu úkrytu mohou být zbudovány z betonových bloků nebo železobetonového monolitu, může být použito i železná konstrukce ale při návrh se musí staticky počítat s únosností stěn a stropu. Na stropě musí být alespoň jeden metr zeminy a musí se kalkulovat s vyšší hmotností vlivem deště.

Plánování a statické výpočty jsou velice náročnou operací a doporučuje se spolupracovat s odborníkem na statiku budov.

Samotný i sebelepší úkryt nezachrání život, pokud není potřebně vybaven alespoň pro přežití na 14 dní.

- Dostatek jídla alespoň na 14 dní + potřeby na vaření
- Dostatek pitné vody (150 l na osobu a více)
- Zásoba vitamínů
- WC a toaletní papír + vápno na zasypaní
- Zdravotnický materiál
- Spacíky
- Zásoba oblečení (letní i zimní)
- Toaletní potřeby + krém proti UV záření
- Svítilny, baterie, powerbanky, svítilny na ruční nabíjení
- Kompas
- Rádio zabalené do hliníkové fólie, která ho ochrání před elektromagnetickým impulsem)
- Nástroje a nářadí
- Psací potřeby, deník, hry
- Hasící přístroj
- Ochranné masky a filtry

Koupě

Druhou variantou je zakoupení hotového úkrytu nebo vybudování úkrytu specializovanou firmou. V USA je zcela běžné zakoupení již hotového a vybaveného úkrytu. Ceny se pohybují od 20 000 USD do 110 000 USD za prefabrikované úkryty a u úkrytů na míru je cena prakticky neomezená. V České republice je stavba úkrytů celkem nové odvětví ale i zde na trhu se nalezne několik firem, které se stavbou úkrytů na míru zabývají. Výhodou pořízení úkrytu od profesionálů je, že úkryt může být rovnou vybaven různými systémy (filtrace vzduchu, filtrace vody, měřící zařízení radioaktivity, pěstírna zeleniny) a dále jsou uspokojeny nároky na patřičné pohodlí a luxus.

Stále se ale musí počítat, že delší pobyt pod zemí je vysoce psychicky náročný.

8. Prepper – survivalista

Prepper též survivalista je člověk, který se soustavně připravuje na přežití při mimořádných událostech. Prepper se snaží být soběstačný a nezávislý. Nevěří, že v případě velké krizové situace se o něj postarají státní záchranné složky a připravuje se, aby se o sebe postaral sám. Nejsou to nové myšlenky, dříve naši předkové byli více soběstační. Konzervovali potraviny, lovili, rozdělávali oheň, uměli získat vodu.¹⁸

Prepperské hnutí má kořeny v USA po druhé světové válce. Se studenou válkou a hrozbou jaderné války přišel velký strach. V 60. letech 20. století přišla karibská krize, válka ve Vietnamu. USA zasáhlo i několik recesí a ekonomických krizí. V době, kdy zbrojení mezi USA a SSSR dosahovalo vrcholu, otrásl světem výbuch černobylské jaderné elektrárny. Konec studené války přinesl relativní pocit bezpečí a pozornost se přenesla na jiná témata. Velkým tématem se stal terorismus podpořen útoky 11. září 2001. Mimo terorismu se prepperi začali chystat na přírodní a technické mimořádné události, a to hlavně vlivem pomalé reakce americké vlády po řádění hurikánu Katrina v roce 2005. Právě v této době se o prepperství začalo i více mluvit v Evropě. Témata evropských prepperů byl blackout, rozpad společnosti a ekonomický kolaps.

¹⁸ *Prepping for beginners* [online]. The Prepared, 2022 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://theprepared.com/prepping-basics/guides/emergency-preparedness-checklist-prepping-beginners/>

V České republice survivalismu navazuje na tradici skautu, svazarmu, brannou výchovu i trampování. Velký rozmach prepperství v ČR byl zaznamenán v roce 2010, kdy vzniklo internetové diskusní fórum rozpad.cz, které začalo sdružovat preppery. Následovaly různé skupiny na sociálních sítích, ale rozpad.cz si do dnešních dnů drží nejvyšší kvalitu příspěvovatelů. V roce 2011 vzniklo další diskusní fórum a to postapo.cz.

Být prepper neznamena připravovat se jen na mimořádné a krizové situace ale i na nepříjemné životní situace v běžném životě.

Správný prepper zdokonaluje své umění pěstování, lovu, uchovávání potravin, snížení závislosti a další přípravu na neočekávané situace.

V následujících kapitolách budou zmíněny některé základní věci, které jsou základem prepperství ale pomohou každému člověku s reakcí na mimořádnou událost nebo krizovou situaci.

8.1. Voda

Voda je základní složka pro život. Nejčastěji můžeme vodu uchovat v PET lahvích nebo plastových kanystrech jejichž obsah se musí každý půl rok vyměnit. Takto skladovanou vodu je nutno ošetřit například přípravkem MICROPUR classic, který zachová vodu čerstvou až 6 měsíců.

Uchování velkého množství vody je prostorově velmi náročné, je tedy vhodné doplnit zásoby i přípravky, které dokážou udělat ze znečištěné vody vodu pitnou. Mechanický způsob pomocí filtrů nebo chemický způsob za pomoci dezinfekce a varu.

Filtry nebo dezinfekční tablety se doporučuje sbalit i na dovolenou do zemí, kde není kvalita pitné vody tak přísně hlídána jako v České republice.

8.2. Jídlo

Ideálem jsou zásoby potravin na 3 měsíce. Důležité je dodržovat obměnu potravin například za pomoci systému FIFO (First In First Out), co je první zakoupené, první se použije. V České republice je populární zavařování, a to zejména na vesnicích. Existuje mnoho dalších způsobů konzervace potravin. Od zavařování, sušení po fermentaci. Základ každé spíže by měly tvořit konzervy, kompoty, sušené ovoce,

obiloviny, tuky a cukry. Dále sušené kojenecké mléko, které má oproti klasickému sušenému mléku přidány vitamíny a minerály. Nesmí chybět ani zásoba kávy a čaje. Velice zajímavou komoditou je med, který má téměř neomezenou trvanlivost.

Skvělým doplňkem jsou armádní potravinové balíčky. Velkou výhodou je jejich dlouhá doba trvanlivosti až 5 let. Armádní potravinové balíčky mají různá složení. Česká armáda využívá **KDP** balíček potravin (konzervovaná denní dávka potravin). Jedná se o soubor 4 konzerv – drůbeží lunchmeat, játrová paštika, vepřové maso, hovězí maso.

Americká armáda využívá **MRE** (Meal Ready to Eat)¹⁹. Balíček obsahuje jídlo o celkové hodnotě 5 000 kJ. Balení se skládá z hlavního jídla + chemické ohřátí (samostatná sáček obsahuje prášek, který se zalije vodou, vznikne chemická reakce. Poté se vloží sáček s pokrmem, který se ohřeje), dezert, džus v prášku, suchary, pomazánka, bonbóny, sirky, koření, cukr, káva, sůl, ubrousek a lžička. Každá složka je zvlášť zabalená. Výhodou je dlouhá trvanlivost a možnost použít jen některé části, samo ohřev, pestrost stravy a nabídka 24 druhů hlavních jídel (čili s fazolemi, hovězí taco, sýrové tortellini v rajčatové omáčce a další)

MANA je kompletní nutriční jídlo v prášku čistě rostlinného původu. Je k dostání v prášku a drinku. Prášková forma má dlouhou dobu trvanlivosti (18 měsíců) a nevyžaduje uskladnění v lednici. Mana drink má trvanlivost 12 měsíců.

Nouzové jídlo DATREX je vysokoenergetické jídlo ve formě tyčinek. Je dodáván zejména jako humanitární pomoc Americkým červených křížem. Není potřeba ohřívání. Balení obsahuje 18 jednotlivých tyčinek, pro přežití člověka stačí denně zkonsumovat 2-4 tyčinky. Trvanlivost 5 let.

Na trhu je mnoho výrobců a obrovské množství variant outdoorového jídla, jídla pro přežití a dalších.

Pokud člověk vlastní domácí zvířata nesmí zapomenout ani na zásobu krmiva a vody pro ně.

Nedílnou součástí přípravy jídla je i jejich tepelný ohřev či přímo příprava. Existuje mnoho různých vařičů. Elektrické musí být ve spojení s elektrocentrálou, plynové se neobejdou bez propan-butanové láhve. Klasické vařiče na tuhý líh jsou dobrou

¹⁹ *MRE Info* [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.mreinfo.com/>

alternativou, protože tuhý líh je přeci jen snadno skladovatelný. Velice oblíbený je „dřívkáč“. Jedná se o malý vaříč, jemuž stačí jako palivo pár dřívěk, větviček a podobně. Pro větší vaření se hodí venkovní gril na dřevěné uhlí anebo klasický kotlík nad ohniště.

V krajních případech může být využita i schopnost lovu a zpracování ulovené zvěře.

8.3. Elektrická energie

Zajistit dodávku elektrické energie se v dnešní době smartphonů a počítačů řadí mezi nejdůležitější potřeby. Dobíjení malých zařízení lze zajistit pomocí několika druhů přístrojů.

Powerbanky – můžeme je nazvat jako základní uchovatel elektrické energie pro malá zařízení. Důležitým faktorem při výběru powerbanky je její kapacita, která je udávána v jednotce mAh (miliampérhodina). Z důvodů několik aspektů se většinou reálná kapacita powerbanky pohybuje okolo 60 %. Tedy pokud je udávaná kapacita powerbanky 20 000 mAh, reálná kapacita se pohybuje okolo 12 000 mAh. Nabití jednoho smartphone se dnes pohybuje okolo 2 000 mAh, takže powerbanka vystačí na 6 nabití mobilního telefonu.

Nabíječky – v případě dodávek energie z agregátu nebo sítě postačí klasické nabíječky. Při výpadku elektrické sítě nebo absenci agregátu existují i další druhy nabíječek.

- **Solární** – výroba elektrické energie ze slunečního záření je v dnešní době velice populární a setkáváme se s ní běžně. Účinnost nabíječky je závislá na slunečním svitu a ploše solárních panelů.
- **Termoelektrický generátor** – Nabíječky na principu Seebeckova jevu jsou populární mezi milovníky přírody. Jedná se o nabíječky, které vyrábí elektrický proud za pomoci ohně. Nabíječka se skládá ze dvou kovových částí, kdy jedna se umístí do ohně a do kalíšku se nalije studená voda, která ochlazuje druhou část. Ty se uvnitř stýkají a vlivem rozdílných teplot je generován elektrický proud. Příkladem je nabíječka FlameStower od firmy Stower. Nabíječka BioLite CampStove je vaříč, ve kterém uživatel rozdělá oheň a může na něm rovnou vařit a zároveň produkuje elektrickou energii. Výkony

nabíječek se pohybují do 3 W, což se dá přirovnat k nabíjení skrze USB počítače.

- **Kinetická** – nabíječka generuje elektrickou energii díky pohybu. Tyto nabíječky jsou vhodné na pěší túry. Nabíječka má velmi malé rozměry a je připnuta na tělo. Na prodloužení výdrže telefonu o 3 hodiny je potřeba zhruba 10 000 kroků. Příkladem je kinetická nabíječka AMPY

Generátory jsou základním záložním zdrojem eklektické energie. Mohou být několika druhů podle toho, za pomoci čeho energii vyrábí. Solární, vodní, větrné, kombinované, generátory na fosilní paliva (klasické elektrocentrály). U klasických elektrocentrál se spalovacím motorem musí být zajištěny pohonné hmoty. Pohonné hmoty benzín a nafta oba s příměsí biosložek podléhají zkáze a musí se vyměnit každé 3 měsíce.

Světelné zdroje mohou být zásobeny pomocí dynama. LED osvětlení má velice nízké nároky na elektrickou energii. Jako záložní zdroje světla se dají použít chemická světla a lightsticky. Rádiový přijímač lze zakoupit v provedení s dynamem.²⁰

Nesmí se opomenout ani startovací agregát pro nouzové nastartování automobilu nebo motocyklu. Mimo krizových situací se uplatní i v běžném životě.

8.4. Lékárnička a léky

Lékárnička

Se správným vybavením se každá první pomoc dá provádět lépe a šance na přežití se tak zvyšují.

Nejčastějším nástrojem, který je dostupný v největší míře je autolékárnička. Autolékárnička je součástí povinné výbavy podle vyhlášky č. 206/2018 Sb., kterou se mění vyhláška č. 341/2014 Sb., o schvalování technické způsobilosti a o technických podmínkách provozu na pozemních komunikacích, ve znění vyhlášky č. 235/2017 Sb., která ve svém článku 1. bod 8. v příloze č. 12 část B povinná výbava vozidel – Lékárnička specifikuje její obsah.

²⁰ *Dynamo/solar radio* [online]. Emergency Disaster System [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://edisastersystems.com/products/dynamo-solar-radio-with-flashlight-compass-thermometer-and-siren>

b) v případě autolékárničky

Zdravotnický materiál	množství (ks)		
	Velikost lékárničky		
	I.	II.	III.
Obvaz hotový s 1 polštářkem (šíře nejméně 8 cm, savost nejméně 800g/m ²)	3	5	10
Obvaz hotový s 2 polštářky (šíře nejméně 8 cm, savost nejméně 800g/m ²)	3	5	10
Náplast hladká cívka (velikost 2,5 cm x 5 m, min. lepidlo 7 N/25 mm)	1	2	4
Obinadlo škrťací pryžové (60 x 1250 mm)	1	3	5
Rukavice pryžové (latexové) chirurgické v obalu	1	2	4
Nůžky zahnuté (se sklonem) v antikorozi úpravě se zaoblenými hroty - délka nejméně 14 cm	1	1	1
Isotermická fólie (min. rozměr 200 x 140 cm)	1	1	1

Obr.č.1 – Obsah autolékárničky – zdroj (Vyhláška č. 206/2018 Sb.)

Snahou motoristů je co nejvíce ušetřit a zakoupit tak co nejlevnější variantu autolékárničky a doufat, že jí nikdy nepoužijí. Z laciné lékárničky lze totiž v praxi účinně využít snad jen ochranné rukavice a termofolie. V největší nouzi pak je využitelný jeden obvaz jako gázu umístovanou přímo do rány, kterou následně ovážete druhým obvazem.

Kvalitnější podobu by měli mít lékárničky na pracovištích. Dříve byla platná norma ON 84 6635, která specifikovala doporučení obsahu lékárničky na pracovišti. Tato norma byla zrušena bez náhrady. Obsah lékárničky na pracovišti není stanoven obecně závazným předpisem a je sestavován za pomoci rizik na pracovišti.²¹

V praxi je ale lékárničky na pracovištích mívají vyšší kvalitu a vybavenost než běžné autolékárničky.

„ideální“ skladba lékárničky

V prodeji je mnoho druhů setů, které lze přímo zakoupit v lékárnách. Člověk by neměl na pomůckách, které mohou zachránit život jemu nebo někomu jinému rozhodně šetřit. Kvalitní obsah lékárničky lze složit například takto.

- Tvarovatelná SAM dlaha
- Hrudní okluzivní krytí
- Šestipalcový obvaz OLAES – má v kapsičce gázu, kterou lze umístit do rány a je opatřen suchými zipy.
- Čtyřpalcový izraelský tlakový obvaz – vytváří tlak přes páku
- Kompresní gáza

²¹ Lékárnička na pracovišti [online]. PEVI s.r.o. [cit. 2023-01-09]. Dostupné z: <https://www.pevi.cz/cz/zajimavosti-z-oboru/lekarnicka-na-pracovisti>

- Sterilní čtverečky
- Dva klasické obvazy, standartní náplasti
- Zaškrcovadlo CAT – 7. generace certifikované dle TCCC (Tactical Combat Casualty Care)
- Turniket SWAT – vhodný pro menší ženy a děti
- Izotermická folie
- Náplast bez polštářku – pro fixaci obvazů
- Jodisol – nebo jiná dezinfekce
- Ochranné latexové rukavice, pinzeta
- Gel na popáleniny
- Svítilna – malá skladná svítilna, která pomůže při ošetřování za snížených světelných podmínek
- Náplastové stehy – odolné proti vodě, na řezná poranění
- Trauma nůžky – kvalitnější model, který dokáže přestříhnout oblečení i pásy v automobilu
- Černý fix voděodolný – pro označení doby zaškrcení
- Karta s první pomocí – možno nahradit aplikací v telefonu

Takto poskládaná lékárnička je sice dražší ale v rukou člověka, který prošel kurzem první pomoci bude obrovským přínosem při řešení zranění a poskytnutí první pomoci.

Léky

Při krizové situaci může selhat logistika nebo služby a bude omezen či po nějakou chvíli zastaven přísun léků a přístup k lékům. Je tedy vhodné mít doma nebo v úkrytu alespoň nějakou zásobu základních léků.

Portál pro lékaře a veřejnost mojemedicina.cz doporučuje:²²

- Léky na snížení teploty a proti bolesti
- Léky na nachlazení – sirupy proti kašli, kapky proti rýmě, léky proti bolesti v krku

²² Vybavení lékárničky léky [online]. MUDr. Jiří Pešina, 25.8.2013[cit. 2023-09-01]. Dostupné z: <https://www.mojemedicina.cz/pruvodce-pacienta/dobre-rady/jak-by-mela-vypadat-domaci-lekarnicka.html#>

- Protialergické léky
- Mast proti svědění s obsahem antihistaminik
- Léky na překyselený žaludek a pálení žáhy
- Živočišné uhlí a jiné léky proti průjmu
- Roztok na dezinfekci
- Přípravek na ošetření popálenin
- Léky proti nevolnosti při cestování
- Léky určené k vypláchnutí očí
- Mast na suchou kůži
- Protizánětlivá mast
- Teploměr
- Případně po domluvě s lékařem léky nad předpis

Léky je nutno skladovat podle doporučení výrobce, některé druhy léků mají být uchovávány v chladu. Léky uchovávat v původním originální obalu, kde je vyznačena doba výroby a expirace. Je nutné každý půl rok provést kontrolu léků a léky po expiraci vyřadit a nahradit novými.

8.5. Spojení

Správný survivalista ví, že bez spojení se nikam nedostane. Pro případ evakuace mají vytvořený evakuační plán včetně záložního místa setkání se svými blízkými. Ve dřívějších dobách byl velice populární kroužek radioamatérů, který byl pod SVAZARMem. V dnešní době se tomuto koníčku věnuje jen malá část lidí. Většina komunikace se přesunula do prostředí internetu. Při mimořádné situaci nebo krizové situaci je velká pravděpodobnost, že internetové spojení bude zachováno. Ukrajina, která je sužovaná válkou má stále fungují internetové pokrytí po celém území. Pro případ zálohy komunikace lze využít výše zmíněný rádiový přijímač s dynamem nebo autorádio napojené na baterii. Pro zajištění radiokomunikace je k dostání celá řada radiostanic, jak kapesních, tak větších základnových.

8.6. Evakuace a ukrytí

Evakuace nemusí vždy probíhat za pomoci autobusů nebo nákladních automobilů záchranných složek ale i za pomoci vlastního automobilu. Pro tyto případy se doporučuje mít natankovanou alespoň polovinu nádrže nebo mít uskladněné pohonné hmoty v kanystru, nejlépe v automobilu. Většinou však postačí palivo na ujetí 100 km. V automobilu by neměly chybět předměty jako sněhové řetězy, nůž, lopatka, svítilna, čajové svíčky, zapalovač a kvalitně vybavená lékárnička. Mnoho lidí se dnes spoléhá na satelitní navigace, ale jako záložní varianta přijde vhod autoatlas.

Ukrytí za pomoci vlastních úkrytů například při jaderném útoku bylo již zmíněno ale velkou předností českého lidu je záliba a všeobecná oblíbenost chat, chalup. V chataření a chalupaření se řadíme na samou špičku v Evropě. V případě mimořádné nebo kritické situace jako jsou povodně nebo únik nebezpečné látky může řada občanů využít chatu či chalupu k přechodnému bydlení. Pokud bude objekt náležitě vybaven a opatřen zásobou potravin a výše zmíněných prostředků, může být člověk nezávislý na okolním světě velice dlouhou dobu.

8.7. KPZ

KPZ neboli Krabička Poslední Záchrany je v Česku známá již díky spisovateli Jaroslavu Foglarovi. KPZ ale rozhodně není českým specifíkem. V anglicky mluvících zemích proslula pod označením Mini Survival Kit (malá sada pro přežití) nebo EDC set (Every Day Carry, pro každodenní nošení). Jedná se o soupravu složenou z nejdůležitějších nástrojů a doplňků, které se dají jen obtížně vyrobit svépomocí. Jejimi hlavními parametry jsou kompaktní rozměry a nízká hmotnost, což umožňuje nosit KPZ stále při sobě. KPZ je vhodné nosit přímo u sebe v kapse u kalhot nebo u bundy. Při nošení KPZ v batohu nastává riziko odcizení batohu a s tím i KPZ nebo její zapomenutí doma. KPZ od doby Jaroslava Foglara značně změnila. Foglar KPZ popisoval jako malou plechovou krabičku do níž vložil několik sirek, škrťátko, rezervní žárovku do baterky, zavírací špendlík, hřebík, kousek provázku, šroubek, několik dvacetníků, špaček tužky, složený papírek, malý hadřík, náplast, a další maličkosti. Vytvořit ideální univerzální KPZ je nemožné. Člověk musí analyzovat do jakého prostředí se vydává. Zda se vydává do chladu severu nebo do džungle či na výlet do města nebo do lesa. Při pohybu ve městě

bude zbytečné mít v KPZ rybářský vlasec ale naopak je vhodnější mít různé redukce pro nabíjení telefonu. Při organizování KPZ je vhodné nejprve vybrat komponenty, které chceme do KPZ umístit a poté vybírat pouzdro. Místo plechových krabiček od bonbonů se dnes dají využít různá pouzdra a organizéry s kapsami a upevněním k opasku či na batoh. Je vhodné využívat komponenty, které mají více jak jeden účel využití. Multifunkční nástroje dokáží nahradit více jednotlivých komponentů a tím ušetřit místo a váhu celé KPZ.

„Její obsah musí majiteli vyřešit několik hlavních oblastí. V první řadě jde o zdroje energie a signalizační pomůcky, jimiž na sebe upozorníme při bloudění. Dále nesmí chybět základní zdravotní vybavení, nástroje na rozdělávání ohně, orientační pomůcky, prostředky na úpravu vody a nářadí pro stavbu nouzového přístřeší.“²³

Příklad složení KPZ

- Sáček se solí, cukrem, dezinfekčním ubrouskem
- Voskovaný papír
- Kondom
- Hadička
- Tampony
- Micro cord – slabá pevná šňura
- Čajová svíčka
- Stahovací pásy
- Malá svítilna – Ledlenser K2
- Šitíčko
- Kompas
- Multifunkční nástroj – Multitool Leatherman
- Vázací drát
- Plynový zapalovač (křesadlo)
- Píšťalka s klipem
- Lupa s Fresnelovou čočkou
- Rehydratační sůl

²³ Amar Ibrahim z Outdoor Survival pro magazín Přežit 6/2021 str. 11. (cit. 10.1.2023)

- Signalizační panel
- Izotermická folie
- Multifunkční karta s nástroji
- Kovová karta s radami
- Signalizační zrcátko
- Vodní filtr – Katadyn BeFree se životností 1000 l.

Takto vybavená KPZ může pomoci v nouzi a zachránit svému uživateli život.

8.8. Finance

Zásoba hotovosti na několik dnů je základem. Každý by měl mít doma připravenou hotovost pro případ opuštění domova.

Někteří lidé vnímají jako největší globální hrozbu zhroucení ekonomiky států a ztrátu hodnoty měn. Už od nepaměti je zlato nejprestižnější z cenných kovů. Je relativně měkké, nelze natisknout ani vyrobít. Zlato je velice dobře likvidní a může se směnit za peníze nebo za jiné statky. Stříbro je levnější kov, což je i jeho nevýhoda. Pokud by člověk chtěl uložit 1,3 milionu korun dostane malý zlatý slitek o váze cca 1 kg a velikosti mobilního telefonu. Pokud by byla stejná hodnota uložena ve stříbře, tak je toho cca 49 kilogramových cihliček. K porovnání můžeme připojit i diamanty. U diamantů je problém v ověření jejich pravosti, kterou zvládne ověřit pouze odborník. Další negativní vlastností diamantu je jeho cena. Za jeden malý kvalitní diamant je cena i několik stovek tisíc korun, takže není vhodný pro malé platby či směny. Zlato se dá zakoupit v malých slítcích o nejrůznější hmotnosti.

Zlato fungovalo jako platidlo v celé historii, a i v dobách krize. Můžeme vzpomenout na židovské rodiny, kdy zlato rozhodovalo o osudu celých rodin. Zlato fasovali i parašutisté, kteří byli vysazováni na okupovaném území. Krach Venezuelské měny, kdy potřebné věci byly k zakoupení za zlato, protože měna Bolívar ztratila hodnotu. Zlato neztrácí svou hodnotu v čase a je směnitelné kdekoli na světě. Při uložení do banky přichází majitel o možnost okamžitého použití, bankovní domy jsou při rabování mezi prvními cíli, v případě blackoutu nedosažitelné.

Porovnání kladů a záporů některých uchovatelů hodnoty za krize

Zlato + tisíce let sloužilo jako platidlo anebo krylo státní měny

- + jeho hodnota v časovém měřítku stoupá
- + relativně malé množství má značnou hodnotu
- + nástroj nouzové platby i investice
- rizikové na odcizení
- odhalí jej detektor kovů
- lze použít pouze k platbě
- jako investice nemá žádnou jinou přidanou hodnotu

Šperky a mince + často jde o rodinné dědictví s citovou vazbou

- hodnotu ovlivňuje estetická složka, která je individuální
- překonaná varianta uložení zlata
- v krizových dobách spíše ztrácí na hodnotě

Luxusní zbraně, umělecké předměty

- + jedinečnost
- + možnost prudkého nárustu hodnoty v klidných dobách
- špatná transportovatelnost
- v krizových dobách je po nich minimální poptávka
- těžko se prokazuje jejich hodnota a pravost

Kryptoměny + velký potenciál do budoucnosti

- + zajímavá riziková investice
- + nenápadné na transport
- + akceptované na celém světě
- vysoké riziko, že půjde jen o módní trend
- virtuální záležitost
- založené pouze na víře, bez státní či jiné garance
- vysoce proměnlivá hodnota v řádech minut
- závislé na technologiích, internetu a elektrické energii

- Klasické peníze**
- + snadno dostupné
 - + běžné platidlo
 - + Americký dolar a Euro jsou akceptované na celém světě
 - zatížené státním dluhem
 - ztrácí v krizi hodnotu
 - propad měny při politických krizích

8.9. Zbraně

Ochrana majetku, osob i lov či zábava. K tomu všemu se dají zbraně použít. Prvotní investice času a financí by měla směřovat k získání zbrojního průkazu, který opravňuje držitele k získání střelných zbraní. Po získání zbrojního průkazu a legálním získání střelných zbraní je již na každém, jak bude svůj um dále rozvíjet. Pro ne držitele zbrojního průkazu jsou další varianty, jak se ke zbraním dostat. Vynechme nelegálnost a zaměříme se na legální prostředky obrany. Obranné prostředky jako jsou plynové zbraně, pepřové spreje a podobné prostředky k odvrácení útoku agresora. Chladné zbraně od nožů, seker až po tradiční meče. Spousta těchto prostředků může být primárně využita jako nástroj a sekundárně jako zbraň. Velkým hitem posledních let se stává lukostřelba z luku, kuší anebo střelba z praku. Mistrné ovládání luku nebo kuše se může i vyrovnat střelci ze střelné zbraně. Velkou výhodou je tichá střelba a znovu použitelnost munice, tedy šípů.

9. Co dělat když..

V následující kapitole budou nastíněny různé druhy mimořádných událostí a doporučené chování lidí při těchto událostech. Doporučené chování je autorův pohled na danou problematiku ze zkušeností získaných praxí a při různých kurzech.

9.1. Útok agresora

Napadením agresorem může potkat každého. Útoky na ženy jsou častější než útoky na muže. Trénink bojových sportů a sebeobranu zvyšuje šanci se útočníkovi ubránit. Nejdůležitější stále je prevence. Vyhýbat se temným místům, pohybovat se osvětlené ulici, mezi více lidmi, pokud proti člověku jde podezřelá osoba, tak je bezpečnější přejít na druhou stranu ulice než se vystavovat konfliktu.

Existuje celá řada obraných pomůcek a prostředků. Jako pomůcka může posloužit svazek klíčů, pero, deštník či jiný předmět. Mezi obranné nesmrtící prostředky patří pepřový sprej, plynová pistole, paralyzér.

9.2. Uvznutí v koloně

Mimořádná událost pro člověka. Z pravidla nevyžaduje zásah jednotek IZS ale je osobní komplikací. Uvznutí automobilem ve sněhu nebo v koloně na dálnici jako se událo 13. prosince 2018 na dálnici D1, kde lidé strávili v autech až 14 hodin.²⁴

Pro tyto situace a případy je vhodné v autě vozit

- Vodu
- Jídlo (samo ohřívací MRE, sušenky)
- Knížka, časopis
- Nabíječka na mobilní telefon s adaptérem do auto zásuvky
- Teplé oblečení (mikina, kalhoty)
- Dezinfekce na ruce, vlhčené ubrousky
- Svítilna
- Nůž
- Sněhové řetězy, lopatka – v zimě

9.3. Požár

Požár bytu, domu

Požár je každé nežádoucí hoření. Lidské životy při požáru neohrožuje jen samotná teplota požáru ale i kouř a toxické zplodiny hoření. Nejúčinnější zdolání požáru je ve fázi rozhořívání, kdy je v požářišti nízká teplota a malá výměna plynů. V případě rozhoření požáru zavolat linku 150 nebo 112 a ohlásit požár. Dbát pokynů operátora Hasičského záchranného sboru České republiky. Při úniku ze zasažené oblasti si chránit provizorně dýchací cesty kusem látky, nejlépe navlhčených. Zásada pohybu v zakouřeném prostoru je při zemi pod rovinou kouře.

Při nemožnosti úniku z prostoru požáru například z bytu utěsněte dveře, kterými proniká kouř do místnosti, kde se nacházíte a unikněte na balkon nebo k oknu.

²⁴ *Kolaps D1* [online]. Praha: denik.cz, 2018 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/snih-nadale-komplikuje-dopravu-na-dalnici-d1-prekazi-odstavene-kamiony-20181213.html

Mávejte z okna například tričkem pro lepší orientaci pro záchranné složky. Po záchraně informuje zasahující složky o dalších lidech, kteří by se mohli nacházet v domě, o zvířatech nebo i uzávěrech plynu či kde se nachází nebezpečné látky. Pokud je možnost, vezměte sebou připravené evakuační zavazadlo.

Požár automobilu

V případě zpozorování kouře z motorového prostoru nebo jiné části vozu, okamžitě odstavte vozidlo na bezpečném místě. Na dálnicích dávejte velký pozor na kolem projíždějící vozidla a nezapomeňte si obléct reflexní vestu. Zajistěte vystoupení ostatních pasažérů a vzdalte se do bezpečné vzdálenosti. Zavolejte na linku 150 nebo 112 a dbejte pokynů. Pokud se rozhodnete k vlastnímu hašení, nebojte se požádat další řidiče o pomoc. Je lepší začít hašení s možností použití více hasících přístrojů. Nikdy neotevírejte kapotu motorového prostoru na plno. Pouze nadzvednout a vstříknout obsah hasícího přístroje. Pozor na horké části karoserie. Pro případ požáru nebo nehody vozidla je vhodné mít ve voze.

- Hasící přístroj
- Řezač pásů
- Rozbiječ skla – oboje se dá zajistit univerzálním záchranářským nožem
- Přenosné nouzové světlo s magnetem pro umístění na karoserii vozidla

9.4. Dopravní nehoda

Dopravní nehoda je situace, kdy dochází ke srážce vozidel, vozidla a chodce, vozidla a cyklisty nebo k jinému nežádoucímu incidentu v silničním provozu. Důvody pro vznik dopravní nehody mohou být různé, jako je řidičská chyba, technická závada na vozidle, špatné počasí, nedbání pravidel silničního provozu či neopatrnost chodců a cyklistů.

Pokyny pro zvládnutí dopravní nehody:

- Zajištění místa nehody – bezpečnost je nejdůležitější. Zastavit alespoň 50 m od nehody nebo bezpečně odstavit vozidlo. Umístit výstražný trojúhelník, vybavit se autolékárničkou eventuálně hasícím přístrojem.
- Nejnutnější zdravotnické úkony – zastavení masivního krvácení, uvolnění dýchacích cest a dalších životních funkcí.

- Informovat záchranné složky – neprodleně informovat záchranné složky na telefonním čísle 112 nebo 155, případně bez zranění na číslo 150. Určit místo nehody, popis události, počet zraněných.
- Vyprošťování – pouze v neodkladném případě, pokud dochází k zahoření vozidla nebo případnému posunu třeba ze strážnice či pokud by vyproštění umožnilo resuscitaci. V jiném případě vyčkat příjezdu záchranných složek. Neopatrná manipulace se zraněným může vést ke zhoršení jeho zdravotního stavu.
- Resuscitace – nepřímá srdeční masáž. Zraněná osoba na zádech, proti tvrdé podložce stlačovat hrudník v úrovni prsou do hloubky 4-5 cm. Frekvence 30 stlačení a 2 vdechy. Pokud není možno provádět vdechy, realizovat pouze nepřímou masáž srdce až do příjezdu záchranných složek.

Operátor tísňové linky bude vždy nápomocný a poskytne rady, jak se při dopravní nehodě a první pomoci zachovat.

9.5. Povodně

Území České republiky je pravidelně zasahováno povodněmi různé intenzity. Jedná se o jednu z nejčastějších krizových situací.

Obyvatelé bydlící v zátopové oblasti by měli být neustále připraveni. Povodně se nemusí delší dobu objevit, ale když se objeví, nabírá vše rychlý spád.

Připravenost:

- Bydlíte-li v patrovém domě, uskladňujte cenné předměty v patře
- Mít připravené pytle s pískem pro utěsnění oken a dveří
- Mít připravené evakuační zavazadlo – v záplavových oblastech nutnost
- Záchranné vesty – vhodné pro děti, které se nepohybují tak rychle
- Nafukovací člun – dá se využít i při letní dovolené
- Rozmístěné svítilny po domě – při přerušení dodávek elektřiny
- Vnímejte signály a varování meteorologů

Při povodni a evakuaci

- Vypnout elektřinu a uzavřít hlavní uzávěr plynu a vody
- Řídit se pokyny záchranných složek

- Odvázat hospodářská zvířata, otevřít ohrady, kotce, aby nedošlo k utopení zvířat
- Dát zvířatům dostatek krmiva
- Zajistit věci, které by mohly uplavat
- Při evakuaci vzít připravené evakuační zavazadlo a zbytečně se nezdržovat a dodržovat pokyny pro evakuaci

Voda se mnohdy valí i kanály a tlak vody dokáže nadzvednout poklop kanálu, dbát zvýšené opatrnosti při pohybu ve vodě. Valící se voda sebou nese i množství nejrůznějších věcí, které mohou být nebezpečné a nemusí být ve špinavé vodě vidět.

Neodmívejte evakuaci, opětovnou záchranou zatížíte záchranné složky. Zachraňte svůj život ihned.

Po povodni

- Kontrola statiky a celkového stavu objektu
- Likvidace nánosů bahna, uhynulého zvířectva a poškozeného vybavení
- Sanace a vyčištění studny
- Informace o humanitární pomoci – voda, potraviny, finance, fyzická pomoc
- Nahlášení události pojišťovně, pořízení fotodokumentace

9.6. Větrná smršť

Větrná smršť nebo tornádo. Jev, který si obyvatelé České republiky nedokázali představit a znali ho jen z filmů a televizních zpráv. Dne 24. června 2021 se vše změnilo a jižní Moravu zasáhlo tornádo síly F4.

Doporučení

Při tornádu nebo větrné smršti se ukryjte ve sklepě nebo pod schody, kdyby budova nápor nevydržela, budete chráněni před padajícími troskami. Při ukrytí ve sklepě musíte předpokládat riziko zhroucení budovy a že budete muset uvěznění pod troskami nějaký čas přečkat. Je vhodné mít ve sklepě zásobu potravin a vody nebo si cestou do sklepa vzít evakuační zavazadlo, kde je voda i jídlo sbaleny.

Nemůžete-li se ukryt ve sklepě, zvolte střed místnosti nejlépe bez oken. Vhodná je koupelna, kde si vleze do vany a zakryjete se například matrací, která vás ochrání před padajícím nábytkem a věcmi. Dobře poslouží i ukrytí pod stůl nebo

mezi zárubně dveří. Ocelové zárubně společně s překladem jsou velice pevné prvky staveb.

Nikdy nestůjte u oken a nepozorujte tornádo nebo větrnou smrť. Okno se může rozbít anebo vás může zasáhnout letící předmět.

Pokud vás zasáhne tornádo nebo větrná smršť v automobilu, tak automobil opusťte a vyhledejte úkryt. Na automobil může spadnout strom nebo ho vítr může převrátit.

9.7. Únik nebezpečné látky

K úniku nebezpečných látek může dojít při přepravě nebezpečné látky, a to jak po silnici, tak po železnici či letecky, nehodou při výrobě nebo nehodou při skladování nebezpečné látky. Každá nebezpečná látka má své specifické účinky a své specifické chování v prostředí.

V případě, že se tato mimořádnost stane ve vašem okolí, bude vyhlášena všeobecná výstraha doplněna o zvukové hlášení s informacemi o události a pokyny, jak se zachovat. Uzavření oken, zákaz větrání, zákaz pobytu venku a podobně.

Je důležité dodržovat následující pokyny

- **Ochrana** – v případě, že se člověk nachází venku, okamžitě si zakrýt dýchací cesty a ihned vyhledat bezpečné místo.
- **Úkrytí** – v nejbližší budově, při úniku nebezpečné látky se neukrývat ve sklepních prostorech ale ve vyšších patrech, protože většina nebezpečných látek jsou těžší než vzduch.
- **Zabezpečení** – zavřít okna a dveře, pokud je možnost utěsnit spáry pod dveřmi třeba oblečením či jinými látkami.
- **Informace** – zapnout televizi, rádio nebo sledovat internet. Vyhledávat informace ohledně vzniklé události.

Amoniak (čpavek) NH₃

Bezbarvý plyn, který je lehčí než vzduch. Charakterizován silným štiplavým zápachem. Používá se pro výrobu dusíkatých hnojiv, trhavin nebo v běžných podmínkách jako chladivo např. zimní stadiony. Při vdechnutí poškozuje sliznice, tedy oči, dýchací cesty. Způsobuje kašel, dušnost, křeče při dýchání. Velká

koncentrace vdechnutí může přivodit smrt. Kapalná forma způsobuje silné omrzliny.

Chlor – Cl₂

Žlutozelená silně dráždivá látka, která je těžší než vzduch. Využíván zejména k dezinfekci vody (úpravny vody, plavecké bazény) a k další průmyslové výrobě. Vdechnutí chloru způsobuje těžké poleptání sliznic, očí, plic a plicní otok. Způsobuje tvorbu puchýřů na kůži. Byl používán i jako chemická bojová látka. Kapalná forma způsobuje omrzliny.

Při ucítění chloru nebo amoniaku okamžitě ochránit dýchací cesty např. použitím látky, kapesníku a opustit zasažený prostor, vyhledat ukrytí.

První pomoc při zasažení amoniakem nebo chlorem je přesun zasaženého mimo zamořené prostředí na čerstvý vzduch, zajištění stabilizované polohy, uvolnění těsného oblečení a sledovat dýchání. Provést dekontaminaci povrchu těla postiženého sejmutím zasaženého oděvu a oplachem vodou. Zasažené oči vyplachovat vodou. Přivolat lékařskou pomoc. Při pomoci se vyvarovat vlastnímu zasažení látkou a použít ochranné prostředky.

Zemní plyn

Přírodní produkt, který patří mezi fosilní paliva. Hlavní složkou je methan – CH₄. Zemní plyn je bez zápachu, proto se do něj přidávají páchnoucí plyny (odorizace) např. ethylmerkaptan, aby byla čichem zjistitelná jeho přítomnost při úniku. Využití zemního plynu je nejčastěji jako paliva. V zemích, které zemní plyn těží se dále využívá pro výrobu dusíkatých hnojiv jako zdroj vodíku. Lidskému organismu způsobí zemní plyn bolest hlavy, závrať, ospalost až bezvědomí či následně smrt. První pomoc je vynést postiženého na čerstvý vzduch, sundat těsný oděv a zavolat lékařskou pomoc. Sledovat dýchání.

Únik zemního plynu může být např. z poškozeného potrubí při stavebních pracích, poškozené napojení plynového spotřebiče, poškozený plynový spotřebič a další.

Pokud ucítíme plyn, musíme se chovat obezřetně a dodržovat následující pokyny.

- Vypnout přívod zemního plynu – uzávěr HUP
- Zhasnout veškeré plamenné hoření
- Pečlivě vyvětrat
- Nepoužívat elektrické spotřebiče, ani svícení

- Nepoužívat žádný oheň
- Vyhnout se všemu, co způsobuje jiskření
- Informovat pohotovostní službu – nepřetržitá služba tel. Číslo **1239**

9. 8. Únik radioaktivního záření

K havárii s únikem radioaktivního záření může dojít nejčastěji při přepravě zářiče, který využívá radioaktivní materiál. Dalšími zdroji může být porucha nebo havárie v jaderné elektrárně, které jsou na našem území dvě, a to JE Temelín a JE Dukovany. Radiační událost může také nastat v různých průmyslových zařízeních, kde se radioaktivní záření využívá nebo ve výzkumných centech. Nesmí se ani opomenout hrozba jaderné války, která byla nejvíce aktuální v dobách studené války.

Obyvatelé v okolí jaderných elektráren jsou na mimořádnou událost s únikem radioaktivního záření lépe připravováni než obyvatelé zbylého území České republiky.

Vnější kontaminace – kontaminace povrchu osob a věcí

Vnitřní kontaminace – spolknutí, vdechnutí radioaktivního materiálu

Improvizovaná ochrana proti radioaktivním látkám může být složitá, ale existují některé kroky, které mohou pomoci minimalizovat expozici radioaktivnímu záření. Zde je několik možných způsobů improvizované ochrany proti radioaktivitě.

- **Zůstaňte v bezpečné vzdálenosti:** Pokud se nacházíte v blízkosti radioaktivního zdroje, co nejrychleji se dostaňte do bezpečné vzdálenosti, takže i když se jen o několik metrů vzdálíte od zdroje, může to být velký krok k minimalizaci expozice.
- **Zůstaňte v uzavřených prostorách:** Pokud se nacházíte v oblasti, kde se nachází radioaktivita, a není možné se dostat do bezpečné vzdálenosti, zůstaňte v uzavřených prostorách a vyhýbejte se zbytečnému pobytu venku. Čím méně jste vystaveni venkovnímu prostředí, tím lépe.
- **Zvyšte ochranu krytím:** Když se nacházíte v uzavřených prostorách, můžete zvýšit svou ochranu tím, že zakryjete okna, dveře a vstupy do budovy plachtami, dekami nebo dalšími materiály, které mohou pomoci minimalizovat pronikání záření.

- **Vyhněte se kontaminaci:** Pokud jste v kontaktu s radioaktivními látkami, snažte se minimalizovat kontaminaci. Pokud se vám dostane radioaktivní látka na kůži nebo do očí, co nejrychleji se umyjte nebo vypláchněte oči vodou a dejte si pozor, abyste kontaminaci neroznesli do jiných oblastí.
- **Oblečení:** Pokud jste vystaveni radioaktivnímu záření, můžete svou ochranu zvýšit improvizovanými prostředky ochrany
- **Použijte ochrannou masku:** Pokud se nachází v oblasti s vysokou koncentrací radioaktivních částic, může vám k ochraně dýchacích cest pomoci ochranná maska, kterou minimalizujete vdechnutí nebezpečných radioaktivních částic.
- **Jídlo a voda:** Ujistěte se, že jíte a pijete čistou vodu a potraviny, které nejsou zamořené radiací. Vyhněte se potravinám a vodě z místa, které bylo zasaženo havárií s únikem radiace. Vyhněte se tedy riziku vnitřní kontaminace.
- Profylaxe jódovými tabletami by měla být použita na pokyn záchranných složek nebo lékaře. Jódové tablety mohou pomoci ochránit štítnou žlázu před absorpcí radioaktivního jódu.
- Vždy ale u radioaktivity platí ochrana pomocí času a vzdálenosti. Tedy nevystavovat se radioaktivnímu záření a dostat se co nejdále od zdroje záření.
- **Dbát výzev záchranných složek** a místní samosprávy zejména o bezpečnostních opatřeních a evakuaci.
- V případě vystavení radioaktivnímu záření nejprve vyhledat záchranné složky z důvodu kontroly kontaminace a provedení dekontaminace a poté lékařskou pomoc.

9.8.1. Prostředky individuální ochrany

Individuální ochrana je důležitá pro minimalizaci rizik při práci nebo pobytu v prostředí, kde hrozí nebezpečí úrazu, infekce nebo vystavení nebezpečným látkám. Existuje mnoho různých možností individuální ochrany.

Prostředky individuální ochrany se využívají zejména v rámci bezpečnosti a ochrany zdraví při práci. Lze je však použít i pro soukromé účely v rámci připravenosti na mimořádné a krizové situace. V dřívějších dobách rozšířené

existovaly sklady civilní ochrany, kde byl zajištěn výdej prostředků individuální ochrany obyvatelstvu. V dnešní době tento centralizovaný výdej již nefunguje a individuální ochrana je v režii obyvatel a jejich individuální připravenosti.

Pokud člověk nedisponuje prostředky přímo určených k individuální ochraně, může improvizovat. Improvizovaná individuální ochrana se obvykle používá v situacích, kdy není k dispozici dostatečná nebo vhodná ochranná výbava. Jedná se o použití prostředků a materiálů, které jsou k dispozici v okolí, aby se vytvořila forma ochrany.

Ochrana očí

K ochraně očí se nejčastěji využívají ochranné brýle a ochranné štíty. Brýle a štíty se používají k ochraně očí proti letícím třískám a úlomkům, proti chemikáliím, kapalinám nebo prachu.

Improvizovaně se dají použít například lyžařské brýle, potápěčské brýle, brýle na svařování plamenem. Větrací otvory se zakryjí páskou, aby došlo k maximalizaci ochrany.

Ochrana dýchacích cest

Ochranné masky s nejrůznějšími typy filtrů, proti konkrétnímu nebezpečí jsou finančně nejdražší variantou. Ceny se pohybují od několika set korun po několik tisíc. Polomasky chrání jen dýchací cesty, ale masky chrání dýchací cesty i oči. Na výběr je od masek a polomasek, které jsou využívány v průmyslu až po masky, které využívají armádní složky. Levnější variantou a skladnější je použití respirátorů. Respirátory jsou zařízení, která pomáhají chránit dýchací cesty před nebezpečnými plyny, aerosoly nebo prachem. Existuje mnoho druhů respirátorů, včetně jednorázových a opakovaně použitelných respirátorů.

Pro improvizovanou ochranu dýchacích cest lze použít mokrou utěrku, látkový kapesník či jinou textilií, kterou si uživatel přiloží do oblasti nosu a úst. Šála má výhodu upevnění zavázáním za temeno hlavy, to samé například tričko. Díky možnosti zavázání uživatel získá volné ruce. Účinnost použité textilie lze zvýšit namočením do vody, octa, nebo roztoku jedlé sody. Laicky platí, že proti kyselým látkám se použije jedlá soda a proti zásaditým látkám se použije například ocet.

Ochrana těla

Ochranné oděvy jsou k dispozici v různých druzích a materiálech a jsou určeny k ochraně těla před nebezpečnými látkami nebo radiací. V závislosti na typu nebezpečí mohou být ochranné oděvy vyrobeny z materiálů jako je kevlar, nomex nebo teflon.

Improvizovaně můžou být k ochraně těla použity kombinézy, kalhoty, těžké nepromokavé pláště nebo pláštěnky do deště či nepromokavé bundy. Musí se dbát na utěsnění oděvu zejména v okolí rukávových manžet, krku a nohavic. Všechny tyto konce přelepit páskou. Je dobré přelepit i zip u bundy.

Ochrana hlavy

Ochrana hlavy nesmí být opomenuta, protože kromě potřísnění kapalinami nebo prachem může dojít i k pádu předmětu na hlavu nebo náraz hlavou do překážky. Ochranných přileb existuje obrovské množství v různých cenových hladinách a stupních ochrany. Osobně bych volil přilbu pro lezecké práce, která je lehká, má zapínání pod bradou a poskytne základní ochranu.

I v běžném civilním životě se setkáme se spoustou přileb. Přilby na kolečkové brusle, americký fotbal, hokej, na motorky a mnoho dalších, které lze použít k improvizované individuální ochraně. V nouzi lze použít různé čepice, kukly nebo šátky, tak že budou zakryty vlasy a co nejvíce povrch čela, uší a krku.

Ochrana nohou

V průmyslovém použití se využívají ochranné návleky na obuv proti potřísnění kapalinou anebo rovnou ochranná obuv. Ochranná obuv má také velice pestrý sortiment od obuvi, která je odolná proti kapalinám nebo proti mechanickému poškození či profesionální zásahová obuv, kterou využívá Hasičský záchranný sbor.

K individuální ochraně lze použít holínky, které uživatele ochrání před kapalinami ale pozor na mechanické poškození. Dále lze použít vysoké boty nebo turistické boty, které mívají i odolnost proti vlhku. Hlavní předpoklad je ochránit nohy proti kontaminaci a uchovat je v suchu.

Ochrana rukou

Ochranné rukavice jsou k dispozici v mnoha druzích a materiálech, včetně gemy, nitrilu, latexu či kevlaru. Používají se k ochraně rukou před chemickými látkami, řezné ochraně.

Pokud máme omezené možnosti je vhodné i kombinovat rukavice pro dosažení vyšší ochrany. Ochranné latexové rukavice známe často jako chirurgické můžeme nasadit a poté obléct běžné ochranné pracovní rukavice. Tím bude zajištěna jak ochrana proti mechanickému poškození, kterou zajistí pracovní rukavice, tak proti kapalinám, kterou zajistí latexové rukavice. Dále můžeme použít gumové nebo kožené rukavice a v nouzovém případě igelitové sáčky.

Základní pravidlo praví, že čím více vrstev oblečení a ochrany bude použito, tím lepší. Druhou stránkou je pohyblivost a použitelnost těla. Více vrstev oblečení snižuje pohyblivost, obratnost a rychlost pohybu. Více vrstev rukavic snižuje použitelnost rukou a úchopové vlastnosti. S těmito aspekty je nutno vždy rozumně kalkulovat.

Je důležité si uvědomit tři pravidla:

- Je důležité, že každý typ individuální ochrany má svá vlastní omezení a je nutné dodržovat správné postupy při jejich používání. Kromě toho je důležité si uvědomit, že nejlepší způsob, jak minimalizovat riziko, je prevence. To zahrnuje vzdělávání, trénink, kontrolu a péči o prostředky individuální ochrany a pravidelnou obměnu.
- Improvizovaná individuální ochrana proti radioaktivitě může být limitována a měly by být používána pouze jako dočasný způsob ochrany. Pokud se nacházíte v oblasti s vysokou koncentrací radioaktivních látek, měli byste co nejdříve kontaktovat záchranné složky a následovat jejich instrukce
- Improvizovaná individuální ochrana může být použita pouze jako dočasný způsob ochrany a měla by být nahrazena vhodnou ochrannou výbavou, jakmile je to možné. Improvizovaná ochrana také může být neúčinná proti některým druhům útoků, jako jsou chemické nebo biologické útoky, a proto by měla být používána s opatrností a vědomím jejich omezení.

9.9. Blackout

Blackout je dočasná ztráta elektrické energie, která má za následek úplnou nebo částečnou ztrátu osvětlení a dalších elektronických zařízení v určité oblasti nebo regionu. Výpadky mohou nastat z různých důvodů, včetně přírodních katastrof, jako jsou bouře nebo zemětřesení. Blackout může být dále způsoben selháním zařízení, přetížení distribuční sítě nebo úmyslné akce jako cílené ničení energetické soustavy či kybernetické útoky. Během výpadku elektrického proudu jsou základní služby, jako jsou zdravotnická zařízení, pohotovostní služby a systém veřejné bezpečnosti, obvykle upřednostňovány z hlediska obnovy napájení. V závislosti na příčině může výpadek elektrické energie trvat několik minut až několik hodin nebo dokonce dní.

Blackout sebou přináší mnoho následků. Kolabuje doprava, a to jak železniční, letecká, tak i silniční z důvodu nefungující světelné signalizace zvláště ve městech. Kolabuje zásobování vodou, zvyšuje se počet požárů důsledkem používání svíček, kolabují komunikační sítě jako internet a telefon. Tma, která postihne aglomerace a nefunkčnost elektronických zabezpečovacích systémů dává příležitost pro rabování a krádeže.

Západní společnost je závislá na elektrické energii, a to od základních životních potřeb, po bankovníctví až po udržení veřejného pořádku. Déle trvajícím blackoutu může způsobit totální zhroucení společnosti a nastanou nové vzorce chování.

Jak se na blackout připravit?

Při přípravě na blackout záleží, zda se člověk nachází ve městě nebo na vesnici, zda disponuje náhradním ubytováním jako například chatou.

- Záložní zdroje energie – baterie, solární nabíječky, generátor
- Zásoby vody a potravin
- Zajištění světla – svíčky, lucerny, baterky, baterie na kinetické dobíjení
- Teplé oblečení – výpadek elektrické energie postihne i výpadek plynu a topení.
- První pomoc – lékárnička, hygienické potřeby, vlhčené ubrousky, dezinfekční gel na ruce, prostředky pro dezinfekci vody.
- Rádio – rádio na baterie, autorádio, či rádio jinak napájené.

- Zbraně – v případě rabování, krádeží a případného rozpadu společnosti mít možnost ochránit svůj život.

Nemluvit s nikým o svých zásobách a zabezpečit své obydlí. Nevycházet za tmy ven a nevystavovat se tak nebezpečí. Vytáhnout elektrické spotřebiče ze zásuvek, aby při obnově dodávek elektrické energie nedošlo k přetížení sítě. Pokud se obnoví dodávka elektrické energie, hned nezapojovat elektricky náročné přístroje do zásuvek ale nejprve doplnit pitnou vodu a dobít baterie. Může se jednat o krátkodobé zapnutí elektrické distribuční sítě.

9.10. Zhroucení státu a společnosti

Zhroucení státu a společnosti je extrémní krizová situace, která může nastat v důsledku vážných vnitřních i vnějších faktorů, jako jsou politické konflikty, násilí, ekonomická krize, přírodní katastrofy, teroristické útoky, epidemie a další krize, které mohou destabilizovat státní orgány a instituce. V případě zhroucení státu dochází k rozpadu politické, ekonomické a sociální infrastruktury a může dojít k narušení základních služeb a bezpečnostní situace.

Rozpadem státu a společnosti se v roce 2019 setkala Venezuela, která setkala s ekonomickou a politickou krizí, hyperinflací, hladem a vysokou kriminalitou. 7. března 2019 postihla Venezuelu obrovská rána. Zhruba v 17 hodin hydroelektrárna Simona Bolívara, která zásobuje zhruba 80 % domácností přestala fungovat. Příčinou byl požár, který vznikl několik desetiletí zanedbanou údržbou. Zemi zasáhl blackout a kolaps společnosti. Násilnosti, loupeže, rabování. Zhroucení státu může nastat pomalu a lidé si tak neuvědomují, že už se krátí čas na přípravu.

- Zásoby vody – zajistit si zásobu vody a prostředky na dezinfekci vody.
- Zásoba potravin – ideální jsou konzervy a armádní balené jídlo. Pozor na porušení obalu, protože pokud se do konzervy dostane vzduch, vytvoří se nebezpečný jed botulotoxin. Rýži a těstoviny je vhodné uchovat ve vzduchotěsném obalu. Takto uložené vydrží roky.
- Palivo – zásoba paliva pro generátor nebo dřeva na vytápění případně paliva do pyrolýzní kogenerační jednotky.

- Zásoby léků – při zhroutení státu se předpokládá odliv obyvatelstva a tím i lékařů. Zásobování léky nemusí fungovat.

Příprava na tento druh kritické situace je velice finančně i prostorově nákladná. Přežití ve městě velice náročné a větší šanci má člověk na vesnici. Je na každém jednotlivci, zda se vydá cestou skvěle vybavené chaty nebo cestou opuštění rozvrácené země, pokud k tomu bude ještě šance.

10. Přípravenost na mimořádné a krizové situace města Neratovice

Praktická část diplomové práce se zabývá připraveností města Neratovice na mimořádné události a krizové situace. Autor práce sloužil u Hasičského záchranného sboru České republiky na stanici Neratovice a má k oblasti Neratovic a okolí osobní vztah. Neratovice a okolí se v posledních letech potýkalo s množstvím mimořádných událostí ale i krizových situací. Neratovice, které leží na řece Labi čelily několika povodním a díky přítomnosti chemického závodu Spolana s.r.o. i několika únikům nebezpečné látky.

10.1. Charakteristika města Neratovice

Město Neratovice se nachází ve Středočeském kraji zhruba 20 km severně od Prahy při levém břehu řeky Labe. Neratovice leží v nadmořské výšce 162 metrů nad mořem. Neratovice se skládají z částí Neratovice, Byškovice, Lobkovice, Mlékojedy a součástí jsou i dvě malé obce Horňátky a Korycany. Celkové území je přibližně 20 km² s počtem obyvatel 15 831 k roku 2022.

10.1.1. Doprava

Silniční dopravní obslužnost zajišťuje silnice I/9, která se nachází na západní straně města a Neratovice spojuje s městy Prahou a Mělníkem. Městem dále prochází silnice 101, která vede od napojení na silnici I/9 v obci Libiš dále směrem na Kostelec nad Labem.

Železniční dopravní obslužnost zajišťují železniční tratě 070 (Praha – Turnov), 074 (Neratovice – Čelákovice) a trať 092 (Neratovice – Kralupy nad Vltavou). Ze železničního nádraží Neratovice je vyvedena železniční vlečka do areálu chemického podniku Spolana s.r.o.

Po silniční i železniční dopravní cestě probíhá vysoká frekvence přepravy nebezpečných látek pro podnik Spolana a.s. a další menší průmyslové provozy.

Vodní doprava probíhá na řece Labe, které je splavné. Splavnost úseku zajišťuje plavební komora Lobkovice, která se nachází při pravém břehu řeky Labe v místech mezi částmi Lobkovice a Mlékojedy na říčním kilometru 850,30.

10.1.2. Průmysl

Neratovice jsou známé především díky chemické výrobě v několika chemických provozech.

Spolana s.r.o.

Nejvýznamnějším průmyslovým podnikem je chemický závod Spolana s.r.o., který nachází na severu města Neratovice v katastrálním území obce Libiš. Spolana a.s., která patří do polského koncernu PKN Orlen je jediným výrobcem PVC a kaprolaktamu v České republice. Dále vyrábí oleum, kyselinu sírovou, hydroxid sodný, kyselinu chlorovodíkovou a průmyslová dusíkatá hnojiva.

Areál Spolany je rozdělen do dvou částí.

Chemický park 79,4 ha, který zahrnuje vlastní výrobní prostory podniku Spolana.

Komerční zóna 73,5 ha, kde se nacházejí prostory k pronájmu pro externí firmy.

V komerční zóně se nachází podniky AQUA-OR s.r.o., ZAPA beton, patok, CHEMISPOL s.r.o., NERA Agro a další.

V podniku Spolana a.s. pracuje přes 700 zaměstnanců. V externích firmách, které jsou umístěny v komerční zóně pracuje zhruba 900 zaměstnanců. Celkem se tedy v areálu nachází zhruba 1 600 zaměstnanců.

Cayman Pharma – Výroba farmaceutických látek a léčiv.

Lach-ner s.r.o. - Výroba a distribuce čistých a laboratorních chemikálií.

STYL – výroba chemie pro domácnosti. Čistící prostředky, WC závěsy, kosmetické prostředky

k-protos – strojní montáže, strojní výroba, strojní údržba

ORLEN Unipetrol Doprava – železniční doprava chemických produktů

3x čerpací stanice pohonných hmot

Čerpací stanice vodíku

10.2. Charakter možného ohrožení

Vzhľadom k rozsáhlé chemické výrobě se předpokládá jako možnost ohrožení obyvatel únik nebezpečných látek. Z hlediska přírodních hrozeb je vysoké riziko vzniku povodně díky blízkosti řeky Labe. Velice silný silniční provoz na silnici I/9 přináší mnoho dopravních mimořádných událostí.

10.2.1 Únik nebezpečné látky

Únik nebezpečných látek především do ovzduší a to ze stabilních zdrojů (zásobníků, skladů), z provozu výroby (Spolana, Lach:ner, atd.) tak i z cisternových, uzavřených, či kotlových vozů a to jak dopravovaných po železnici, tak po silnici. Jedná se o částečně nebo zcela neovladatelnou, časově a prostorově ohraničenou událost, která vznikla nebo její vznik bezprostředně hrozí v souvislosti s užíváním objektu nebo zařízení, v němž je nebezpečná látka vyráběna, zpracovávána, používána přepravována a skladována, a která vede k bezprostřednímu nebo následnému ohrožení života a zdraví občanů, hospodářských zvířat a životního prostředí či škodám na majetku.

Spolana s.r.o.

Ve Spolaně může dojít k závažným havarijním situacím s možným únikem nebezpečných látek.

- Únik plynné látky do ovzduší
- Únik kapalné nebezpečné látky do půdy nebo vody
- Požár nebo výbuch

Podle projevů mimořádné události lze uvažovat:

- Havárie typu toxického rozptýlu – chlor, amoniak, chlorovodík
- Havárie typu výbuchu par a plynů – vinylchlorid monomer
- Havárie typu požár – vinylchlorid monomer

Další nebezpečné látky, které se nacházejí v provozu chemického závodu Spolana a.s.

- Etylendichlorid (EDC), který je skladován v několika zásobnících. Celkový objem látky v zásobnících je 3 497 tun.
- Cyklohexanon skladován v zásobnících 540 tun.

- Amoniak skladován v tlakových zásobnících 1 000 tun
- Vinylchlorid monomer skladován v zásobníku 1 550 tun

Kromě již výše zmíněných chemických provozů se na území nebo v bezprostřední blízkosti Neratovic nachází další zdroje případného úniku nebezpečné látky.

Plavecký bazén Neratovice – chlór 195 kg

Zimní stadion Neratovice – amoniak 1 200 kg

Vodíková čerpací stanice – vodík 2 250 m³

Čerpací stanice pohonných hmot – BENZINA Neratovice ulice Kostelecká

- MOL Libiš ulice Mělnická

- MOL Neratovice ulice Byškovická

- AVIA Neratovice ulice Byškovická

Ethylénovod Litvínov – Spolana

K úniku nebezpečné látky může dojít i při přepravě, a to silniční i železniční.

10.2.2. Historie úniků nebezpečné látky na Neratovicku

- Červen 1991 – Únik 50 kg chloru
- Duben 1993 – Výbuch a požár vinylchlorid monomer
- Srpen 1998 – únik několika kilogramů chlorovodíku
- Červenec 2000 – únik 188 kg chloru ²⁵
- Srpen 2002 – únik 80 tun chloru při povodních²⁶

10.2.3. Povodně

Povodně v Neratovicích jsou vážným přírodním jevem, který se v této oblasti vyskytuje pravidelně. Nejvíce závažné povodně postihly Neratovice v srpnu 2002, kdy řeka Labe zaplavila velkou část města a okolních obcí. Tato povodeň způsobila velké škody na majetku a infrastruktuře a vyžádala si i několik lidských životů.

²⁵ Únik chlóru ze Spolany způsobil výbuch. *Idnes.cz* [online]. Praha: Mafra, 2000, 19. 10. 2000 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/unik-chloru-ze-spolany-zpusobil-vybuch.A001019_160042_domaci_nad

²⁶ Spolana dostala za únik chloru pokutu 1,4 milionu korun. *Bezpecnostpotravin.cz* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2003, 27. 3. 2003 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://bezpecnostpotravin.cz/hn-spolana-dostala-za-unik-chloru-pokutu-1-4-milionu-kc/>

Další povodně v Neratovicích se vyskytly v roce 2013, kdy řeka Labe opět překročila své břehy a zaplavila několik ulic města Neratovice. I když nebyly tyto povodně tak závažné jako povodně v roce 2002, stále způsobily značné škody.

10.3. Varování obyvatelstva

Vzhledem k velkému riziku úniku nebezpečné látky z chemického závodu Spolana a. s. a značnému riziku vzniku povodně má město Neratovice propracovaný informační systém obyvatelstva (VISO/VOX), který je stále zdokonalován.

Systém se skládá z následujících částí

- Akustické sirény, které pokrývají oblast Neratovic jsou umístěny na budovách III. Základní školy, na stanici HZS Neratovice a na Společenském domě. Pro část Lobkovice je akustická siréna umístěna na objektu Obchodní akademie. Pro část Mlékojedy na zbrojnici JSDH Mlékojedy. Pro část Byškovice na budově základní školy v Byškovicích. Pro obec Korycany je akustická siréna umístěna na budově ve středu obce. Celkem se tedy jedná o 7 ks akustických sirén.
- Na území Neratovic se nachází 118 ks bezdrátových hlásičů.
- Zimní stadion je vybaven 2 ks čidel na amoniak.
- Měření hladiny vodního toku Labe probíhá za pomoci čidla, které je umístěno na železničním mostě, který spojuje Neratovice a Mlékojedy. Druhé čidlo je umístěno na železničním mostě přes Kojetický potok. Data z čidel jsou odesílána na dispečink Městské policie Neratovice. Veřejnost může sledovat hladinu Labe skrze webový portál <http://hladiny-vox.pwsplus.eu/>
- Mobilní aplikace MUNIPOLIS, která po zaregistrování občany informuje o veškerých důležitých oznámeních, a i o krizových situacích.

Z důvodu nebezpečí prodlení má do informačního systému VISO/VOX přístup i Spolana a. s. a to skrze svůj dispečink Hasičského záchranného sboru podniku Spolana a. s.. Může tak dojít k rychlému a účinnému varování obyvatelstva při nebezpečí úniku nebezpečné látky.

Informace o mimořádné události lze získat i z webových stránek města Neratovice na webové adrese www.neratovice.cz nebo na regionální rozhlasové stanici Rádio Relax na frekvenci 103,4 MHz.

10.4. Záchranné a bezpečnostní složky ve městě Neratovice

Ve městě Neratovice jsou umístěny jednotky složek IZS.

HZS Neratovice

Hasičská stanice typu P2 Hasičského záchranného sboru České republiky je umístěna na adrese Kostomlatského sady 24, Neratovice

Jednotku HZS Neratovice tvoří 24 příslušníků rozdělených do tří směn. Jednotka disponuje technikou:

- CAS 20 Tatra Terrno
- CAS 30 Tatra 815-7
- Člun
- Dopravní automobil

JSDH Neratovice

Zbrojnice JSDH Neratovice je umístěna na adrese Kostomlatského sady 27, Neratovice. V jednotce působí 13 členů, z toho 4 profesionální hasiči z řad HZS Neratovice a HZSP Spolana a. s.

- CAS 32 Tatra 815
- CAS 16 Iveco Daily
- DA Ford Transit

JSDH Lobkovice

Zbrojnice JSDH Lobkovice je umístěna na adrese Květnová 37, Neratovice – Lobkovice. V jednotce působí 6 členů, z toho 3 profesionální hasiči z řad HZSP Spolana a. s. a HZPS ÚJV Řež

- CAS 24 Iveco Eurofire

JSDH Mlékojedy

Zbrojnice JSDH Mlékojedy je umístěna na adrese U Zbrojnice 132, Mlékojedy.

V jednotce působí 6 členů z toho 1 profesionální hasič z HZS Neratovice.

- CAS 32 Tatra 815

Policie ČR

Obvodní oddělení Police Neratovice na adrese 5. května 205, Neratovice.

Zdravotnická záchranná služba

Zdravotnická záchranná služba Středočeského kraje je umístěna na adrese Dr. Urxe 1027.

Městská policie Neratovice

Služebna městské policie se nachází na adrese Kojetická 1028, Neratovice. Městská policie Neratovice provádí dohled nad veřejným pořádkem ve svém obvodu, věnuje se prevenci kriminality a výchovné činnosti v tomto směru. Dále se městská policie dohlíží na dodržování pravidel silničního provozu a obsluhuje kamerový systém města Neratovice.

10.5. Připravenost ORP Neratovice na mimořádné události

Město Neratovice má velké zkušenosti se zvládnutím mimořádných a krizových situací. Vedení města se neustále snaží zlepšovat připravenost na mimořádné události a krizové situace a investuje značné finanční prostředky. Zde bude uvedeno několik bodů připravenosti.

- Pravidelná činnost bezpečnostní rady obce, která se skládá ze zástupců vedení města, Hasičského záchranného sboru, Policie České republiky, Městské policie a Jednotky sboru dobrovolných hasičů.
- Zajištění nouzového zdroje elektrické energie pro možnost práce krizového štábu a operačního střediska městské policie i při výpadku elektrické energie.
- Technické zajištění připojení ŽŠ 28. října k novému zdroji elektrické energie (dieselagregát) v případě dlouhodobého výpadku dodávek elektrické energie.
- Zkvalitnění výbavy pro jednotky sboru dobrovolných hasičů včetně investic do rekonstrukcí požárních zbrojnic v Neratovicích, Mlékojedech a Lobkovicích, získání novějších požárních vozidel a požárních prostředků. V roce 2020 byla dostavěna nová část hasičské zbrojnice JSDH Neratovice.

- Společná cvičení složek integrovaného záchranného systému a vzájemné poskytování informací o silách a prostředcích pro řešení mimořádných událostí.
- Ovlivňování provozovatelů rizikových činností ve směru ke snižování rizik prostřednictvím připomínek ke zpracovaným bezpečnostním zprávám a bezpečnostním programům, vnějšímu havarijnímu plánu apod.
- Provádění pravidelných povodňových prohlídek a odstraňování případných závad.
- Protipovodňová opatření různých typů, úprava a přesměrování kanalizace v ul. Na Závěrce, instalace hradítka v ulici Sadová, případné zapůjčení protipovodňových zábran.
- Na pracovišti krizového řízení jsou pro občany k dispozici neustále 4 ks vysoušečů, jejichž počet lze v případě krizové situace navýšit.

10.6. Nouzové přežití

K zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva, zejména evakuovaných osob jsou využívána především vhodná stacionární zařízení s možností ubytování a stravování. Předurčený objekt jako hlavní evakuační středisko je Společenská dům na adrese Náměstí Republiky č.p. 1399, Neratovice. Dále jsou vyčleněny základní a mateřské školy na území a v majetku města Neratovice. Případné stravování je zajištěno ve školních zařízeních nebo v určených restauracích.

Město Neratovice disponuje 15 byty po 4 osobách pro náhradní ubytování.

Zpracovaný plán nouzového přežití obyvatelstva řeší:

- Nouzové ubytování
- Nouzové zásobování potravinami
- Nouzové zásobování pitnou vodou
- Nouzové základní služby obyvatelstvu
- Nouzové dodávky energií
- Organizování humanitární pomoci

10.7. Ukrytí obyvatelstva

Stálé tlakově odolné kryty byly budovány pro ochranu obyvatelstva proti účinkům zbraní hromadného ničení. Stálé tlakově odolné kryty nelze z hlediska jejich

zphotovění a nerovnoměrnému rozmístění po území města použít při nevojenském ohrožení. Na území města Neratovice je k dispozici 8 stálých úkrytů, které však nejsou v majetku města ale většinou bytových družstev s kapacitou 1 452 osob. Další kryty jsou v areálu chemického závodu Spolana a. s..

K ukrytí osob před kontaminací radioaktivním spadem, účinky pronikavé radiace a toxickými účinky nebezpečných látek však budou využívány především přirozené ochranné vlastnosti staveb a prováděny jejich úpravy proti pronikání těchto látek ²⁷

Číslo STOU	Adresa	Kapacita (počet osob)
02060041	Bratří Čapků 828	110
02060042	U tržnice 855	80
02060043	Školní 678	146
02060044	Školní 670	146
02060045	Školní 669	146
02060046	Školní 671	146
02060047	U tržnice 857	78
02060068	LEGATO, Bratří Čapků 1317	600

Tabulka č. 1 – Přehled stálých tlakově odolných krytů na území města Neratovice

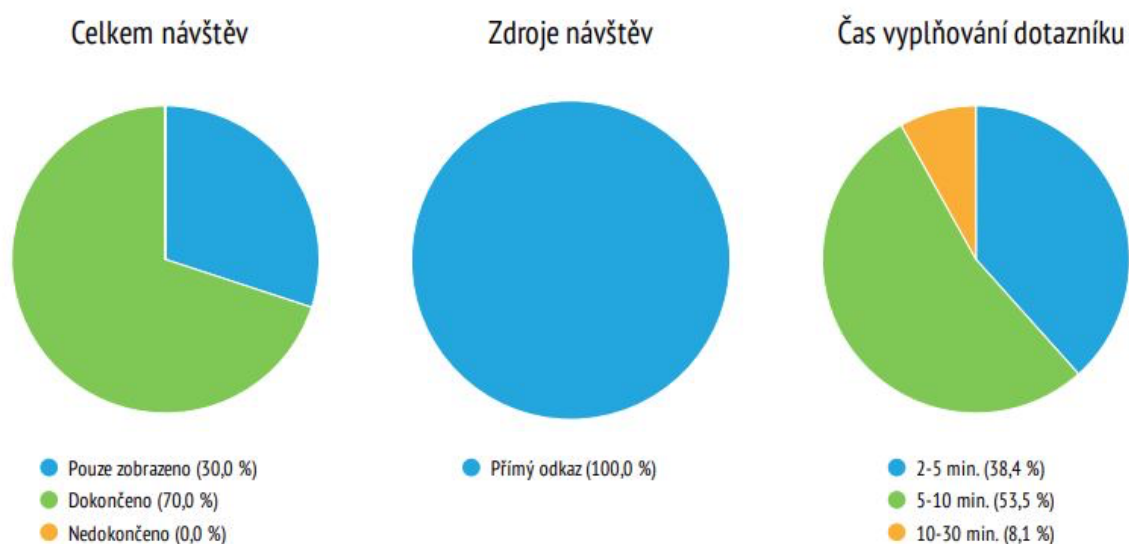
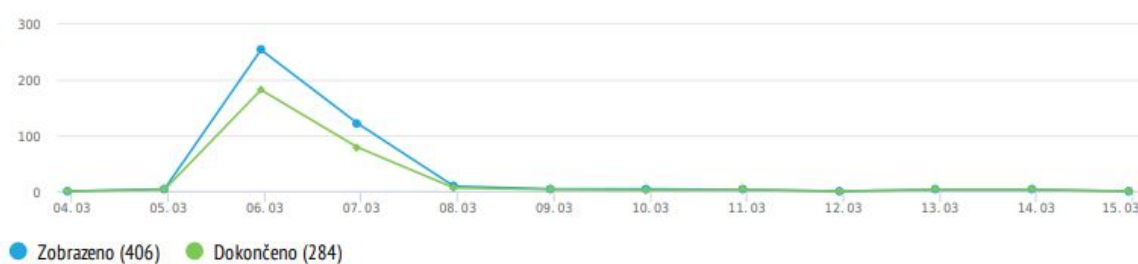
Stálé tlakově odolné úkryty na území Neratovic se nacházejí v suterénech bytových domů a jsou ve správě bytového družstva nebo sdružení vlastníků jednotek. Jsou využívány zejména jako skladovací prostory a nejsou připraveny k akutnímu použití. Otázkou je, v jakém skutečném stavu kryty jsou a zda by bylo možno je zprovoznit tak, aby byly schopny plnit svou ochrannou funkci. V případě radiační havárie nebo útoku jadernými zbraněmi autor práce nevidí takový problém obyvatele ukryt, ale větší problém spatřuje v přežití obyvatel v krytu, než klesne radioaktivita na bezpečnou hodnotu. Vybavení a vytvoření zásob v krytu by bylo velice logisticky náročné a vyžadovalo by značné nároky na prostor. Mohlo by se stát, že by skutečná kapacita krytu stačila pouze pro pár desítek či nižších stovek obyvatel.

²⁷Informace pro občany: Seznámení s charakterem možného ohrožení. Neratovice. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.neratovice.cz/co-delat-kdyz/ms-36430/p1=36430>

11. Dotazník

Autor diplomové práce se rozhodl za pomoci dotazníkového šetření zjistit připravenost obyvatelstva na mimořádné události a krizové situace. Dotazník byl elektronické formy a byl cílen na obyvatelstvo Neratovic a okolí. Pro tuto potřebu byl dotazník umístěn na sociální síť Facebook do skupin Neratovická drbárna a Mělník – city. Neratovická drbárna a Mělník – city jsou facebookové skupiny, které sdružují místní uživatele facebooku. Dotazníkové šetření probíhalo začátkem března 2023 a získalo se 284 odpovědí. V komentářích u dotazníku byl vysloven veřejností velký zájem o danou problematiku. Dotazník se skládal ze 21 uzavřených otázek a jedné otevřené otázky, kde mohli respondenti napsat svůj názor na problematiku připravenosti obyvatelstva. Odpovědi otevřené otázky 22 jsou uvedeny v příloze 1 na konci diplomové práce.

Historie návštěv (05. 03. 2023 – 14. 03. 2023)

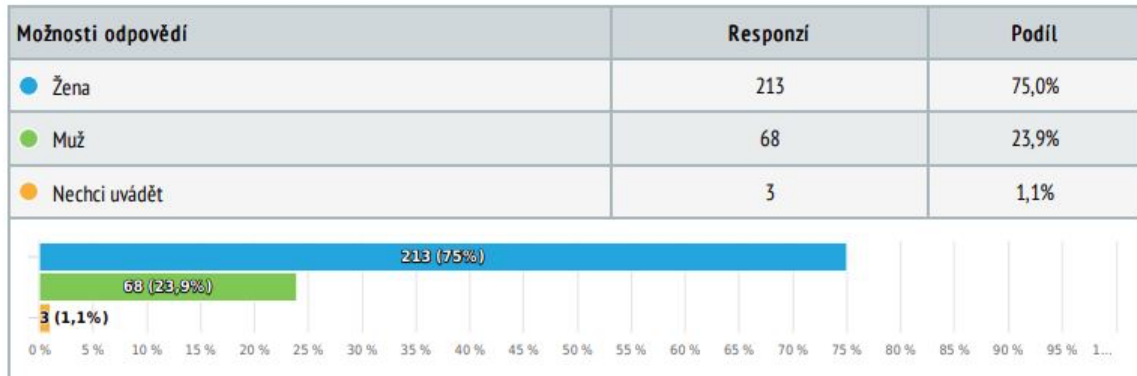

Graf č. 1: Historie návštěv (Zdroj: vlastní, 2023)

11.1. Data z dotazníkového průzkumu

1 Vaše pohlaví

Výběr z možností, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

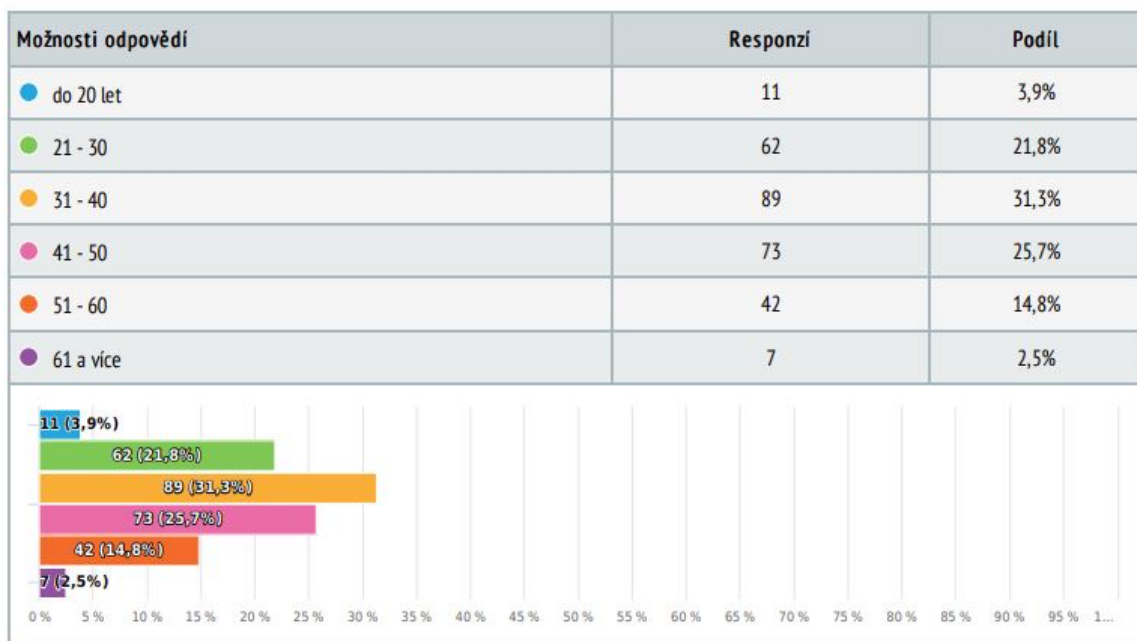

Graf č. 2: Pohlaví respondentů (Zdroj: vlastní, 2023)

První otázka směřovala na pohlaví respondentů. Ze získaných dat lze usoudit, že o dotazník měly zájem převážně ženy.

2 Vaše věková kategorie

Výběr z možností, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

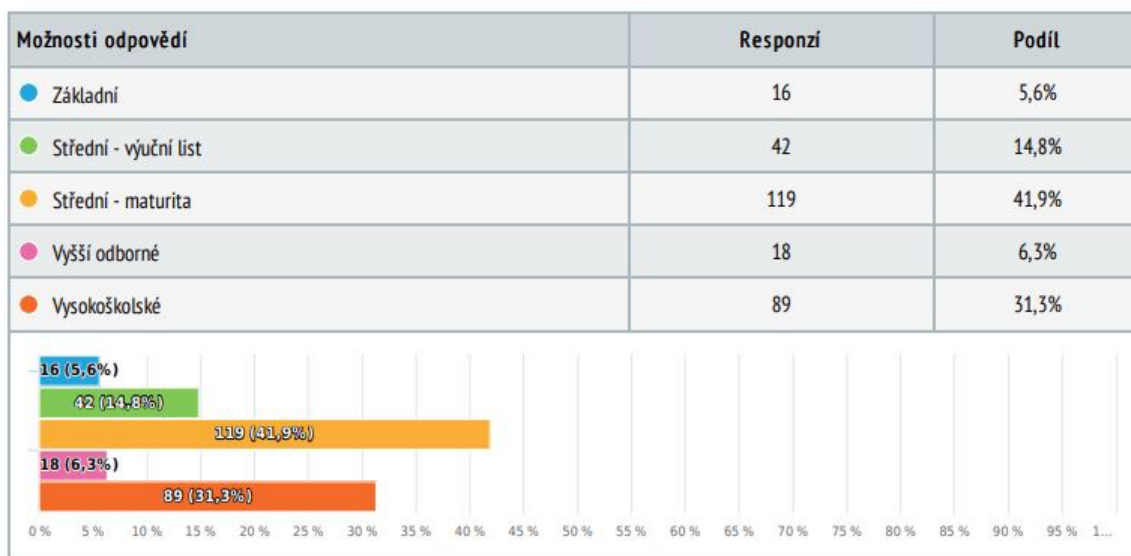

Graf č. 3: Věková kategorie (Zdroj: vlastní, 2023)

Věková kategorie respondentů měla vliv i na pozdější dotazníkové otázky, protože mladší skupina respondentů nezažila období branné výchovy a základní vojenské služby. Tedy neměla zkušenosti pro potřebu porovnání.

3 Vaše dosažené vzdělání

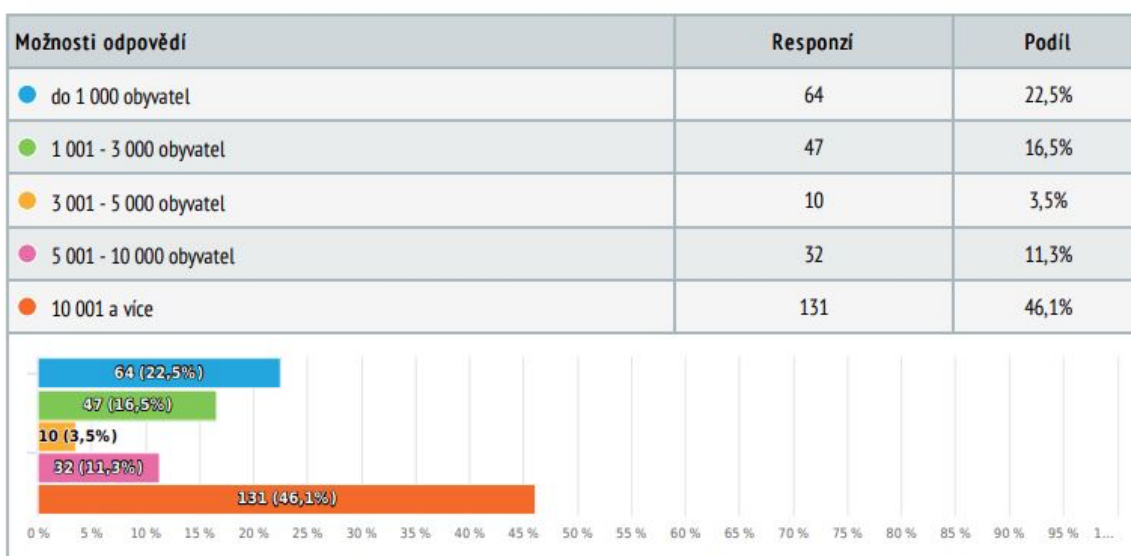
Výběr z možností, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

Graf č.4: Dosažené vzdělání (Zdroj: vlastní, 2023)

4 Velikost vaší obce

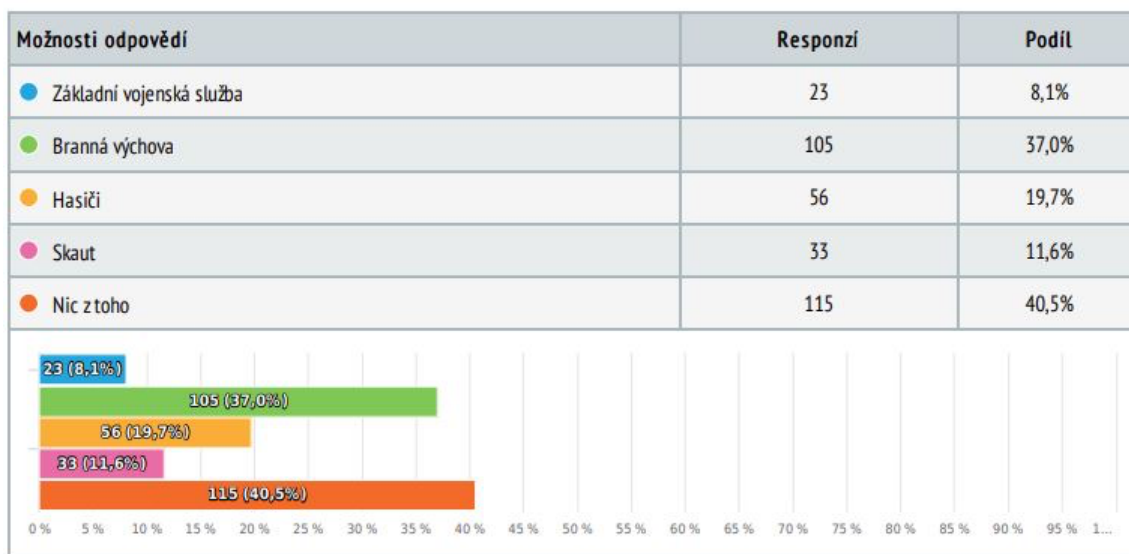
Výběr z možností, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

Graf č.5: Velikost obce (Zdroj: Vlastní, 2023)

5 Zažili jste některý z následujících programů?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

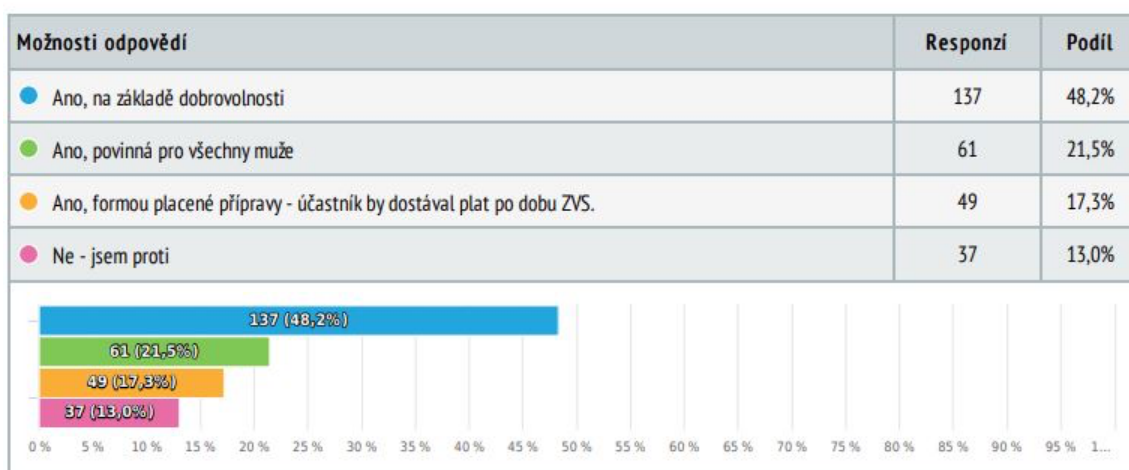

Graf č. 6: Programy v minulosti (Zdroj vlastní, 2023)

V otázce č. 5 autor mapoval, zda respondenti zažili v minulosti nějaký z programů, který zvyšoval jejich individuální připravenost na mimořádné nebo krizové situace. Zde v grafu č. 6 lze vidět, že většina respondentů neprošla praktickou, či důkladněji vedenou výukou problematiky přípravy obyvatelstva na mimořádné situace.

6 Jste pro návrat základní vojenské služby?

Výběr z možností, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

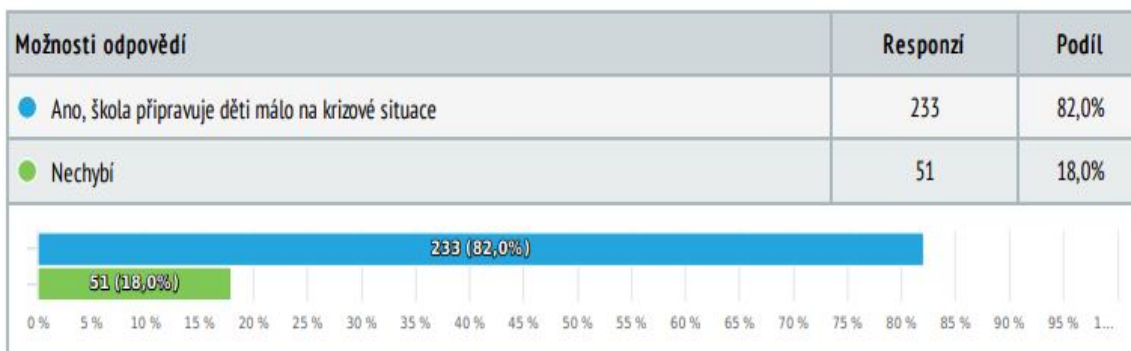

Graf č. 7: Návrat základní vojenské služby (Zdroj vlastní, 2023)

Otázka č. 6 byla velice stěžejní. Respondenti se vyslovili jednoznačně pro návrat základní vojenské služby, a to v poměru 247 pro některou variantu návratu základní vojenské služby a 37 proti. Návrat základní vojenské služby autor rozvede v další části své práce.

7 Chybí podle vás ve školách podobný předmět, jako byla branná výchova?

Výběr z možností, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

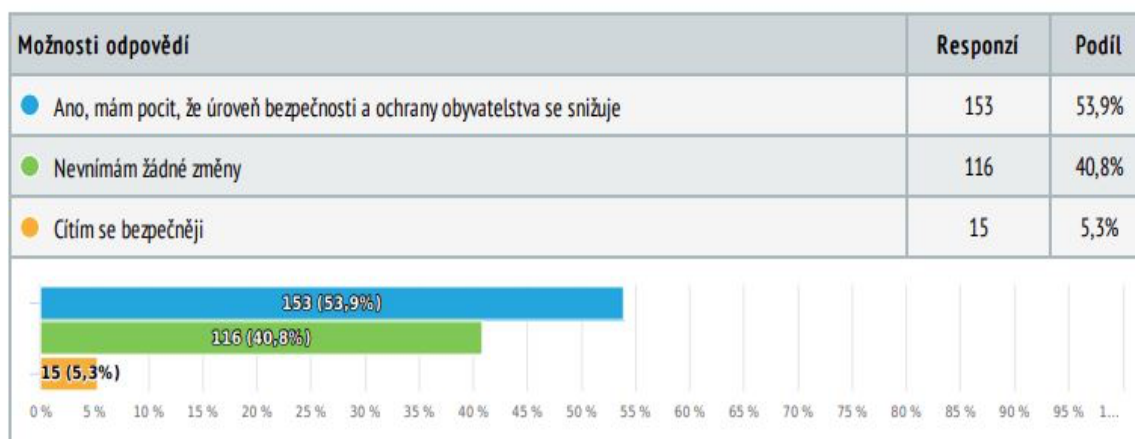

Graf č. 8: Branná výchova (Zdroj vlastní, 2023)

Respondenti se převážně shodli, že branná výchova chybí ve školách a příprava ve vzdělávacích zařízeních na mimořádné události je nedostačující.

8 Cítíte se více ohroženi oproti minulým rokům?

Výběr z možností, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

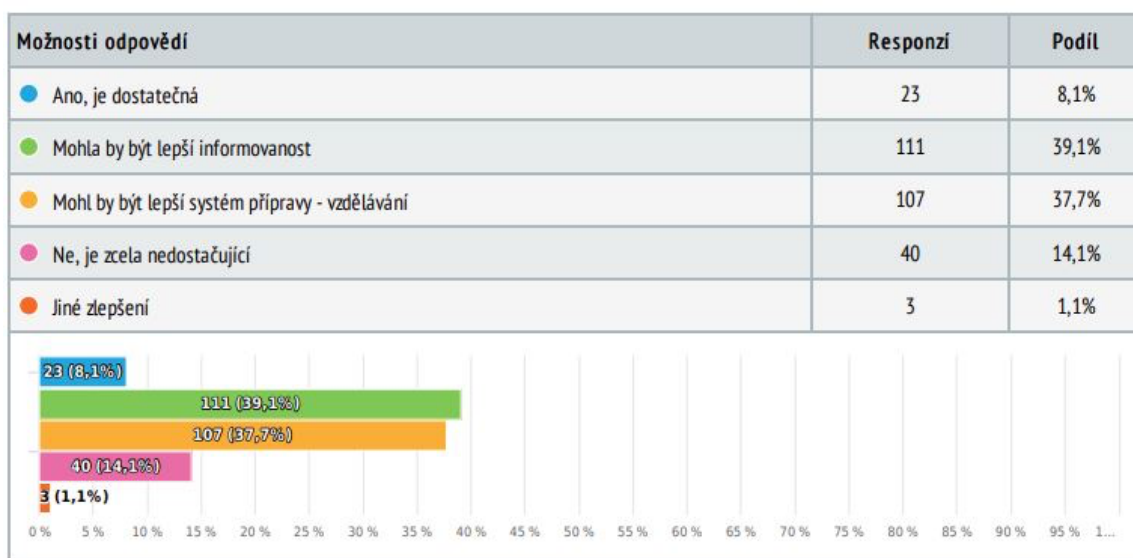

Graf č. 9: Pocit ohrožení (Zdroj vlastní, 2023)

Většina respondentů vnímá vyšší ohrožení a má pocit, že se bezpečnost a ochrana obyvatelstva snižuje. Výsledek může ovlivnit konflikt mezi Ukrajinou a Ruskem, kdy se lidé obávají o eskalaci konfliktu.

9 Zdá se vám ochrana obyvatelstva dostatečná?

Výběr z možností, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

Graf č. 10: Dostatečnost ochrany obyvatelstva (Zdroj vlastní, 2023)

V této otázce převažují dvě odpovědi. Respondenti žádají vyšší informovanost v oblasti připravenosti obyvatelstva na mimořádné a krizové situace. Dále se respondenti vyslovili ke zlepšení systému vzdělávání v této problematice. Tento graf může mít návaznost na výsledek otázky č. 7, kdy se respondenti shodli, že ve školách chybí branná výchova.

10 Ohodnoťte míru pravděpodobnosti vzniku mimořádné události ve vašem okolí.

Matice výběru z možností, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

Odpověď	● Nepravděpodobná	● Nizká	● Střední	● Vysoká
Přepadení / napadení	28 (9,9%)	127 (44,7%)	112 (39,4%)	17 (6,0%)
Uvznutí automobilem	40 (14,1%)	113 (39,8%)	106 (37,3%)	25 (8,8%)
Požár bytu / domu	13 (4,6%)	120 (42,3%)	135 (47,5%)	16 (5,6%)
Požár automobilu	32 (11,3%)	165 (58,1%)	75 (26,4%)	12 (4,2%)
Povodně	87 (30,6%)	56 (19,7%)	83 (29,2%)	58 (20,4%)
Větrná smršť	18 (6,3%)	99 (34,9%)	137 (48,2%)	30 (10,6%)
Únik nebezpečné látky	46 (16,2%)	85 (29,9%)	98 (34,5%)	55 (19,4%)
Událost s únikem radioaktivity	146 (51,4%)	112 (39,4%)	22 (7,7%)	4 (1,4%)
Blackout	44 (15,5%)	134 (47,2%)	86 (30,3%)	20 (7,0%)
Porucha dodávek pitné vody	28 (9,9%)	121 (42,6%)	116 (40,8%)	19 (6,7%)
Zhroucení společnosti	85 (29,9%)	116 (40,8%)	67 (23,6%)	16 (5,6%)
Zemětřesení	179 (63,0%)	97 (34,2%)	7 (2,5%)	1 (0,4%)
Dopravní nehoda	9 (3,2%)	42 (14,8%)	119 (41,9%)	114 (40,1%)

Tabulka č. 2: Míra pravděpodobnosti vzniku mimořádné události (Zdroj vlastní, 2023)

V této otázce respondenti uváděli míru pravděpodobnosti vzniku mimořádné události podle svého pocitu či zkušeností.

Nejnižší obavy mají respondenti ze zemětřesení (nepravděpodobné 63 %) naopak nejvyšší obavy mají respondenti z dopravní nehody (vysoká 40,1 %).

Je překvapující, že míru povodně označilo za nepravděpodobnou 30,6 % a za vysokou 20,4 %. Neratovicko bylo v minulosti zasaženo ničivou povodní v roce 2002 a další větší povodní v roce 2013. Je možné, že se zde dělí odpovědi respondentů, kteří byli nebo jsou povodní přímo ohroženi a respondentů, kteří bydlí v místech Neratovicka bez hrozby klasické povodně a efekt silného přivalového deště si neuvědomují.

Vyšší obavy, než je povodeň mají respondenti z úniku nebezpečné látky.

11 Jste připraveni na mimořádnou/krizovou situaci?

Matice výběru z možností, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

Odpověď	● Nejsem	● Spíše ne	● Nevím	● Myslím, že jsem	● Jsem připraven
Přepadení / napadení	37 (13,0%)	107 (37,7%)	59 (20,8%)	67 (23,6%)	14 (4,9%)
Uvznutí automobilem	36 (12,7%)	77 (27,1%)	44 (15,5%)	104 (36,6%)	23 (8,1%)
Požár bytu / domu	36 (12,7%)	78 (27,5%)	53 (18,7%)	101 (35,6%)	16 (5,6%)
Požár automobilu	68 (23,9%)	98 (34,5%)	43 (15,1%)	59 (20,8%)	16 (5,6%)
Povodně	66 (23,2%)	67 (23,6%)	35 (12,3%)	92 (32,4%)	24 (8,5%)
Větrná smršť	56 (19,7%)	92 (32,4%)	56 (19,7%)	69 (24,3%)	11 (3,9%)
Únik nebezpečné látky	105 (37,0%)	92 (32,4%)	35 (12,3%)	44 (15,5%)	8 (2,8%)
Událost s únikem radioaktivity	182 (64,1%)	46 (16,2%)	30 (10,6%)	21 (7,4%)	5 (1,8%)
Blackout	91 (32,0%)	78 (27,5%)	33 (11,6%)	68 (23,9%)	14 (4,9%)
Porucha dodávek pitné vody	70 (24,6%)	81 (28,5%)	22 (7,7%)	90 (31,7%)	21 (7,4%)
Zhroucení společnosti	120 (42,3%)	62 (21,8%)	56 (19,7%)	30 (10,6%)	16 (5,6%)

Tabulka č. 3: Připravenost na mimořádnou/krizovou situaci (Zdroj vlastní, 2023)

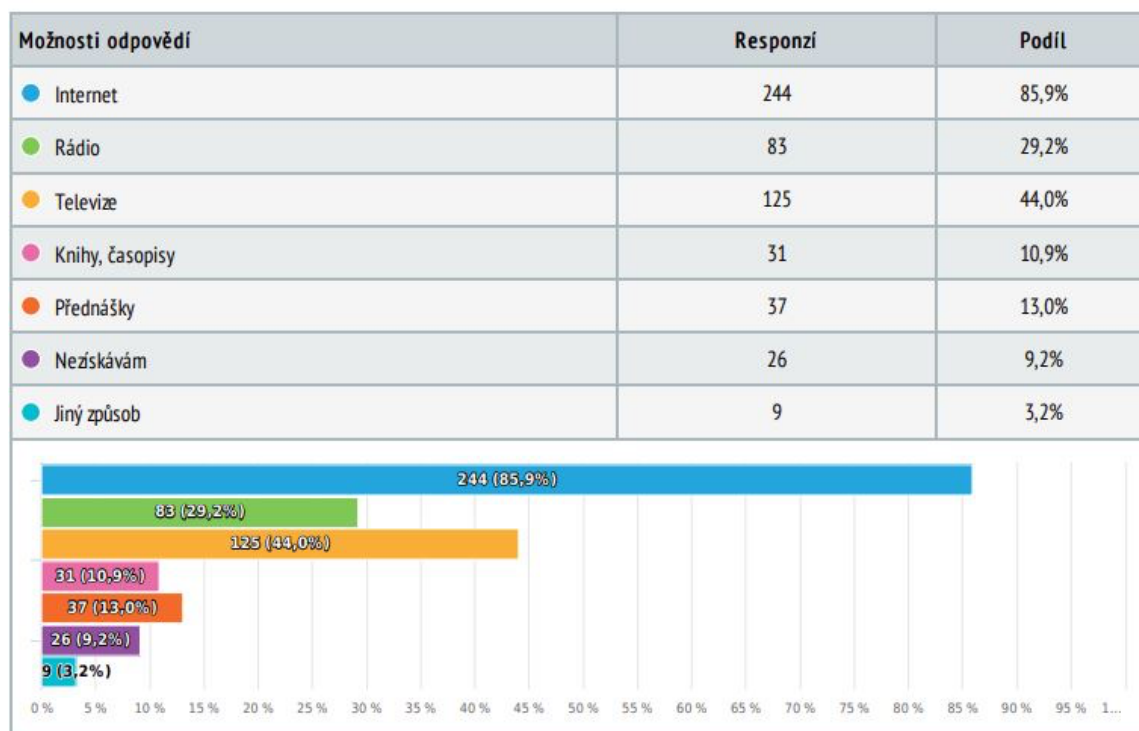
V otázce č. 11 respondenti hodnotili svou individuální připravenost na vybrané mimořádné události a krizové situace.

Nejméně lidí je připraveno na událost s únikem radioaktivního záření (jsem připraven 1,8 % a nejsem připraven 64,1 %) ale hned v závěsu je událost s únikem nebezpečné látky (jsem připraven 2,8 % a nejsem připraven 37 %). Vzhledem k tomu, že v otázce č. 10 byla obava z úniku nebezpečné látky velice vysoká, tak naopak nejnižší míru připravenosti na únik nebezpečné látky autor vnímá jako podcenění situace.

Nejvíce respondenti věří ve svou na připravenost na uvznutí automobilem (jsem připraven 8,1 % a myslím, že jsem 36,6 %) a na událost požár bytu (jsem připraven 5,6 % není nejvyšší ale odpověď myslím, že jsem 35,6 % patří mezi jednu z nejvyšších). Důvodem může být zlepšení na straně prevence požárů a nutnost mít ve stavebních schválených po 1. července. 2008 autonomní detekce a signalizace kouře a hasicí přístroje dle vyhlášky č. 268/2011 Sb.

12 Kde získáváte informace o ochraně obyvatelstva?

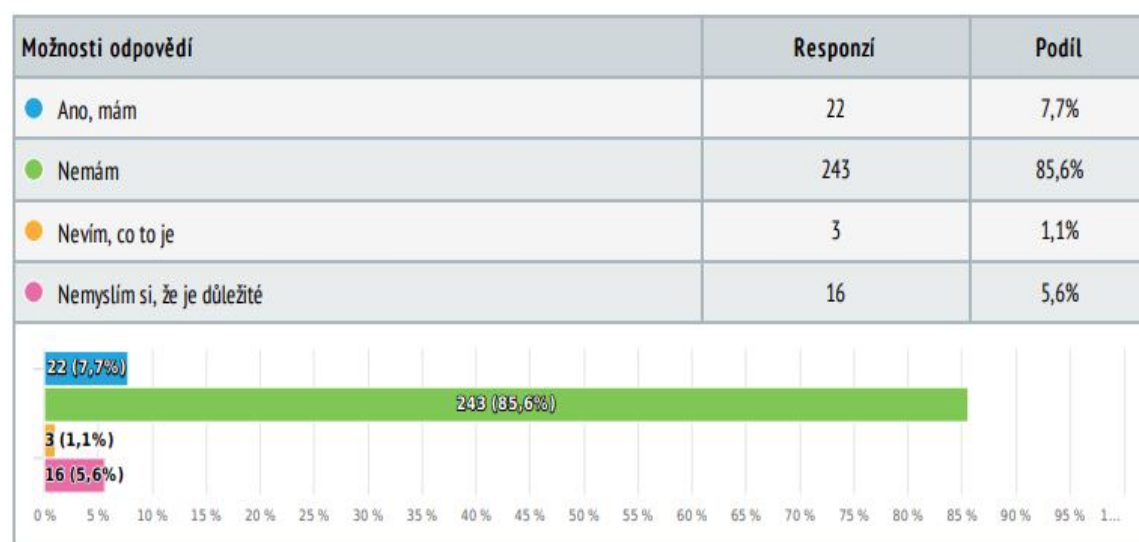
Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

Graf č. 11: Získávání informací (Zdroj vlastní, 2023)

13 Máte připravené evakuační zavazadlo?

Výběr z možností, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

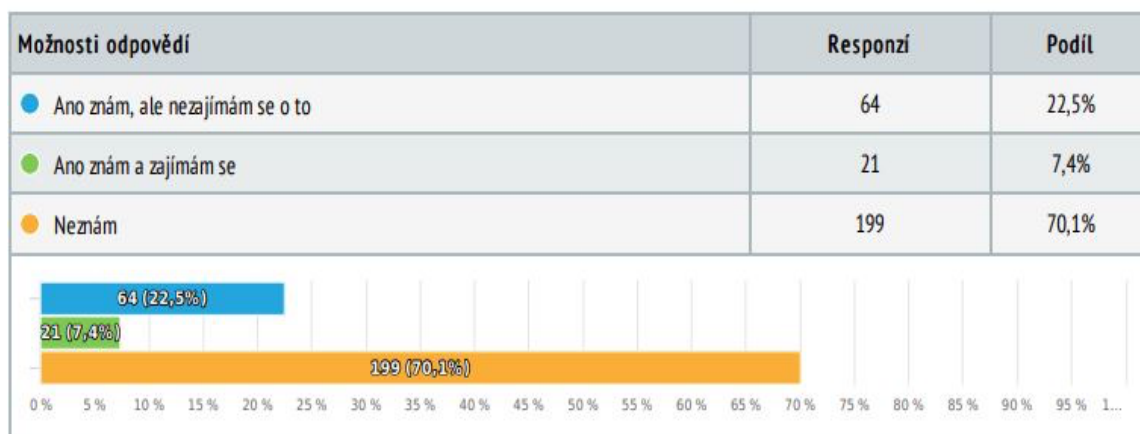

Graf č. 12: Evakuační zavazadlo (Zdroj vlastní, 2023)

Z 284 odpovědí má pouze 22 respondentů připravené evakuační zavazadlo. Vzhledem k nebezpečí vzniku povodně a úniku nebezpečné látky autor považuje absenci evakuačního zavazadla za podcenění situace.

14 Znáte pojem Prepper - survivalista

Výběr z možností, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

Graf č. 13: Pojem prepper – survivalista (Zdroj vlastní, 2023)

Pouze 21 respondentů se aktivně zajímá o svou individuální ochranu ve smyslu prepperství.

15 Ovládáte některou z následujících dovedností nebo jste byli účastníkem kurzu?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
První pomoc	218	76,8%
Kurz přežití	22	7,7%
Zbrojní průkaz	26	9,2%
Střelecké kurzy - přímo zaměřené na zdokonalování střelby	27	9,5%
Lezecký kurz	18	6,3%
Lovecký kurz - myslivec	5	1,8%
Řidičský průkaz - B	236	83,1%
Řidičský průkaz - C	25	8,8%
Sebeobrana / bojové sporty	63	22,2%
Jiné..	11	3,9%

Tabulka č. 4: Absolvované kurzy (Zdroj vlastní, 2023)

Respondenti určili kurzy, které absolvovali a mohly by respondentům pomoci v případě vzniku mimořádné události nebo krizové situace. Zde bylo možno vybírat z více odpovědí.

Nejvíce respondentů vlastní řidičský průkaz skupiny B a dále většina respondentů ovládá první pomoc. Stále hodně respondentů se věnu sebeobraně či bojovým sportům. Kurzem přežití prošlo 22 respondentů.

16 Jak dlouho by vaše domácnost vydržela bez potřeby nákupu potravin?

Výběr z možností, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
● Méně než 3 dny	16	5,6%
● 3 - 4 dny	44	15,5%
● 5 - 7 dny	87	30,6%
● 8 - 10 dní	67	23,6%
● Více než 10 dní	70	24,6%

Tabulka č. 5: Výdrž domácnosti bez nákupu potravin (Zdroj vlastní, 2023)

Respondenti zhodnotili, jak dlouho by jejich domácnost vydržela bez potřeby nákupu potravin. Většina domácností by vydržela 5–7 dní, což autor práce hodnotí velice kladně.

17 Jaká je vaše soběstačnost?

Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
● Pěstujeme zeleninu / ovoce	120	42,3%
● Chováme hospodářská zvířata - prase, ovce, krávy nebo jiné	14	4,9%
● Chováme slepice	50	17,6%
● Nic z toho	157	55,3%
● Jiná...	6	2,1%

Tabulka č. 6: Soběstačnost (Zdroj vlastní, 2023)

Soběstačnost v pěstování zeleniny, ovoce a chov hospodářských zvířat klesá. Při běžné procházce po vesnici v moderní nové zástavbě již není slyšet kdákání slepic. Lidé ve větší míře dávají přednost bazénu a anglickému trávníku na zahradě než záhonům se zeleninou. Pěstování se věnuje především starší část populace nebo zlomek mladší generace, která má pěstování jen jako zálibu.

18 Vaše zdroje pitné vody - u studny, pokud by se dala použít

Výběr z možností, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
● Vodovodní řád	199	70,1%
● Vlastní studna	28	9,9%
● Vodovodní řád i vlastní studna	57	20,1%

Tabulka č.7: Zdroje pitné vody (Zdroj vlastní, 2023)

19 Máte záložní zdroj elektrické energie?

Výběr z možností, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
● Ano, solární panely	16	5,6%
● Ano, generátor / elektrocentrála	36	12,7%
● Nemám	226	79,6%
● Ano, mám jiný	6	2,1%

Tabulka č. 8: Záložní zdroj elektrické energie (Zdroj vlastní, 2023)

Odpovědi na otázku 18 a 19 přinesly pohled na zdroj pitné vody, kdy je většina respondentů odkázána na místní vodovodní řád. V případě blackoutu a nefungování čerpadel bude vodovodní řád ochromen. Pokud občan, který má vlastní studnu nedisponuje ručním čerpacím zařízením nebo náhradním zdrojem elektrické energie, bude také od zdroje pitné vody odstřižen, ač má vlastní studnu.

20 Máte připravené náhradní ubytování v případě nutnosti opuštění domova?

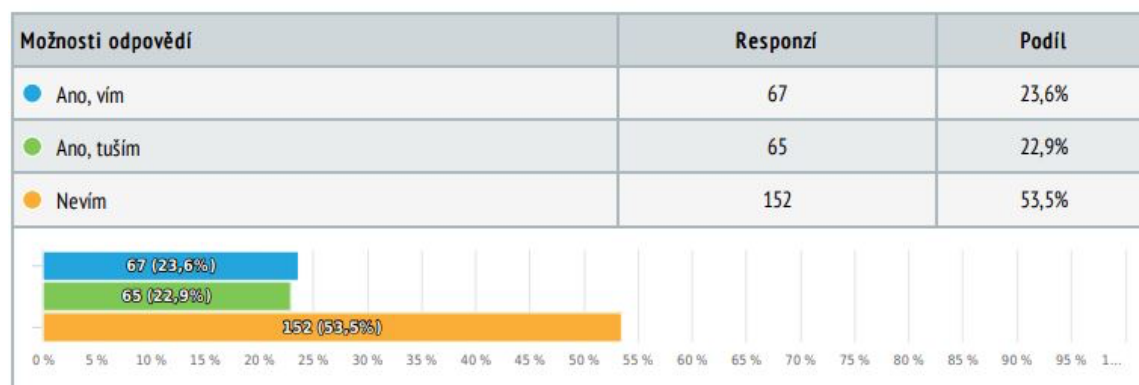
Výběr z možností, více možných, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

Možnosti odpovědí	Responzí	Podíl
● Chata / chalupa	60	21,1%
● U příbuzných / přátel	198	69,7%
● Spolehám se na město / státní složky	44	15,5%
● Jiné	14	4,9%

Tabulka č. 9: Náhradní ubytování (Zdroj vlastní, 2023)

21 Víte, kde se nachází stálý kryt?

Výběr z možností, zodpovězeno 284 x, nezodpovězeno 0 x

Graf č. 14: Stálý kryt (Zdroj vlastní, 2023)

Otázky 20 a 19 směřovaly na náhradní ubytování a ukrytí.

Většina respondentů volila odpověď, že náhradní ubytování by jim poskytla rodina nebo přátelé. Problém by nastal v případě většího ohrožení, a i rodina či přátelé by museli opustit své domovy.

Znalost umístění stálého krytu v oblasti svého bydliště je na špatné úrovni. Polohy krytů se špatně zjišťují. Město Neratovice má na webových stránkách města uvedenou polohu krytů včetně adres a kapacity. Je to ovšem spíše výjimka.

V celkovém pohledu na dotazník je zřejmé, že obyvatelé Neratovic a okolí nejsou na mimořádné a krizové události zcela připraveni. Zejména absenci evakuačního zavazadla v zóně havarijního plánování chemického závodu a přítomnosti řeky Labe autor práce hodnotí jako podcenění a zbytečný hazard.

12. Návrhy na zlepšení připravenosti obyvatelstva

V následující kapitole autor diplomové práce navrhne několik možností, které by mohly přispět ke zlepšení připravenosti obyvatelstva na mimořádné události a krizové situace. Průzkumem za pomoci dotazníku bylo otevřenou otázkou, kde respondenti mohli napsat svůj názor na danou problematiku zjištěno, že respondenty nejvíce tíží informovanost a vzdělání v oblasti ochrany obyvatelstva.

12.1. Systém vzdělávání

Zrušení branné výchovy mělo zásadní vliv na připravenost obyvatelstva. Autor vidí smysl opět implementovat předmět branné výchovy a připravenost obyvatelstva na mimořádné situace zpět do vzdělávacího programu. Ideální volnou by byl samostatný předmět. Kompromis by mohl být začlenit aktivně prvky přípravy ochrany obyvatelstva do již zavedených předmětů. Příkladem v předmětu chemie, by se aktivně učila ochrana proti úniku nebezpečných látek. Děti a studenti by se učili nasazovat ochranné masky, vytvořit improvizovanou individuální ochranu proti úniku nebezpečných látek. V občanské výchově je možno začlenit nouzové ukrytí a další. Zdůraznit pojem vlastenectví a tím od základní školy povzbudit v dětech a pozdějších občanech vlasteneckého ducha. Odkazovat na naše významné osobnosti jako byli legionáři za první světové války a Češi bojující za druhé světové války. Semknout lid k sobě, tak aby spolupracoval a cítil větší odpovědnost za svůj stát. Jako tomu bylo například za mobilizace v roce 1938, kdy národ držel při sobě. A toto se musí nastavit již od základního vzdělání. Dalším prvkem je tělesná výchova. Předmět tělesná výchova bývala nejoblíbenějším předmětem ve škole, bohužel to je dnes minulostí. Předmět sám o sobě nedokáže vyrovnat zanedbání tělesné přípravy ve volném čase. Děti obecně méně sportují a je to poznat prakticky v každém sportovní odvětví, kdy si trenéři nebo spolky stěžují na nedostatečný zájem mládeže. V obci autora práce z důvodu nezájmu mládeže zanikla jedna fotbalová přípravná, staří i mladší žáci a i dorost.

12.2. Základní vojenská služba

Konflikt mezi Ukrajinou a Ruskem poukázal, že vidina nekonečného míru je iluzí a ozbrojený konflikt může nastat. Autor navrhuje nový pohled na základní vojenskou službu ale nejen z hlediska čistě vojenského a obranného ale

i z hlediska zlepšení dovedností každého muže. Dovednosti a informace získané základní vojenskou službou mohou být požitý i v civilním životě.

Jako výhody vidí autor v získání schopností spolupráce v týmu a vedení, což se může dále uplatnit v soukromém sektoru při vedení lidí. Životospráva a fyzická tělesná průprava, první pomoc, postarání se sama o sebe a získání odpovědnosti za své činy.

Dobrovolná základní služba

Když budou občani k základní vojenské službě nuceni, bude to mít za následek demoralizaci, nechť spolupráce a další negativní vlivy. Systém založený na dobrovolnosti by musel zahrnovat prvek motivace. Autor vidí smysl zařadit základní vojenskou službu do období mezi dokončená středního stupně vzdělání a nástupem do zaměstnání. Muž by mohl nastoupit na nějaký časový úsek na základní vojenskou službu, příkladem na 1 rok formou zaměstnání. Voják základní vojenské služby by pobíral měsíční mzdu stejně, jako kdyby chodil do zaměstnání. Služba a výcvik by probíhal pondělí–pátek a volné víkendové dny na čas s rodinou a psychickou regeneraci. Výjimkou by byla déle trvající cvičení.

Další motivační faktory by mohly být:

- Plat
- Získání řidičského průkazu na skupiny B, C, D, T podle zájmu. Zcela hrazené státem nebo částečně dotované.
- Sleva na získání zbrojního průkazu
- Možnost setrvání u Armády v profesionální kariéře

Možnost získání řidičského oprávnění, a to zejména skupiny C je investice i státu sama do sebe. Hasičský záchranný sbor se potýká s nedostatkem uchazečů a velice chybí řidiči, kteří vlastní řidičské oprávnění skupiny C. Zde by získání skupiny C na „vojně“ mohlo pomoci. Soukromý sektor se také potýká s nedostatkem řidičů, kteří mají řidičské oprávnění skupiny C i skupiny D.

V případě zapojení České republiky do ozbrojeného konfliktu bude v bojovém nasazení profesionální armáda ale logistickou podporu a zázemí mohou zajišťovat muži a ženy, kteří prošli dobrovolnou základní vojenskou službou, protože budou vycvičení a budou mít získané potřebné schopnosti.

Ovšem problém je, že pokud občan projde výcvikem, musí si své dovednosti pravidelně opakovat a povinností by muselo být opakování. Členství v Aktivních zálohách Armády České republiky by bylo nařízeno jako povinné. V rámci Aktivních záloh by docházelo k pravidelnému procvičování dovedností a implementování nových technologií a poznatků.

Povinná základní vojenská služba

Nastavit základní vojenskou službu jako povinnou je velice tvrdý zásah do života občana. Tento systém pro muže a ženy je nastaven ve státě Izrael, kde muži chodí na „vojnu“ na 30 měsíců a ženy na 24 měsíců.²⁸ Nutností tohoto systému je ale umístění státu Izrael, který je obklopen „nepřátelskými“ zeměmi. V podmínkách České republiky autor nevidí důvody k zavedení povinné základní vojenské služby pro muže nebo i pro ženy.

Intenzivní několika měsíční kurz

Podle autora je intenzivní například tří měsíční výcvikový kurz je slepou uličkou. Pouze oblast ovládání a manipulace se zbraněmi je náročná a v takto krátkém časovém úseku by nebyl výcvik kvalitní. K tomu připočítejme taktickou stránku, první pomoc, topografická práce a mnoho dalšího.

12.3. Osobní přístup

Lidé musí začít u sebe. Uvědomit si, že nejsou jen obyvatelem státu ale občanem. Občanem, který se aktivně zajímá o dění kolem sebe. Přenést zodpovědnost za svou osobu primárně na jednotlivce, což by snížilo náročnost zásahu pro záchranné složky. Odbourat neproaktivní přístup „Stát se o mě postará“.

Začátek je už od přístupu rodičů. Mládež každou generací je více digitálně zaměřená a „lenivá“. Zájem o sportovní aktivity upadá. Tato oblast je zejména na výchově a přístupu rodičů. V dřívějších dobách nebylo běžné, že mládež má v 18 letech nadváhu, a dokonce je s ní spokojená. Děti hrající si společně venku se dnes stává vzácným jevem. Vše souvisí se vším a pokud bude společnost

²⁸ *Compulsory military service in Israel* [online]. The times of Israel, 2022, 10. 3. 2022 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.timesofisrael.com/knesset-delays-2-month-reduction-in-mandatory-military-service-for-men/>

obézní a lenivá, tak nebude ani komu nabídnout dobrovolnou základní službu, protože zájemci neprojdou zdravotním či základním fyzickým testem.

Individuální připravenost obyvatelstva vzhledem k pravděpodobnému ohrožení v oblasti pobytu. Obyvatelé žijící poblíž chemické výroby by doma měli mít připravené prostředky k ochraně proti úniku nebezpečné látky a ochranou masku. Lidé žijící v oblasti, kde je riziko povodně, by měli být individuálně připraveni na hrozbu, že povodeň nastane. Pytle na písek v zásobě, důležité věci uskladněny ve vyšších patrech a další opatření.

Zcela neuvědomování si rizika a hrozby autor práce pociťuje v absenci evakuačního zavazadla u obyvatel žijících v oblastech se zvýšeným rizikem mimořádné události, jako jsou například Neratovice.

12.4. Přístup samosprávy

Vše souvisí se vším. Zlepšení informovanosti obyvatelstva pomocí přednášek, workshopů a další jsou závislé na zájmu obyvatelstva. Pokud obyvatelé se akcí zaměřených na zlepšení připravenosti obyvatelstva nebudou účastnit, tak se nedostaví očekávané zlepšení.

Školy, město, podniky

Na příkladu města Neratovice by mohlo dojít k pravidelným přednáškám na školách od zástupců odboru krizového řízení. Přednášky by mohly být doplněny exkurzemi po stálých krytech a dalších místech, které slouží k ochraně obyvatelstva. Spolupráce škol, chemických a jiných podniků by mohla obsahovat přednášky o nebezpečí, které ze strany provozu například podniku Spolana a. s.s hrozí. Dále by mohly být organizovány exkurze do provozu a seznámení s provozem Spolany.

Aktualizace webových stránek měst

Webové stránky měst v sekcích krizové řízení, krizové situace či jinak nazývané uvádí informace se zaměřením na informovanost obyvatelstva o mimořádných událostech, přípravě na mimořádné události a další informace z této oblasti. Informace ovšem bývají často neaktuální a zastaralé.

Mobilní aplikace

Vytvoření mobilní aplikace, která bude informovat obyvatele o dění v obci, aktuální informace od samosprávy. Některé obce využívají portál Munipolis, který tuto problematiku zabezpečuje i na území Neratovic. Zapojení obci do stejného systému, taky aby byla informována většina obyvatel v reálném čase by bylo velké zlepšení.

Webový portál s kryty

Seznam stálých krytů na webových stránkách Hasičského záchranného sboru České republiky autor práce hodnotí jako zcela nedostačující pro obyvatele. V seznamu je uvedeno pouze evidenční číslo krytu a obec, ve které se nachází. Není uvedena žádná adresa, aktuální stav či doplňující informace.

Autor diplomové práce navrhuje vytvoření webového portálu, který bude mít obsaženou evidenci krytů pro ukrytí obyvatel. Mapový základ s vyznačením krytu. Po rozkliknutí daného krytu by byly dostupné informace o umístění krytu, kapacitě krytu a uvedení jeho aktuální funkčnosti.

13. Závěr

Zlepšení připravenost na ochranu obyvatelstva lze rozdělit do několika částí.

Část vzdělávací

V částí vzdělávací je obrovský potenciál pro zlepšení připravenosti obyvatelstva na mimořádné události a krizové situace. Vytvoření nové koncepce vzdělávání, kde bude příprava na mimořádné události zařazena.

Část záchranných složek a samosprávy

Zde probíhá stále zlepšování připravenosti obyvatelstva, a i záchranných složek. Obměna a modernizace techniky složek Integrovaného záchranného systému, a to zejména směrem k Hasičskému záchrannému sboru. Probíhá modernizace techniky a zařízení Jednotek dobrovolného sboru hasičů na celém území České republiky.

Obce zlepšují svou připravenost, modernizují se systémy varování a vyrozumění, informační kanály. V celkovém měřítku je stále mnoho, co zlepšovat.

Zejména chybí zákon, který by se přímo věnoval ochraně obyvatelstva a sjednotil všechny kapitoly a problematiku pod jeden zákon.

Část připravenosti obyvatel

Data získaná pomocí dotazníku odhalila nepřípravenost obyvatelstva na mimořádné a krizové situace. Každý občan by se měl zajímat o svou bezpečnost a zlepšovat svou připravenost na mimořádné události. Na internetu je mnoho zdrojů, jak se na mimořádnou situaci připravit. Aktivní zmapování situace v okolí každého občana a vytvoření potřebné připravenosti by měl být úplný základ. Evakuační zavazadlo drtivá většina obyvatel nemá připraveno, a to ani obyvatelé v zóně havarijního plánování Spolany a. s. v Neratovicích. Lidé se více a více spoléhají na záchranné složky a místní samosprávu. Po zrušení branné výchovy a povinné vojenské služby zájem o získávání informací a dovedností z oblasti ochrany obyvatelstva zeslábl. Konflikt na východě Ukrajiny opět zájem o problematiku zvýšil. Lidé si opět začínají uvědomovat, že po konci studené války nemusí být vždy absolutní mír. A že i příroda či průmysl sebou nesou výrazné zdroje nebezpečí.

Seznam použitých zdrojů

1. IBRAHIM, Amar. *Kurz přežití: ve městě i v přírodě*. V Brně: BizBooks, 2022. ISBN 978-80-265-1087-1.
2. PŘICHYSTAL, Aleš. *Přežít nebo zemřít*. Praha: Česká citadela, 2019. ISBN 978-80-907399-5-6.
3. PŘICHYSTAL, Aleš. *Přežít nebo zemřít II*. Praha: Česká citadela, 2022. ISBN 978-80-908519-1-7.
4. *Přežít*. 2021. Brno: Extra Publishing, 2021. ISSN 2464-7411.
5. Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky
6. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
7. Vyhláška Ministerstva vnitra č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva
8. *Branná výchova ve 20. století* [online]. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2022 [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: <https://tohlejsmeproziili.cz/branna-vychova-ve-20-stoleti>
9. *Compulsory military service in Israel* [online]. The times of Israel, 2022, 10. 3. 2022 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.timesofisrael.com/knesset-delays-2-month-reduction-in-mandatory-military-service-for-men/>
10. *Dynamo/solar radio* [online]. Emergency Disaster System [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://edisastersystems.com/products/dynamo-solar-radio-with-flashlight-compass-thermometer-and-siren>
11. *Historie základní vojenské služby v českých zemích* [online]. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2023 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.army.cz/scripts/detail.php?id=3895>
12. *Chronologická geneze civilní ochrany (obrany)* [online]. Ostrava: HZS MSK [cit. 2023-01-28]. Dostupné z: http://www.hzsmsk.cz/sklad/kraoo/vyvoj_co.htm
13. *Informace pro občany: Seznámení s charakterem možného ohrožení*. Neratovice. [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://www.neratovice.cz/co-delat-kdyz/ms-36430/p1=36430>

14. *Kolaps D1* [online]. Praha: denik.cz, 2018 [cit. 2023-02-18]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/snih-nadale-komplikuje-dopravu-na-dalnici-d1-prekazi-odstavene-kamiony-20181213.html
15. *Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030* [online]. In: , Ministerstvo Vnitra ČR a GŘ HZS ČR. Praha, 2013, s. 9 [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/Koncepce-ochrany-obyvatelstva-2020-2030_1_.pdf
16. *Konec základní vojenské služby* [online]. Praha: Jaroslav Láník - Vojenský historický ústav, 2013 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://www.army.cz/scripts/detail.php?id=3895>
17. *Lékárnička na pracovišti* [online]. PEVI s.r.o. [cit. 2023-01-09]. Dostupné z: <https://www.pevi.cz/cz/zajimavosti-z-oboru/lekarnicka-na-pracovisti>
18. *Mládež* [online]. Praha: SH ČMS, 2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://mladez.dh.cz/index.php/pro-rodic>
19. *MRE Info* [online]. [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.mreinfo.com/>
20. *Pack an Emergency* [online]. Mary Marlowe Leverette, 2021 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.thespruce.com/emergency-go-bag-4165380>
21. *Prepping for begginers* [online]. The Prepared, 2020 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://theprepared.com/prepping-basics/guides/emergency-preparedness-checklist-prepping-beginners/>
22. *Příprava občanů k obraně státu (POKOS)* [online]. Praha: Ministerstvo obrany ČR, 2014 [cit. 2023-01-31]. Dostupné z: <https://pokos.army.cz/casto-kladene-otazky>
23. *Skaut* [online]. Praha: Junák - český skaut, 2023 [cit. 2023-02-04]. Dostupné z: <https://www.skaut.cz/skauting/>
24. *Spolana dostala za únik chloru pokutu 1,4 milionu korun. Bezpecnostpotravin.cz* [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství, 2003, 27. 3. 2003 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: <https://bezpecnostpotravin.cz/hn-spolana-dostala-za-unik-chloru-pokutu-1-4-milionu-kc/>

25. *Terminologický slovník pojmů z oblasti krizového řízení* [online]. In: , Ministerstvo Vnitra ČR. Praha, 2016, [cit. 2023-01-24]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/terminologicky-slovník-krizove-rizeni-a-planovani-obrany-statu.aspx>
26. Únik chlóru ze Spolany způsobil výbuch. *Idnes.cz* [online]. Praha: Mafra, 2000, 19. 10. 2000 [cit. 2023-03-15]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/unik-chloru-ze-spolany-zpusobil-vybuch.A001019_160042_domaci_nad3
27. *Ukrytí obyvatelstva* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2023 [cit. 2023-02-10]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/ukryti-obyvatelstva.aspx>
28. Vybavení lékárničky léky [online]. MUDr. Jiří Pešina, 25.8.2013 [cit. 2023-09-01]. Dostupné z: <https://www.mojemedicina.cz/pruvodce-pacienta/dobre-rady/jak-by-mela-vypadat-domaci-lekarnicka.html#>
29. Webový portál města Neratovice. Dostupné z: <https://www.neratovice.cz/co-delat-kdyz/ms-36430/p1=36430>

Seznam použitých zkratk

CAS	Cisternová automobilová stříkačka
CO	Civilní obrana/ochrana
CPO	Civilní protiletadlová ochrana
ČSLA	Československá lidová armáda
ČSR	Československá republika
HZS	Hasičský záchranný sbor
IZS	Integrovaný záchranný systém
JE	Jaderná elektrárna
KPZ	Krabička poslední záchrany
NATO	North Atlantic Treaty Organization
PO	Požární ochrana
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
USA	United States of America

Seznam tabulek, obrázků, grafů

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Přehled stálých tlakově odolných krytů města Neratovice	78
Tabulka č. 2 Míra pravděpodobnosti vzniku mimořádné události	85
Tabulka č. 3 Připravenost na mimořádnou/krizovou situaci	86
Tabulka č. 4 Absolvované kurzy	88
Tabulka č. 5 Výdrž domácnosti bez nákupu potravin	89
Tabulka č. 6 Soběstačnost	89
Tabulka č. 7 Zdroje pitné vody	90
Tabulka č. 8 Záložní zdroj elektrické energie	90
Tabulka č. 9 Náhradní ubytování	91

Seznam obrázků

Obr. č.1 Obsah autolékárničky	49
-------------------------------	----

Seznam grafů

Graf č. 1 Historie návštěv	79
Graf č. 2 Pohlaví respondentů	80
Graf č. 3 Věková kategorie	80
Graf č. 4 Dosažené vzdělání	81
Graf č. 5 Velikost obce	81
Graf č. 6 Programy v minulosti	82
Graf č. 7 Návrat základní vojenské služby	82
Graf č. 8 Branná výchova	83
Graf č. 9 Pocit ohrožení	83
Graf č. 10 Dostatečnost ochrany obyvatelstva	84
Graf č. 11 Získávání informací	87
Graf č. 12 Evakuační zavazadlo	87
Graf č. 13 Pojem prepper – survivalista	88
Graf č. 14 Stálý kryt	91

Seznam příloh

Příloha – 1: otevřená otázka 22. v dotazníku „Sem můžete uvést vlastní názor, podnět či poznatek o problematice ochrany obyvatelstva.“

Byly vynechány odpovědi typu znak, nevím..

- Člověk neví jak je připravený na krizovou situaci do doby než nastane. Pak zjistí jak na tom je.
- Děti by se měly více vzdělávat v této problematice.
- Dle dotazníku už vím že bych nepřežil ani tři dny . A ještě bych shořel ve vlastním bytě . Smutné . Jan Kučera Mělník.
- Dle mého názoru by měla být větší osvěta k této problematice u mladých lidí
- Dle mého názoru je Česká republika nedostatečně připravena, proto nemůžou být připraveni ani obyvatelé.
- Domnívám se, že by bylo na místě se problematice víc věnovat. Vzdělávání je důležité. Lidé tomu nevěnují pozornost a tak neumějí správně a v čas reagovat.
- Doufám, že naše země nebude nic z výše jmenovaného zažívat a potřebovat ☒
- důležité
- H
- Hlavně klid
- Hlavně nechtít nic od státu
- Hlavně ta informovanost! 😊
- Chybi informovanost občanů. Mnozí spoléhají na to, že se stát o vše postará.
- Chybi komplexní práce s dětmi a dospělým obyvatelstvem, vždy se jen flikuje v případě průšvihů.
- Chybi lokální informovanost
- Chybi povinná vojenská služba
- I
- Informovanost
- Informovanost
- Jako členka SDH si myslím, že by se mohla dělat větší osvěta mezi dětmi. A následně i větší informovanost obyvatel.
- Jako učitelka na prvním stupni po přečtení tohoto dotazníku zaměřím pozornost na informovanost dětí v případě mimořádné události různého typu. Díky za podnět.
- Je co zlepšovat
- Jediné co u nás probíhá je každou středu v měsíci zkouška siren.
- Jedni nebo více slov.
- Jen k předchozí otázce, u nás v obci byly všechny kryty přestavěny na hospody, kluby pro děti, a sportoviště
- Jen malo lidí je připraveno. Ale díky covidu mam alespon v zasobe leky, baterku, potraviny a vodu
- Jestli je CO ve stejném stavu jako před 10 lety, tak pánbůh s námi.
- Je třeba být více informací.

- Jsem z bezpečnostních složek a zavedla bych pravidelná cvičení. Vůbec nejsme ani jako sbor připraveni na takové situace
 - Každý měsíc se provádí zkouška sirén. Ale ještě jsem se nesečkala s informací, jak poznám, když by siréna ohlašovala skutečné nebezpečí. Jako děti jsme se ve škole v Praze pouze učili, že při zvuku sirény máme běžet do metra.
 - Když se každý bude starat sám o sebe, bude o všechny dobře postaráno.
 - Koordinace složek
 - Kryty jsou nemodernizovány
 - Lepší informace a školení obyvatel
 - Lepší informovanost
 - Lidé berou vše co je zde až moc na lehkou váhu, stát a organizace můžou vynakládat sebevětší úsilí ale vše je v lidech, lidé jsou cinici v tomto
 - Lidé jsou dle mého názoru nepřipraveni a neumí se v krizových situacích chovat
 - Lidé o tom vědí málo a jsou to sobci, kteří v případě nouze řeší jen sebe
 - Malá informativnost
 - Malá informovanost
 - Malá informovanost. Častěji sdílet obsah evakuačního zavadla, častěji sdílet místa, kde se sejít. Častěji informovat o tom, aby byl v domácnosti připraven alespoň radiopřijímač na baterky.
 - Malá informovanost. Nezájem lidí.
 - Malá informovanost občanů,
 - Malá informovanost o MěÚ
 - Malá povědomost široké veřejnosti
 - Málo krytu
 - Málo krytů a téměř žádná informovanost o nich, případně o potravinových bankách.
 - Máme dobré informace z města
 - Máme vsichni smůlu...
 - Měl by stát lépe informovat a vzdělávat.
- ...
- Moc
 - Myslím si, že by se obce měly více zajímat v této problematice a lépe své občany informovat. Například, že by lokální záchranné složky, skauti popř. Obec samotná mohli poradat semináře na téma ochrana obyvatelstva/přežití. Zvláště v době, kdy se kolem nás dějí mimořádné události. Lidé by pak mohli být více v klidu. Zároveň by měla probíhat lepší informovanost obyvatelstva při mimořádné události, myslím si, že se tím do jisté míry zamezí případným dezinformacím a demagogií.
 - Myslím si, že by se měli dělat kroky v případě různých nastalých situací systematicky a ne chaoticky jak to bylo
 - myslím si, že základním problémem je nevedení k vlastní samostatnosti mladší jedince a spoléhání na ostatní
 - Myslím, že toto jsme podcenili. Je potřeba více informovat a připravovat obyvatelstvo na možnosti krizových situací.
 - Myslím, že v ČR není obyvatelstvo připraveno na větší krizové situace...vyjma těch, co jsme zažili...treba povodne.
 - Myslím, že by mělo být víc přednášek typu třeba den s hasiči, policií, záchrannou. Pro děti formou hry a pro dospělé třeba i s vlastními poznatky z krizových situací.
 - Myslím, že by se měla více zdůraznit tato problematika již ve školách.
 - Myslím že problematika oo je velmi zanedbaná
 - myslím, že větší informovanost by lidé bohužel soudili jako strašení před hrozbou, dle mého názoru je to složitá téma s ohledem na aktuální situaci (válka, jaderné hrozby, zemětřesení apod.), ja sama ale spoléhám na státní složky, nemáme žádné zásoby apod.
 - N
 - Naše město nemá žádné kryty. Žádnou možnost kam se schovat . Informace musí člověk shánět sám
 - Naši generaci vychovávali ještě v tom, že se může stát cokoliv. Teď se všem tvrdí, že jsou v bezpečí. Lidé neradi vystupují z komfortní zóny a proto věří.

- Obecně myslím, že toto téma je podceňováno a že většina obyvatel nespolehná na sebe, ale na případnou pomoc státu.
- Obyvatelstvo by mělo být lépe připraveno na vznik mimořádných událostí.
- Obyvatelstvo není dostatečně informováno
- Obyvatelstvo není vůbec připravené.
- Od devadesátých let se na ochranu obyvatelstva kašle po všech stránkách.
- Ochrana je nedostatečná
- Ochrana obyvatelstva by měla být vyučována již na ZŠ.
- Ok
- Osobně si myslím, že například při nouzové siréně by lidé nevěděli, co daný signál znamená a jak se mají zabezpečit. Malá informovanost. V Neratovicích každou středu provádí zkoušku sirén, ale kdyby přišlo na věc, vlastně nevíme, co dělat.
- O veřejně kryty jsem se zajímala a bylo mi receno, že v našem městě už zadně k veřejně dispozici nejsou, většina je dnes soukromých a slouží jako sklady. Přístup k pitné vodě mimo vodovodní řád sice nemám, ale zajímám se o způsoby její úpravy (filtr/tablety/prevareni) aby pitná byla.
- Píšete, že můžu... takže nemusím...
- POKOS celkem funguje, pouze záleží na řediteli školy, jak často jej implementuje do výuky, což je škoda. Ochranné masky pro děti v podstatě neexistují (něco mají v Izraeli, ale to je omezené množství).
- Policie
- Po pravdě po změně situace na Ukrajině, jsem přemýšlela, co bych si do evaluačního zavazadla sbalila. Myslím, že tato situace mnoho lidí donutila přemýšlet, trochu jinak.
- Posílení
- Pravdivost
- Pravidelně doplňovat trvanlivé potraviny a pitnou vodu
- Problematika ochrany obyvatelstva je komplexní a zároveň individuální problém české společnosti. Situace se opakuje ale zároveň je každá jiná
- Problém s informováním. To funguje jen u počasí - živelných pohrom - portál ČHMÚ - aplikace v telefonu
- Prosím o větší informovanost
- Před sametovou revolucí, jsem se cítila bezpečněji.
- přestat brát úplatky při dodávkách armádního a policejního vybavení
- Raději nic takového nezažít...
- Raději se nezajímám
- Rizika narušení ochrany obyvatelstva rozhodně stoupají, informovanost nevím, zda je dostatečná. Případný blackout by byl velkou prověrkou na dané téma... Myslím si, že většina obyvatel si ani neuvědomuje zvyšující se rizika dnešní doby. Ať už se jedná o silniční provoz, únik chemických látek, případný blackout, environment. rizika atd. Covid též prověřil naši "nepřipravenost"
- Slabá
- Snad nás nic tankového nepotká
- Snazím se získat informace kdyby se něco dělo abych si vedela rady
- Stát a obyvatelstvo není připraveno
- Stát by se měl více zajímat o potřeby a bezpečnost svých obyvatel než žít a chránit uprchlíky, kteří to nepotřebují a jen vysávají naši zemi a ohrožují naši bezpečnost...
- Špatná informovanost
- Špatná informovanost .
- Štěstí přeje připraveným. Vždy je co zlepšovat.

- Tak vidím, že vůbec nejsem připravená
 - Tezko říct, jde o konkrétní situaci, které nejde pausalizovat
 - Totalně zanedbávaná oblast. Vědomostně, materiálně tak i organizačně.
 - Ů
 - Určitě by prospěla větší "propagace" a nějaká forma vyuky potřebných dovedností pro reagování na krizové situace.
 - Určitě bych zlepšila informovanost obyvatel. To vnímám jako klíčové.
 - Určitě by se mělo o problematice více učit ve školách.
 - Uvítala bych více informací o krytých pro veřejnost.
 - Váš dotazník mě přiměl znovu se zamyslet nad tímto tématem a doplnit si informace.
 - Velmi chybí nějaká kompletní příprava. Jsem proti vojenské službě, ale třeba tříměsíční intenzivní kurz by byl fajn.
 - Velmi zajímavé a aktuální téma, kterému není věnována pozornost, hlavně u dětí
 - Většina lidí není připravena na nečekané události. Mesta nemají dostatečnou kapacitu krytu ani jiných podobných míst.
 - Větší vzdělávání
 - Větší informovanost
 - Většina lidí přestala být soběstačná a spoléhá na pomoc ostatních
 - Většina obyvatel neví o problematice nic, nebo maximálně z dob socialismu a vyuky ve škole
 - Větší osvěta
 - Větší osvěta dětí
 - Více bych obyvatele informovala, jak se v daných situacích chovat a na koho se obrátit
 - Více informací
 - Více informací a přednášek
 - Více peněz na obranu země
 - Více přednášek na středních školách/univerzitách
 - Více rozšířit preventivní osvětu ohledně drog, alkoholu, šikany. Poskytování služeb psychologa pro děti ve školách nejen základních
 - Více osvěty
 - V krizové situaci jen málokdo dokáže předvídat, jak se zachová. Jako matka vždy udělám i nemožné, abych ochránila dcery. I kdybych měla hledat úkryt na Kokoříně ve skalním bytě. Jako skautka přežiji s málem.
 - Vláda
 - Vlastně o tom nic nevím.
 - Vlastní názor se dnes nenosi
 - V minulosti jsme byli lépe připraveni, ale to bude asi tím, že jsme byli straseni imperialisty, kteří "drželi" prst na červeném tlačítku. Dnesní mládež neví o ochraně skoro nic a spoléhají se na to, že je někdo upozorní a řekne, co mají dělat.
 - V naší republice už se necítím bezpečně, je hezké, že se naše republika snaží pomáhat jiným zemím, ale na úkor toho zapomíná na české občany. Cizincům dokáží dát jídlo a ubytování zadarmo, ale nám se vše zdražuje. Jsme nejmenší, ale za to nejdražší země. Kdyby mi to okolnosti dovolily, už tu nejsem, ale mám tu rodinu, kterou nikdy neopustím.
 - Vojna i Branná výchova by se měla vrátit.
 - Vystudovala jsem policejního školu, která mě velice dobře seznámila s touto problematikou. Myslím si však, že by to neškodilo ani na jiných školách.
 - (3x) X
 - Xxx
 - Zajímá mě výsledek dotazníku
 - Zanedbanost nejvyšší úrovně
 - Zastaralá armádní technika malý počet vojáků a celkově málo vojenské techniky oproti jiným zemím
 - Zcela chybí systematická příprava na jakékoliv mimořádné situace. 99% lidí se úplně spoléhá na stát, což je absolutně sebevražedné.
 - Zvýšila bych informovanost dětí už na ZŠ!
-